

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE MÜZİK
DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM
PROGRAMI TASLAK ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Beril TEKELİ

Danışman: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

Ankara
Haziran, 2013

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE MÜZİK
DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM
PROGRAMI TASLAK ÖNERİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Beril TEKELİ

Danışman: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

Ankara
Haziran, 2013

JÜRİ ÜYELERİNİN ONAY SAYFASI

Öğrenci Beril Tekeli'nin "Müzik Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Program Taslak Önerisi" 03/06/2013 tarihinde, jürimiz tarafından, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

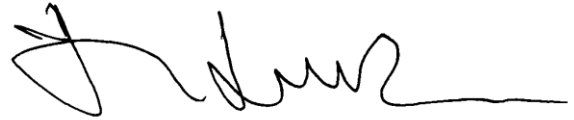
Jüri Başkanı: Prof. F. Ayfer TANRIVERDİ

Danışman: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

Üye: Yrd. Doç. Dr. Mehmet ŞEREN

TEŞEKKÜR

Bu çalışmamda sonsuz sabrı, sakinliği ve emeğiyle beni destekleyen; yoğun zamanlarında bile zamanını esirgemeyen Değerli Hocam Sayın Prof. Dr. Aytekin Albuz'a,

Sevgisiyle, fahri danışmanlığıyla ve verdiği fikirleriyle çalışma sürecimi kolaylaştıran Sayın Prof. F. Ayfer Tanrıverdi'ye,

Her ne konuda olursa olsun fikirlerini ve bilgilerini paylaşan, bir anne gibi içtenlikle öğrencilerine zaman ayıran Sayın Dr. Oya Akyıldız'a,

Müzik eğitimi sürecinin değerliliği kavratan ve bilgileriyle öğrencilerine örnek olan Sayın Prof. Dr. Ali Uçan'a,

Samimiyeti ve gerçekçiliğiyle öğrencilerinden yardımlarını asla esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Belir Tecimer, Sayın Doç. Erdal Tuğcular, Sayın Yard. Doç. Dr. Selçuk Bilgin, Sayın Yard. Doç. Dr. Mehmet Efe'ye,

Araştırmamda bilgisinden destek aldığım Cem Şener'e ve Turgay Öntaş'a,

Çalışma sürecimde uygun koşulları yaratan ve destek olan Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Başkanı Sayın Prof. Dr. Memduh Erkin Hocam'a,

Yeni başladığım üniversite meslek yaşamıma alışmam ve benimsememde her türlü desteği sağlayan Sayın Arş Gör. Armağan Erman, Sayın Arş. Gör. Hülya Demir ve Sayın Arş. Gör. Doğan Çelebi'ye,

Çalışmamı uygulamamda katılımcı ve yardımcı olan Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı Lisans 3. sınıf öğrencilerine,

Araştırma sürecinde ve her zaman sundukları karşılıksız sevgileri, sayısız yardımları ve gerçek desteklerini asla unutamayacağım dostlarım ve arkadaşlarım Reha Sarıkaya'ya, Begüm Karabiber'e, Emre Öz'e, Cengiz Kesimli'ye, Bilgehan Sonsel'e, Merih Doğanay'a Burcu Bilici'ye, Ali Bilici'ye ve Elif Şahintürk'e,

Lisans öğrenciliğim ve araştırma sürecim boyunca Ankara'da bana sıcak ve sevgi dolu bir ev ve kalp açan Serap Aymelek, Sevim Aymelek ve diğer Aymelek Ailesi üyelerine,

Hayat görüşlerimin şekillenmesinde, çalışmamın desteklenmesinde bana yardımcı; her kararımda olumlu bakış açılarıyla yanımda olan Annem Filiz Tekeli, Babam Süha Tekeli, Canım Kardeşim Taylan Can Tekeli ve Babaannem Feride Tekeli'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Beril TEKELİ

ÖZET

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE MÜZİK DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERSİNE YÖNELİK ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAK ÖNERİSİ

TEKELİ, Beril
Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ
Haziran, 2013, 176 sayfa

Bu araştırmanın temel amacı, müzik eğitimi ana bilim dalı lisans öğrencilerinin, müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin ihtiyaçlarının ne ölçüde olduğunu belirlemektir. Belirlenen ihtiyaç durumuna göre, program taslağının üniteleri ve konularına yönelik uzman görüş ve önerilerine yer verilmiş, elde edilen veriler aracılığıyla, öğrencilerin müzik dinleme konusundaki kişisel bilgilerine ve ihtiyaçlarına göre program taslağı önerilmiştir.

Veri toplama aracı olarak kullanılan öğrenci ve uzman görüş formlarında 5’li likert ölçeği kullanılmış; öğrenci görüş formu iki bölümlü olarak sunulmuştur. Uzman görüş formu’nda ise “5’i ünite başlığı olmak üzere 73 başlık” a yer verilmiş; bu konu ve ünite başlıkların gerekliliğine yönelik sorular sorulmuştur. Ölçeklerin güvenilirliğini belirlemede Cronbach’s Alpha testi uygulanmış, yüksek derecede güvenilir bulunmuştur. Verilerin analizinde, birey gözlem sayısı (N) ve yüzde (%) dağılım tablosuyla sayısal verilere dönüştürülmüştür. Verilen yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın tespitine dair Chi-Square testi uygulanmış, uzman meslek yılı ve unvanları arasında farklılık tespitine dair ANOVA Testi uygulanmıştır.

Elde edilen vere göre, nitelikli müzik dinleyicisi olmada, müzik dinleme ile ilgili lisans düzeyinde bir dersin olmasının yararlı olacağı fikrine ulaşılmış, uygulamalı alan derslerinde müzik dinleme etkinliklerine yeterince zaman ayrılmadığı ve öğrencilerin müzik türleri bilgilerinin yeterli olmadığı belirlenmiştir. Bu ihtiyaçlara göre uzmanlar, taslak ders konularının geliştirilerek sunulmasının uygun olacağını ve dersin mesleki müzik eğitimi ve bütünleştiricilik yönünde katkı sağlayacağını belirtmişlerdir. Bu çerçevede “müzik dinleme ve kültürü ders programı taslak önerisi” sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Müzik, müzik öğretim programı, müzik dinleme ve kültürü dersi program taslağı, mesleki müzik eğitimi, müzik dinleme düzeyleri.

ABSTRACT

THE DRAFT PROPOSAL OF OPINIONS BY LISTENING TO MUSIC AND CULTURE OF MUSIC COURSE FOR TEACHERS TRAINING PROGRAM

TEKELİ, Beril

Master Program Thesis, Education of Music

Thesis Advisor: Prof. Dr. Aytekin ALBUZ

May, 2013, 176 pages

The main purpose of this research is to determine, to what extent the music education degree students have a need for listening to music and music culture lectures. According to the determined levels of need, this research includes specialist views and recommendations for the units and subjects of the program design. The design also considers the students' personal knowledge and needs about listening to music, via gathered data.

The student and specialist survey which is used for gathering data, is prepared according to 5 likert scale, the student survey consists of two parts. The specialist survey includes "73 headlines, 5 of which are unit headlines" and asks questions about the necessity of these subject and unit headlines. The scales have been found highly credible, according to Cronbach's Alpha test. In the data analysis, the charts have been transformed to numerical data according to the subject observation count (N) and percentage (%) distribution chart. Chi-Square test has been applied to determine a meaningful difference between given answers statistically whereas the ANOVA Test has been applied to determine the difference between the specialist profession years and titles.

According to the gathered data, it has been concluded that it is helpful for becoming a qualified music listener that a lecture in the college level be there. It has also been observed that in the applied department lectures, there is not enough time for events about listening to music and students' knowledge about different music kinds are not adequate. To answer these needs, the specialists emphasize that draft lecture subjects be should be improved, this way the lecture will contribute to professional music education and integration. In this context, "listening to music and music culture program design suggestion" is presented.

Keywords: Music, music teaching program, listening to music and culture of the draft program of courses, professional music education, music listening levels.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
JÜRİ ÜYELERİNİN ONAY SAYFASI.....	i
TEŞEKKÜR.....	ii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Müzik Eğitimi ve Alt Boyutları	10
1.1.1. Genel Müzik Eğitimi.....	11
1.1.2. Özenen Müzik Eğitimi	11
1.1.3. Mesleki Müzik Eğitimi	12
1.1.3.1. Müzik Öğretmenliği ve Yeterlikleri.....	13
1.1.3.2. Müzik Eğitiminde Sınıflama Modelleri	17
1.1.3.3. Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programındaki Dersler.....	21
1.2. Müzik Dinleme	28
1.2.1. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme	32
1.2.2. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme Düzeyleri.....	35
1.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme ve Kültürünün Önemi	43
1.3. Problem Durumu.....	45
1.3.1. Problem Cümlesi.....	46
1.3.2. Alt Problemler.....	46
1.4. Araştırmanın Amacı	47
1.5. Araştırmanın Önemi.....	47
1.6. Varsayımlar	48
1.7. Sınırlılıklar	48
1.8. Tanımlar	48
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	51

	<u>Sayfa No</u>
3. YÖNTEM	67
3.1. Araştırmanın Modeli	67
3.2. Araştırma Grubu.....	67
3.3. Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması.....	69
3.3.1. Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” Öğretim Programı Taslağına İlişkin Uzman Görüş Formu	69
3.3.2. Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders “Öğretim Programı Taslağına İlişkin Öğrenci Görüş Formu	70
3.4. Verilerin Analizi.....	71
4. BULGULAR VE YORUM.....	73
4.1. Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	73
4.2. İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	101
4.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	117
4.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum	119
4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum.....	121
4.5.1. Program Taslak Önerisinin İlkeleri.....	122
4.5.2. Program Taslak Önerisinin Hedefi (Vizyonu)	123
4.5.3. Program Taslak Önerisinin Temel Yaklaşımı.....	123
4.5.4. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisinin Temel Yapısı (Lisans III)	124
4.5.5. Temel Beceriler ve Değerler	125
4.5.6. Öğrenme Alanları.....	125
4.5.7. Kazanımlar	125
4.5.8. Etkinlikler.....	125
4.5.9. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisi Öğrenme-Öğretme Süreci	126
4.5.10. Ünite ve Konular	127
4.7. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi.....	130

	<u>Sayfa No</u>
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	136
5.1. Birinci Alt Probleme Ait Sonuç ve Öneriler	136
5.2. İkinci Alt Probleme Ait Sonuç ve Öneriler	138
5.3. Üçüncü Alt Probleme Ait Sonuç ve Öneriler	139
5.4. Dördüncü Alt Probleme Ait Sonuç ve Öneriler	140
5.5. Beşinci Alt Probleme Ait Sonuç ve Öneriler	141
5.6. Müzik Eğitimcilerine ve Araştırmacılara Öneriler	141
KAYNAKÇA.....	146
EKLER.....	150
EK – 1. MÜZİK EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMI İÇİN ÖNERİLEN “MÜZİK DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERS” ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAĞINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ.....	150
EK – 2. MÜZİK EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMI İÇİN ÖNERİLEN “MÜZİK DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERS” ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAĞINA İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞÜ.....	154
EK – 3. ANKET İZİN BELGESİ.....	160

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1. Dört Alanda Ana ve Alt Basamaklarıyla Genel-Aşamalı Sınıflama	19
Tablo 2. Ana Alt Özelik ve Davranış Biçimleriyle Müziksel Aşamalı-Sınıflama	21
Tablo 3. Musiki Muallim Mektebi Eğitim Programları-MMM 1925 Programı.....	22
Tablo 4. Musiki Muallim Mektebi Eğitim Programları-MMM 1931 Programı.....	22
Tablo 5. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Eğitim Programları-GAZİ O.Ö.T.E. 1941 Programı	22
Tablo 6. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Şubesi Eğitim Programları-Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1978 Programı	23
Tablo 7. Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Lisans Programı-Gazi Eğitim Fakültesi 1997 Programı	24
Tablo 8. YÖK Müzik Öğretmenliği Lisans Programı-Müzik Öğretmenliği Lisans Programı 1997.....	24
Tablo 9. Cumhuriyet Dönemi Müzik Öğretmeni Yetiştiren Dört Ayrı Kurumun Programlarında Bulunan Ortak Dersler	25
Tablo 10. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (Güncel).....	25
Tablo 11. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (Güncel).....	53
Tablo 12. Müzik Performansı Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular.....	54
Tablo 13. Müzik Pedagojisi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular.....	55
Tablo 14. Kompozisyon Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular	55
Tablo 15. Müzik Teorisi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular	56
Tablo 16. Müzik Tarihi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular.....	56
Tablo 17. Çalgı Bakım-Onarım Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular	57
Tablo 18. Pedagoji Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular.....	57
Tablo 19. Ortak Zorunlu Derslere İlişkin Bulgular	58
Tablo 20. Diğer Derslere İlişkin Bulgular	58
Tablo 21. Yeterlik 1'e Göre Performans Göstergeleri.....	62
Tablo 22. Yeterlik 2'ye Göre Performans Göstergeleri.....	62
Tablo 23. Yeterlik 3'e Göre Performans Göstergeleri.....	63
Tablo 24. Öğrenci ve Uzman Anketi Güvenilirlik Testi	72
Tablo 25. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Aldıkları Müzik Eğitimine Göre Dağılımı ...	73
Tablo 26. Öğrencilerin Mezun Oldıkları Liselerin Dağılımı	73

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 27. Öğrencilerin Ana Çalgılarının Dağılımı.....	74
Tablo 28. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sürelerinin Dağılımı.....	75
Tablo 29. Öğrencilerin 1. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı	75
Tablo 30. Öğrencilerin 2. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı	76
Tablo 31. Öğrencilerin 3. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı	76
Tablo 32. Öğrencilerin 4. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı	77
Tablo 33. Öğrencilerin Müzik dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “AİLEM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı	78
Tablo 34. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “ARKADAŞLARIM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı.....	78
Tablo 35. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “KENDİM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı.....	79
Tablo 36. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜM KURUM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı	79
Tablo 37. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “İNTERNET” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı.....	80
Tablo 38. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “RADYO PROGRAMLARI” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı	80
Tablo 39. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “YAZILI KAYNAKLAR” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı	81
Tablo 40. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “DİĞER” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı.....	81
Tablo 40.1. “Diğer Açıklama”	81
Tablo 41. Öğrencilerin Mesleki Müzik Eğitiminde, Bilinçli Müzik Dinlemenin Gerekliliğine Katılmalarının Dağılımı	82

Tablo 42. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Zevk Verip Vermediğine Dikkat Etmesinin Dağılımı	82
Tablo 43. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Bir Şeyler İfade Edip Etmediğine Dikkat Etmesinin Dağılımı	83
Tablo 44. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Analitik Yanına Dikkat Etmesinin Dağılımı.....	83
Tablo 45. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Dinlemenin Tüm Düzeylerine Dikkat Etmesinin Dağılımı	84
Tablo 46. Öğrencilerin Ders İhtiyaç Durumuna İlişkin Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı	85
Tablo 47. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Bireysel Çalgı Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir Sorusunun Değerlendirilmesi	97
Tablo 48. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Piyano Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalınan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi	98
Tablo 49. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Koro Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi	99
Tablo 50. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Orkestra Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi	100
Tablo 51. Unvana Göre Meslek Yılıının Değerlendirilmesi	101
Tablo 52. “Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” İçerik Boyutuna Yönelik Aşağıdaki Ünite ve Konuların Yer Almasına Yönelik Gerekliliğine Ne Ölçüde Katılırsınız?	102
Tablo 52.1. “1 Ünite”	102
Tablo 52.2. “2 Ünite”	103
Tablo 52.3. “3 Ünite”	108
Tablo 52.4. “4 Ünite”	110
Tablo 52.5. “5. Ünite”	113
Tablo 53. Lisans III-Örnek Ders İşleniş Süreci	118

Sayfa No

Tablo 54. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi Öğretim Programı Taslak Önerisinin Ölçme-Değerlendirme Aşamalarının Haftalara Göre Tablosu	119
Tablo 55. Müzik Dinleme ve Kültürü Taslak Dersinin Sınav Puanlarının Derecesi....	121
Tablo 56. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi	130

ŞEKİLLER LİSTESİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Kültürel Sistem İçindeki İlişki Ağı	3
Şekil 2. Temel Müzik Öğretmeni Yeterlik Alanları Derslerinin Birbirlerine Konumu	16
Şekil 3. Altı Ana Özelik ve Davranış Biçimiyle Müziksel Aşamasız Sınıflama	20
Şekil 4. Üç Düzeyde Öğretmen Yeterlikleri	61
Şekil 5. İdeal Dinleyiciyi Temsil Eden Müzik Dinleme Düzeyleri	84
Şekil 6. Öğrencilerin Ankette 1. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	86
Şekil 7. Öğrencilerin Ankette 2. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	86
Şekil 8. Öğrencilerin Ankette 3. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	86
Şekil 9. Öğrencilerin Ankette 4. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	87
Şekil 10. Öğrencilerin Ankette 5. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	87
Şekil 11. Öğrencilerin Ankette 6. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	88
Şekil 12. Öğrencilerin Ankette 7. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	88
Şekil 13. Öğrencilerin Ankette 8. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	88
Şekil 14. Öğrencilerin Ankette 9. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	89
Şekil 15. Öğrencilerin Ankette 10. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	89
Şekil 16. Öğrencilerin Ankette 11. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı.....	90
Şekil 17. Öğrencilerin Ankette 12. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	90
Şekil 18. Öğrencilerin Ankette 13. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	90
Şekil 19. Öğrencilerin Ankette 14 Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	91
Şekil 20. Öğrencilerin Ankette 15. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	91
Şekil 21. Öğrencilerin Ankette 16. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	92
Şekil 22. Öğrencilerin Ankette 17. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	92
Şekil 23. Öğrencilerin Ankette 18. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	92
Şekil 24. Öğrencilerin Ankette 19. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	93
Şekil 25. Öğrencilerin Ankette 20. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	93
Şekil 26. Öğrencilerin Ankette 21. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	94
Şekil 27. Öğrencilerin Ankette 22. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	94
Şekil 28. Öğrencilerin Ankette 23. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	95
Şekil 29. Öğrencilerin Ankette 24. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı	95
Şekil 30. 1. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi.....	105

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 31. 2. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi	107
Şekil 32. 3. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi	109
Şekil 33. 4. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi.....	111
Şekil 34. 5. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi.....	114

1. GİRİŞ

İnsanın kendini ifade etme çabası, sesleri üretmesinin yanı sıra üretilen sesleri dinleyerek öğrenmesi ve takip etmesiyle de gerçekleşir. Duygu ve düşüncelerini ifade eden kişi, bir başka duygu ve düşünceyi de tanımlamak, algılamak ve onu takip etmek isteyecektir. Böylelikle kendini geliştirecek, kıyaslayacak, kendi içerisinde daha iyisini arama isteği artacak ya da daha iyisini bulacaktır. Günümüzde müzik hayranlığının ve milyonlar tarafından takip edilen müzik insanlarının olduğu gerçeğinden yola çıkılarak bu büyük grubun-sayının şekillenmesinde etkili olan unsurların tespiti, gelişimi, değişimi takip edilmeli ve sunulmalıdır.

Bronowski'ye (1987: 174) göre her insan, her uygarlık kendisini neyi yapmakla görevli saymışsa onu yükümlendiği için ilerlemiştir. Bir insanın kendi hünerine olan tutkunluğu, bir bütün olarak giden entelektüel uğraş tutkunluğu ve bundan duyduğu heyecan insanın yükselişini yaratmaktadır.

Bu yükselişin yardımcıları, toplumsal yapılar ve bu yapıları oluşturan öğeler olduğu düşünülürse, etken ve edilgen yönü ile ele alındığında kendini tekrarlayan, değişen, gelişen ve eklenerek çoğalan kültür olgusu karşımıza çıkar.

Bu doğrultuda insan gelişimi ve değişimi “toplumsallaşıp kültürlenerek oluşur” (Uçan, 2005: 9) fikrinden yola çıkılabilir ve kültür tanımına değinilmesinin doğru olacağı düşünülebilir.

Örnek (1971), Etnoloji Sözlüğünde “**Kültürü**; (Alm. Kültür, Fr. Culture, İng. Culture): Bir halkın ya da bir toplumun maddi ve manevi alanlarda, oluşturduğu ürünlerin tümü; yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel ihtiyaçların elde edilmesi için kullanılan her türlü araç-gereç, uygulanan teknik; fikirler, bilgiler, inançlar; geleneksel, dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum ve tüm davranış biçimleri; yaşama tarzı olarak tanımlar (Günay, 2006'dan aktarılmıştır).

Yine Uçan (2005: 9), kültürü bir bütün olarak ifade eder ve insanın yarattığı her şeyi kültüre dâhil eder. Maddi-manevi, olgusal-kavramsal olan insan ürününü bu bütüne

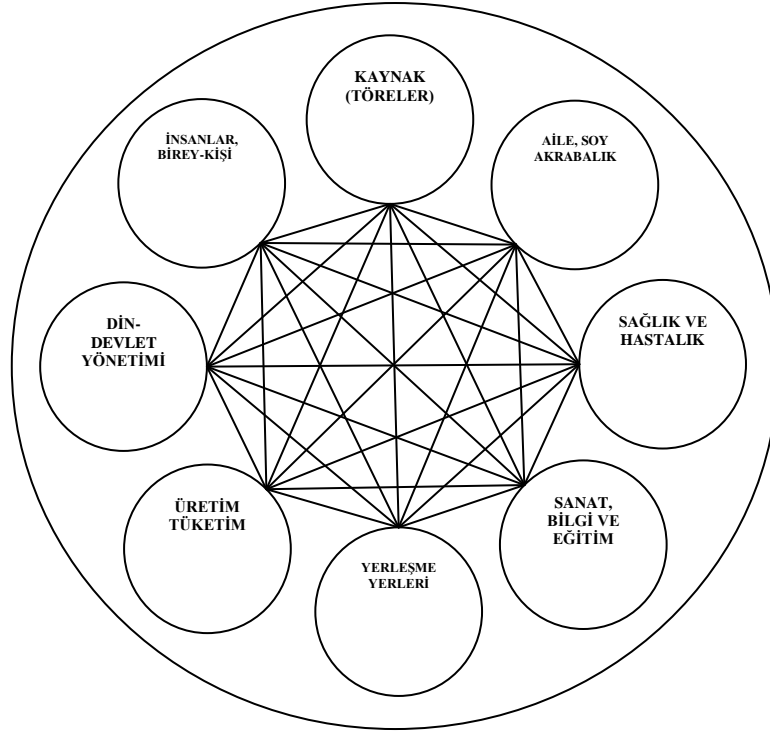
dâhil etmekte, insan etkinliğinin her ürününü ve ürünle sonuçlanan her etkinlik sürecini *kültür* olarak tanımlamaktadır.

Günay'a (2006:100) göre kültür, insanların insanlarla, kendi içsel çevreleri ile ve doğa ile karmaşık etkileşimleri sonucunda sürekli olarak ürettikleri, biriktirdikleri, tükettikleri, değiştirdikleri, geliştirdikleri somut ve soyut tüm yaşam varlıklarıdır.

Güvenç (1974: 11) ise, kültürün tanımlanabilmesinin oldukça zor olduğuna, antropolojide 164 farklı tanıma yer verildiğine ve bu konuda tartışıldığına değinmiş, ayrıca Güvenç (1970) kültürü, toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun kazandığı bilgi, sanat, ahlak, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan bir bütün olarak açıklamıştır. Bu açıdan, tüm sanatlar içerisinde müziğin bir kültür ögesi olarak düşünülmesi olağandır.

Müzik, insan yaşantısında, doğuştan ölüme kadar- her alanda var olması bakımından, önemli bir yere ve role sahiptir" (Açıksöz, 2009: 1). O halde, insanın tüm yaşam varlığını temsil eden kültür kavramının içerisinde müzik yer almaktadır. "Çeşitli öğelerden oluşan kültür sistemi içerisinde müzik, sadece bir öğedir ve diğer kültür durumları ile sıkı bir işbirliği içindedir. Herhangi birinde olan bir değişiklik, sistemi oluşturan tüm öğeleri ve müziği etkiler (Kaplan, 2008: 24).

Kültürel sistem içindeki ilişki ağını B.Güvenç (1979: 109) bir şema ile göstermiştir.

Şekil 1. Kültürel Sistem İçindeki İlişki Ağı

Bu kapsamda, “Müzik Kültürü; toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun, genel kültürünün yanında kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür” (Günay, 2006: 99).

“Oransay (1977), *Müzik Tarihi* kitabında her budunun ve ulusun halk musikisinin, çevresindekilerden belli özellikleriyle ayrıldığını; bununla birlikte birbirinden pek uzak yerlerdeki halk musikileri arasında bile benzerlikler görüldüğünü belirtmiş...halk ezgilerinin benzerliklerinin bir bölümünün rastlantı olabileceğini; bir bölümünün de o budunun ve ulusun tarihinde ortak geçmişleri olabileceğinin kanıtı olduğunu ifade etmiştir” (Kaplan, 2008’den aktarılmıştır).

Tarih boyunca siyasi ve ekonomik gelişmelerden etkilenen, toplumsal dönüşümlerin yaşandığı kültürel süreçleri yansıtan ve her kültürde birbirinden farklı anlamlar kazanan müzik, belki de sanat dalları içinde insanı ve toplumu en iyi anlatan ifade biçimidir (Küçükkaplan, 2013: 291).

Bu bilgilere göre Türk Müzik Kültürü:

“Yaklaşık beşbin yıldır kesintisiz süregelen etkin varlığını, geçirmekte olduğu evrim sürecinde yaşanan köklü oluşum-gelişim, değişim ve dönüşümler doğrultusunda sürekli gözden geçirip değerlendirerek koşullara göre yeniden temellenme, yeniden yapılanma gereksinimi duymasına ve bu gereksinimi etkin biçimde gidermesine borçludur (Uçan, 2005: 16). Ayrıca Türk müzik kültüründe öteden beri kendine özgü bir küreselleşme eğilimi gözlenir. Bu eğilim bazı dönemlerde açık, bazı dönemlerde ise örtük olarak kendini belli eder. Türk müzik kültüründe küreselleşme eğiliminin kendini açık olarak belli ettiği dönemler daha çok ‘imparatorluk dönemleri’dir, örtük olarak belli ettiği dönemler ise daha çok ‘imparatorluk öncesi ve sonrası dönemler’dir. Ancak söz konusu dönemler arasında ‘Cumhuriyet dönemi’ küreselleşme eğilimini açıkça belli etmesi nedeniyle bir istisna oluşturur” (Uçan, 2005: 215).

Türk müzik kültürünün tarihsel gelişim sürecinde küreselleşme boyutunun oluşumu ve gelişimi Uçan (2005: 225-226) tarafından şu şekilde sıralanmıştır:

1. Altaylılar döneminde ‘bölgeselleşme’ (Orta Asyalılaşma),
2. Hunlar döneminde önce ‘kıtasallaşma’ (Büyük Asyalılaşma) ve
3. Sonra giderek ‘kıtalararasılaşma’ (Avrasyalılaşma),
4. Selçuklular döneminde “yarı-kıtasallaşma” (Batı-Asyalılaşma ve Küçük-Asyalılaşma),
5. Osmanlılar döneminde “eski Dünya” ölçeğinde ‘küreselleşme’ (Afroavrasyalılaşma),
6. Türkiye Cumhuriyeti Türk Cumhuriyetleri ve Okyanus ötesi yeni Türk göçleri döneminde “yeni Dünya” ile birlikte tüm Dünya ölçeğinde ‘küreselleşme’ (yani ‘Tüm Dünyalılaşma’) ...toplumsal evrim bağlamında sosyo-kültürel oluşum-gelişim evrelerinden şu şekilde geçmiştir (Uçan, 2005: 225-226):

1. Oymak ve oymaklar kültürü,
2. Boy ve boylar kültürü
3. Budun ve budunlar kültürü,
4. Ulus ve uluslar kültürü,

5. Çok-ulus kültürü = İmparatorluk kültürü,
6. Çoğulcu ulus kültürü = Çağdaş ulus kültürü.

Uçan'ın (2005: 229) belirttiği gibi:

Osmanlı Dönemi'nin son evrelerinde Türk müzik kültüründe başkalaşma, yenileşme, Batı Avrupalılaştırma, modernleşme ve çağdaşlaşma doğrultusunda ilk adımlar atılmış, ilk girişimlerde bulunulmuş, ilk düzenlemeler yapılmış ve ilk yapılarımlar gerçekleşmiştir... Söz konusu ilk adım, girişim, düzenlenim ve yapılarımlar arasında yer alan Lâle Devri (1718-1730) ve Batı'ya / Doğu'ya Yeniden Açılım, Yeni Düzen ("Nizam-ı Cedit") ve Boru Trampet Takımı (1794), Islahat Hareketleri ve Bando (1826), Muzika-i Humayun (1831), Tanzimat (1839-1876), Saray Orkestrası (1850-60-70), Genel Eğitim Tüzüğü ("Maarif-i Umumiye Nizamnamesi") (1869), II. Meşrutiyet (1908-1920) ve Darüelhan (1916-17) Türk müzik kültürünün çağdaş küreselleşme boyutuna yönelişinde anlamlı işlevler görmüşlerdir. Bütün bunların gerçekleşmesinde III. Selim, II Mahmut ve Abdülmecit'in oynadıkları öncü rolleri önemle anmak gerekir.

Ancak Türkiye'de Tanzimat'tan bu yana özellikle aydın çevrelerde batının sanat müziğiyle iyi niyetli bir ilgilenme çoğunlukla gösteriş düzeyinde kalmış, toplumda batı müziğine karşı dirençli ilgisizlik süregelmiştir (Mimaroğlu, 2006: 179).

Açıksöz (2009: 4), dönemin müzik politikalarına şu şekilde değinmiştir:

Cumhuriyet döneminde ise ulus-devlet anlayışına paralel olarak kurulan yeni müzik anlayışı hâkimdir. Yeni müzik politikasından temel düşünce, Türk toplumunun kendi müzik kültürünün çok değerli materyallerini, uygarlığın simgesi olarak kabul görmüş Batı dünyasında bulunan çağdaş besteleme, çalgılama ve yorumlama teknikleriyle işleyen, yeni ve modern bir Türk müziği oluşturmaktır. Müzik alanında da görüşleri benimsenen Ziya Gökalp' in "milli musiki olarak nitelendirdiği sentez çerçevesinde belirlenen Cumhuriyet dönemi müzik politikasında şu adımın izlendiği görülmektedir:

1. Ulusal Türk Musikisi'ni, yüzyıllardır süregelmiş eski, Bizans'tan kalma, "kurumaya yüz tutmuş" Klasik Türk Musikisi'nin etkisinden kurtarmak;

2. Anadolu halklarında işitilebilecek olan hakiki musikimizi, “milli kültür”ümüze ait örnekleri toplamak;
3. Halk musikisi ile Batı musikisinin kaynaşmasından doğacak olan “milli musiki”imizin oluşturulması ve bunun için de toplanan halk müziği örneklerinin Batı musikisi usulüne göre armonize edilebilmesi için, bilgili müzik adamları yetiştirmek. Bunlardan kadrolar oluşturmaya çalışmak, eğitim kurumları kurmak ve “yeni musiki”nin benimsetilmesi, kabul ettirilmesi için, bu müziği yaygınlaştırmaya yönelik yoğun çalışmalara girişmek” (Hasgül, 1996: 33).

Açıksöz’ün (2009: 5) belirttiği gibi:

Modern toplum olma sürecinde Türkiye’deki müzik anlayışının da modernleştirilmesi anlamında, ulus-devlet anlayışına paralel bir süreç izlenmiştir. Cumhuriyet dönemi modernleşme kurgusuyla birlikte oluşan genel devlet politikası uyarınca toplumun her alanında yaşanan değişim ve dönüşümle, yeni bir müzik politikası geliştirilmiştir. Batı’daki müzikal yapı ve müzik eğitimi anlayışının Türkiye’ye transferi yapılırken bir yandan ulusal kimlikle özdeşleşen, ama bir yandan da Batılı formlarda yeni bir müzik evreni oluşturulmaya çalışılmıştır. Ancak bu yapılırken Batılılaşmayı “bir bilgi aktarımı (knowledge transfer) süreci olarak görmek ve nitelendirmek”, gereği kadar içkinleştirilememiştir. Çünkü müzikal kültürün, halkın içinde doğduğu coğrafyada şekillenen ve yaşanan yıllar ve geleneklerle beslenen bir olgu olduğu, bu nedenle hemen değiştirilmesi çok zor, uzun bir hazırlık, beğeni ve kabullenme gerektiren bir süreç olduğu gözlerden kaçmıştır...

Cumhuriyetin ilk yıllarında reformcu kadroların yeni bir ulus inşa etme çabaları ve bu doğrultuda kültür kavramını yeniden tanımlamaları, siyasal anlamda bir geçiş sürecine girilmesine neden olmuştur” (Küçük Kaplan, 2013: 125). “Tanzimat’a kadar uzanan bu süreç, hemen her alandan kendini göstermiş ve gelenekselden moderne geçişte bir tür bocalamaya, toplumsal yabancılaşmaya yol açmıştır. Yanı sıra teknolojik gelişmelerin hız kazanması ileriki yıllarda müziği doğrudan etkilerken, 20. yüzyılda kitle iletişim araçları sayesinde toplumların birbirlerinin kültürlerini kısmen daha yakından tanıyabildiği bir ortam doğmuştur. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kullanılmaya başlanan fonograf zamanla daha geniş bir çevreye yayılmış, 20. yüzyılda giderek büyüyen müzik sektörü için önemli çıkış noktalarından biri olmuştur. Buna bağlı olarak plak

endüstrisinin hareketlenmesi ve önemli bir kitle iletişim aracı olan radyonun yaygınlaşması, popüler kültürün, müziğin gelişmesi için uygun zemini hazırlamıştır (Küçükkaplan, 2013: 125-126).

Ünlü (2004: 312-313-314), dönemselsel olarak, müziğin değişimi ve günlük hayattaki yerini şu şekilde anlatmıştır:

Latin harflerinin kullanılmaya başlanması ve artık onuncu yılı yaklaşmakta olan Cumhuriyet yönetiminin sosyal yaşama getirdiği pek çok şey oldu. 1930 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın başladığı 1941 yılına kadar, kültür ve sanat adına arda ardına yenilikler yaşandı. Türk toplumunun tasasız yıllarıydı. O günler özellikle büyük kentlerde yaşayanların, kabuğunu kırmaya, dünya işleriyle ilgilenmeye başladığı yıllar olarak görmekteyiz. Değişen sosyal yapı, geleneksel yaşam tarzını da peşinden sürüklemektedir. 1930'larda dünyayı saran giyim, kuşam merakı, müzik ve dans çılgınlıkları etkisini bize de ulaştırmıştır. Çaylar, danslı, çalgılı toplantılar, bir "vesileyle tertip olunan balolar" eğlence anlayışlarını değiştirmekte, bütün sosyal sınıfları etkilemektedir...Bu toplantılar gece hayatıyla "alafranga hayat tarzı" vazgeçilmez olmaya başlamıştır.

Dönemin yapımcıları ise bu sırada, moda ayacak şekilde Taş plak üretimi yapmışlar, dans ve tangoyu göz önünde tutarak çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Gramofon ve plaklar artık gündelik hayatta tartışılmaz bir yere sahiptir ve işlevseldir. Bu sebeple, ilk sayısı 1 Ekim 1931'de yayınlanan *Ses* dergisi yeni üretilen, Avrupa ve Amerika'dan getirilen plakların tanıtımına yer vermiş; *Artist* dergisinde müzik kayıtlarının ülkenin müzik zevkinin gelişmesinde güçlü etkisi olduğuna da değinilmiş; dergide, sesli sinema ve radyonun Türk toplumunun Batı müziğiyle tanışmasında etkili olduğuna yer verilmiştir. Batı müziği, plaklar aracılığıyla toplumun beğenisini kazanmaya başlamıştır (Ünlü, 2004: 312-314).

Bu süreçte belki de müzik severlerin beğenileri, plak sektörünün (yerli-yabancı) üretimi ve satış politikaları doğrultusunda şekillenmiş, hatta çeşitli müzik türleri arasında beğeni farklarının artmasına ve bu müzik türlerinin taraflaştırılmasına sebep olmuş, bu şekilde Türkiye'deki müzik karşıtlıkları ve tartışmalarına az da olsa yol açmış olabilir.

Türk musikisinin -bir yerde kültürün- bitip tükenmez tartışmalar, etraflıca kavranılmadığı için durmadan yorumu değişen “Batılılaşma” kavramına dayanır. Zaman zaman tartışmalara din, ahlak, gelenek, gibi vb. kavramlar da katılır. Cumhuriyetin ilk yıllarında yapılan pek çok değişiklik ya tutup benimsenmiş ya da yukarıdaki gerekçelerle dışlanıp reddedildiği için unutulmuştur. Müzik sanatı etrafında yapılan tartışmalar uzun yıllar sürüp gitmesine karşın netice vermemiştir. Birkaç siyasal tartışma dışında hiçbir kavram, alaturka-alafranga tartışması kadar yıllara yayılmamış, sonuçsuz kalmış, taraflarına doyumsuz hazlar vermemiştir (Ünlü, 2004: 316).

8 Kasım 1934 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinde “Çalgılı yerlerden eski müzik kaldırılacak...Şehir meclisine bir takrir veriliyor. Radyoda tamamen yeni bir program tatbik etmektedir” haberi yer almış, bunun üzerine radyolardan bu müzik kaldırılmıştır (Ünlü, 2004: 321).

Çeşitli reformların yapıldığı ve bu reformların toplum tarafından içselleştirilmesi amacıyla *Ülkü Dergisi*'nde yayımlanan, “Cumhuriyet Devrindeki Mûsiki” yazısında Gazimihal (1939: 67-70), müzik alanında devlet desteği olmadan ilerlemenin mümkün olamayacağını şu şekilde belirtmiştir:

Bence on beş yıl içerisinde ilerleme yoluna konulmuş müzik işlerimizin başlıca karakteristiği devlet yardımının, bir nevi kurucu ve koruyucu devletleştirme siyasasının kutsal sanatımızı da ele almış bulunmasıdır (Küçükkaplan, 2013, s.75'deki alıntı).

Buna bağlı olarak, Türkiye’de Arap müziği ile kurulan ilişkide, Klasik Türk müziğinin yasaklandığı 1930’lu yılların ortalarında, dinleyicilerin Mısır Radyosu’na yönelmelerinin ve kendilerine tanıdık gelen ezgileri buradan dinlemelerinin önemli bir payı olduğu da Küçükkaplan (2013: 106) tarafından belirtilmiştir.

Ayrıca Küçükkaplan (2013: 73-125), müzik politikasının yayılmasında olumlu-olumsuz yanları ve yansımalarıyla şu sıralamayı yapmıştır:

- Basın yayın araçlarının işlevleri,
- Türkiye’nin taş plakla tanışması ve popüler müzik olgusunun ortaya çıkması,

- Erken Cumhuriyet dönemi siyasal ve toplumsal ortamında Klasik Türk Müziği'nin durumu,
- Mısır Sineması ve Arap Müziği'nin Türkiye'nin müzikal-kültürel yapısına etkileri,
- Gazino kültürü vb. dir.

Tüm siyasi ve ekonomik faktörlere rağmen, dönemin müzik ilgililerinin, araç ile amacı karıştırmış olma ihtimalini göz önünde bulundurarak bu konuda yetkili ve yeterli olmayan kişi veya kurumların tüm imkân ve şartlardan yararlanabildiklerini (belki de kötüye kullanıldığını) anlatan Fırat (1951-1999: 171), şu cümlelerle durumu ifade etmiştir:

Dikkat edilecek olursa, Türk müziğinin geleceği üzerindeki tüm umut ve tartışmaların yalnızca çok küçük bir aydınlar topluluğu arasında sürmesine, bu yönden çeşitli, uyuşmaz düşünceler öne sürülür ve her görüşün tarafı ötekini neredeyse düşmanı sayarken bu savlardan hiçbirinin halkın günlük yaşamında bir yer bulmadığı, ister fasıl müziğinden hareketle Türk müziğini geliştirmeye kuranlar olsun, ister batı tekniğiyle çoksesli bir müzik yaşamının gerekliliğine inananlar olsun yalnız kendi dar çevrelerinin içinde konuşabilir olmalarına karşın, hiçbir ilkesi, hiçbir kuramı (nazariye) olmadan piyasa şarkıcısı radyo yayınlarını bile çoklukla buyruğu altına almakla, basit bir gazino şarkıcısı olmaktan çok ötelere geçerek, devletin kurduğu yayın araçlarından yararlanarak bütün memleketi etkileyecek bir güce ulaşmış bulunmak- tadırlar.

“Halk ‘hoşa gitti’ veya ‘hoşa gitmedi’ diyor. Sanki halkın hoşuna gitmekten daha yüksek bir şey yok mudur?” sorusunu soran Fenmen (1991), yüksek sanat müziğinin gerekli olduğunu ve müzik sanatının sadece halkın beğenilerine göre şekillenmediğini özetlemiştir (Fenmen, 1991: 80).

Cook (1999: 34) ise bu düşünceye zıt olarak “...müziyenlik yeterince nitelikli olan uzmanlara özeldir; yenilik (araştırma ve tasarım) müzik kültürünün merkezidir; müzik kültürünün kilit kişileri, çekirdek ürün denebilecek üretimi yapan bestecilerdir; bir tür onursal besteci statüsü kazanmış olan istisnalar dışında yorumcular aslında sadece ara kişilerdir; dinleyiciler de ekonomik olarak destekledikleri kültürel süreçte aslında pasif rol oynayan tüketicilerdir” fikrini, müzik dinleme ve algılama

davranışlarının tekelleşmiş hâli olarak nitelemiş ve bu tekelleşmenin yanlışlığını belirtmiştir.

“Sanıyorum ki bizim şimdi üzerinde direneceğimiz konu, rastlantı olarak çalınan bir bestecimizin eseri üzerine önyargılara dayanan eleştirmeler yapmak olmamalıdır” diyen Fırat (1963,Opus, sayı 4), Türkiye’de, müzik ve müziği dinleme önyargılarına karşı alınması gereken önlemden bahsetmiş, bu önlemin ülke orkestraları ve sanatçıları tarafından sağlanabilmesinin faydalı olacağını belirtmiştir (Fırat, 1951-1999, s.155’ten aktarılmıştır).

Say (2007: 220) ise, müzisyenlerin bir hesaplaşma içinde olmamasını eleştirmiş; müziğin ilgi görmek için yapıldığını, müziksel etkileşimin başlıca öğelerini seslendirici ve dinleyici olarak tanımlayarak, bir alışveriş örneği olduğuna değinmiştir. Ayrıca Anadolu turneleri adı altında bilinçsiz ve halkın ihtiyaçlarını tanımadan konserler verilmesinin toplumsal duyarlılığa önem verilmediğinin işareti olarak görmüş; dinleyicisini tanımayan müzisyenlere, yerel özelliklere göre konserleri nasıl programlayacağı, gittiği yerlere ne gibi programlar götüreceği, daha çok hangi eserlerle hedefe varılacağı konusunda dikkat etmeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Bu bilgilere göre insanları ve toplumu tanımanın, onların her türlü ihtiyacını belirleyebilmek, gözlemleyebilmek ve tüm bunları en uygun şekilde gidermekten, çözümlenmekten geçtiğini varsaydıığımızda; toplumun müziksel ihtiyaçlarını da göz önünde bulundurmak doğru olacaktır. Böylece kültüre dâhil olabilmeyi, yani kültürün ögesi haline gelmeyi, kültüre katılımında bulunmayı ve kültürlerarası etkileşimi sağlayabilmeyi müziksel yönden de başarabiliriz. Şüphesiz bu etkileşimi en sistematik şekilde sağlayacak kavram olan eğitim ve müzik eğitimi, bir kez daha karşımıza çıkacaktır.

1.1. Müzik Eğitimi ve Alt Boyutları

“Müzik eğitimi, amaçlı bir şekilde, bireyin kendi yaşantısından yola çıkarak müziksel davranış kazandırma, müziksel davranış değişiklikleri oluşturma ya da

müziksel davranışı değiştirme ve geliştirme süreci” olarak tanımlanmaktadır (Uçan, 2005: 30).

“...ağırlıklı olarak kapsanan temel davranış ve içerik, kullanılan araç ve gereç, izlenen yöntem ve teknik, gerçekteştirilen ortam ve düzey, öngörölen aşama ve süre bakımından kendi içinde çeşitlilik gösteren ve her bir çeşitide bağlı olan müzik eğitimi üç amaca göre düzenlenip gerçekteştirilir.” Bunlar (Uçan, 2005: 30):

1. Genel Müzik Eğitimi
2. Özenen Müzik Eğitimi
3. Mesleki Müzik Eğitimi

1.1.1. Genel Müzik Eğitim

“Herkes için, her düzeyde her yaşta gerekli olan genel müzik eğitimi herkese kazandırılması esas olan ‘asgari ortak-genel kültür’ün önemli bir öğesidir “(Uçan, 2005: 31).

İlkokul öncesi ve ilkokulda oyunlaştırılarak, müziğin belli başlı davranış boyutlarında deneme şansı veren genel müzik eğitimi, önceleri devinişsel ve duyuşsal ağırlıklı; ortaokul ve lise evresinde devinişsel, duyuşsal ve bilişsel davranışlarda denge oluşturur ve yükseköğretim aşamasında bireyin “asgari ortak-genel kültür”ünün çeşitlendirip zenginleştirilerek gelişmesiyle bilişsel ve duyuşsal ağırlıklı özelliğini yansıtır (Uçan, 2005: 31).

1.1.2. Özenen Müzik Eğitimi

Genel müzik eğitimine katkı sağlayan özenen müzik eğitimi, bireyin sahip olduğu “müziksel algılama”, “müzik yapma” ve “müziksel yorumlama” ve “müziksel yaratma” güdülerinin, kişinin kendi istekliliği koşuluyla yönlendiren ve özendiren bir boyuttur. Ayrıca genel müzik eğitimine göre daha elverişlidir (Uçan, 2005: 32).

1.1.3. Mesleki Müzik Eğitimi

Hangi düzeyde olursa olsun mesleki müzik eğitimi, bu iş için yetiştirilmiş yeterli ve yetkili kişilerce yürütülen ve belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik, mesleğin gerektirdiği müzikal davranış ve birikimi kazandırmayı amaçlayan bir boyuttur (Uçan, 2005: 32).

Tüm bu alt boyutlara göre, davranışsal açıdan ele alındığında ise müzik eğitimi, temelde şunları kapsar:

- Müziksel işitme-okuma-yazma eğitimi
- Şarkı söyleme eğitimi
- Çalgı çalma eğitimi
- **Müzik dinleme eğitimi**
- Müziksel yaratma eğitimi
- Müziksel bilgilenme eğitimi
- Müziksel beğeni geliştirme eğitimi
- Müziksel kişilik kazanma eğitimi
- Müziksel duyarlılığı artırma eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşimde bulunma eğitimi
- Müzikten yararlanma eğitimi

İçeriksel açıdan ele alındığında ise, müzik eğitimi, temelde şunları kapsar:

- Müziksel işitim (kulak) eğitimi
- Ses eğitimi
- Çalgı eğitimi
- Müziksel devinim ve ritim (tartım) eğitimi
- Müzik bilgisi eğitimi
- Yaratıcılık eğitimi
- **Beğeni eğitimi**
- Müziksel kişilik eğitimi
- Müziksel duyarlılık eğitimi
- Müziksel iletişim ve etkileşim eğitimi

- Müziksel kullanım ve yararlanım eğitimi olarak ele almıştır (Uçan: 2005: 14-15).

Bu açıdan (davranışsal ve içeriksel açıdan) değerlendirildiğinde müzik öğretmenliği programlarındaki dersler, müzik öğretmenliği yeterliklerine göre belirlenmiş, değiştirilmiş, geliştirilmiştir. Şüphesiz değiştirilip geliştirilemeye devam edecektir.

1.1.3.1. Müzik Öğretmenliği ve Yeterlikleri

Müzik öğretmenliğinin gerekliliği ve doğru şekilde uygulanabilmesi için aktif rolü ve mesleki yeterlikleri her dönemde tespit edilmiş, belirtilmiş ve vurgulanmıştır.

Yönetken (1949: 2) bu durumu şu şekilde belirtir:

Müzik eğitiminin alındığı öteki iki çevrenin, yani aile ocağı ve gündelik yaşam çevrelerinin bizim ülkemizde ne kadar yoksul bir durumda olduğu bilinmektedir. Avrupa ve Amerika'da aile ve yaşam çevreleri olumlu bir müzik eğitimi almak bir propaganda sorumluluğunu yüklenmiş olmayabilir. Biz de ise durum tamamen tersinedir. Biz ne verirsek hep okulda vereceğiz. Bunun için okul müzik öğretim ve eğitimine, hiçbir ulusun vermediği önemi, hem nitelik ve hem nicelik yönünden iyice vermek zorundayız (Say, 2005'ten aktarılmıştır).

Nitelik ve nicelik yönünden müzik eğitiminin işlevselliği, şüphesiz müzik öğretmenliğinin eğitime ve yeterliklerine bağlı olacaktır.

Müzik öğretmenin tanımı şu şekilde yapılmaktadır:

1. Bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen müziksel öğrenme yaşantılarını kazanmalarına kılavuzluk ya da yön vermekle görevlendirilmiş kimse,
2. Bilgi, görgü ve yaşantısı ile belli müziksel dal ve alanlarda başkalarının yetiştirme ve gelişmesine yardım eden kimse,

3. Müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği önemi bitirerek ya da yeterlikleri kazanarak, müzik öğretmenliği yapma yetkisini elde etmiş olan kimse olarak tanımlanır (Uçan, 2006: 69).

Müzik öğretmenliği yeterliklerini ise Uçan (2006: 68) şu şekilde tanımlar:

“Müzik öğretmenliği kendine özgü bir meslektir. Müzik öğretmenliği eğitimi, bu mesleğe yönelen veya yöneltlen bireyleri müzik alanında öğretmenleştirme sürecidir. Bu süreç genel olarak müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği yeterlik üzerinde odaklanır. Bunlara müzik öğretmeni yeterlikleri denir”.

“...müzik öğretmenliğinde ‘yetenek mi?’, ‘yeterlik mi?’ sorusunun doğru yanıtı, ‘ya yetenek, ya yeterlik’ biçiminde değil, ‘hem yetenek, hem yeterlik’ biçiminde olmak gerekiyor. Çünkü, müzik öğretmenliği için her ikisi de gerekli görünüyor” cümleleriyle tanımları özetlemiştir (Uçan, 2006: 74).

Türkiye’de Müzik Eğitimi Konulu Sempozyum’da “Müzik Eğitimcileri Yetiştirmek” yazısında Günay (1996): “ Her mesleğin adamını yetiştirme çabalarında yapılacak işlerden birisi, yetiştireceğimiz insanda bulunması gereken davranışların neler olması gerektiğini saptamaktır. Müzik eğitimcileri yetiştirmede de aynı yoldan yürünebilir.” Müzik eğitimcisini yetiştirirken onun meslek hayatında gerçekleştirmesi beklenen davranışların neler olabileceğinin önceden görülmesi ve/veya geleceğe dönük olarak düşünürsek önceden kestirilmesi gerektiğini belirten Günay (2006), mesleki davranış özgürlüğünü, problem çözmedeki yetkinliğini, yaratıcılığını ve eğitim sanatından zevk duyma ile kendisini mesleği aracılığı ile gerçekleştirebilme imkânlarının, zengin bilgi ve becerilerle donatılması koşuluyla sağlanacağını vurgulamaktadır (Günay, 2006, s.251’den alınmıştır).

Müzik eğitimciliğine ilişkin olarak kazanılması gereken donanımlar ve etkinlikler dört başlık altında toplanabilir.

1. Bilgi Donanımı
2. Beceri Donanımı
3. Üretim Donanımı
4. Hizmet

1. Bilgi donanımında, bir eğitimciye gerekli olan genel kültür, yabancı dil, müzik sanatı ile eğitim ve müzik eğitimi konularında bilinmesi gereken kuramsal bilgiler bu başlık altında düşünülebilir ve tartışılabilir.

2. Beceri donanımında, müzisyenliğini gerçekleştirmek için yeteneği ölçüsünde ana çalgısında zirveye ulaşmışlık, okul ve gençlik çalgılarını tanımışlık yanında konuşma becerisi, liderlik, öğrenci topluluklarını yönetme gibi davranışlar düşünülebilir.

3. Üretim donanımında, kendisi de müzik üretebilmeli, bilimsel araştırmalarla ilgilenmeli ve kendi alanında yayınlar yapabilmesidir.

4. Hizmet çerçevesinde, sınıftaki müzik eğitimi, ders dışı öğrenci etkinlikleri, yakın ve diğer çevreler için konser, konferans, açıklamalı müzik dinletisi gibi hizmetler yanında yönetim görevleri olarak sayılabilecek diğer bütün etkinlikler gene bu başlık altında sayılabilir (Günay, 2006: 252).

Günay (2006: 252-253) bu bilgiler doğrultusunda bilimsel araştırmaya önem verilmesi gerektiğini vurgulamış, Türkçe ve yabancı dilde okumaya, yazmaya; araştırma yapmaya ve sonuçlarını yayınlamaya; meslek sorunlarını sergileyici ve çözüm önerileri getirici makaleler yazmaya çalışmak gerektiğini vurgulamıştır.

Müzik öğretmeni yeterlikleri için sempozyum bildirisinde Kalyoncu ise (2004: 1-8), genel öğretmen yeterliklerinden yola çıkarak bir model önerisinde bulunmuştur. Bu model, müziğin temel özellikleri, yasaları, kuramları, ilkeleri, temel öğeleri, bu öğeler arasındaki ilişkiler ve müziğin tarihsel gelişimi hakkında gerekli bilgi düzeyine ulaşmış olma, *müzik alan bilgisi*; müzik yaratma, müzik yapma, müziksel dönüştürme, müzik dinleme, müzik üzerine düşünme ve müziği anlama konularında *müziksel davranış biçimleriyle aktif bir ilişki*; ağırlıklı olarak ders ve sınıf ortamıyla ilgili olan öğretim bilgisi donanımları, tüm öğretmenlik dallarının en spesifik yanlarından birisi olan *müzik eğitimi yeterlikleri*; öğretmenlik mesleğine özgü bilgi, beceri, tutumlar ve profesyonel özelliklerin kazanımını tanımlayan *öğretmenlik meslek bilgisi* ve son olarak *bireysel/kişisel özellikler* yönünden müzik öğretmenlerinin mesleki başarılarını son derece etkileyecektir.

Bu bilgilere göre müzik öğretmenliği yeterliklerini belirlemede büyük önem taşıyan öğrenme alanları ile öğretme alanları belirlenmektedir (Uçan, 2006: 68).

Kalyoncu (2004) müzik öğretmeni yeterlikleriyle ilgili yaptığı çalışmada, müzik eğitimi veren kurumlarda, alan derslerinin müzik öğretmeni yeterlikleriyle ilişkisini incelemiş, en spesifikten en genele doğru etkileşim içinde tanımlanmasına özen gösterilmesi gerektiğini böylece çok yönlü müzik öğretmeni yetiştirilmesinde etkili olacağını belirtmiştir. Bunlar (Kalyoncu, 2004: 7-8):

Şekil 2. Temel Müzik Öğretmeni Yeterlik Alanları Derslerinin Birbirlerine Konumu

Bu yeterliklere göre müzik dinleme alanı, *temel müziksel davranış alanları* içinde yer almakta; analitik, duygusal, birleştirici vb. dinleme, özümseme vs. özelliği taşıdığı belirtilmektedir. Buna rağmen Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda öngörülen alan derslerinin bazılarında (işitme eğitimi vb.) içeriğin fazlasıyla yoğunlaştığı gözlemlenmiş, müzik “dinleme ve müzik üzerine düşünme” imkânı sağlayacak analitik yaklaşımlı derslerin bağımsız olarak yer almadığı görülmüştür. Ayrıca öğretmen adaylarının kişisel özelliklerini keşfetmesine ve geliştirmesine yönelik dersler grubuna bakıldığında programın bir eksiğiyle daha karşılaşılmaktadır (Nesrin Kalyoncu, 2004: 8).

1.1.3.2. Müzik Eğitiminde Sınıflama Modelleri

“Müzik eğitiminde vazgeçilemez iki ana sınıflama modeli olan: ilki dört genel özellik ve davranış alanına temellenen ve kısaca *Genel-Aşamalı Sınıflama* denilebilen bir model, ikincisi ise altı müziksel özellik ve davranış biçimine temellenen ve kısaca *Müziksel Aşamalı Sınıflama* denilen bir modeldir.

Müzik eğitiminin hedefleri sınırlandırılır ve belirlenirken, genellikle, söz konusu iki ana model birlikte esas alınmayı, birlikte işe koşulmayı ve birlikte kullanılmayı gerektirir. Çünkü, müzik eğitiminde vazgeçilmez olan söz konusu iki ana sınıflama modeli, hem ayrı ayrı hem birlikte işleyebilen, rahatça birinden diğerine geçilebilen ve gerektiğinde birbirleriyle kenetlenen ve iç içe olabilen bir nitelik taşımaktadır (Uçan, 2000: 38).

Genel-Aşamalı Sınıflama’da hedefler bilişsel, devinişsel, duyuşsal ve sezışsel olmak üzere dört alana ve her bir alanda ana ve alt basamaklara ayrılır. Her alan içinde ana basamak ve alt basamaklar yalından karmaşığa ve kolaydan zora doğru sıralı ve aşamalıdır. Bir alandaki basamaklardan her biri öncekine dayalı ve sonrakine hazırlayıcıdır (Uçan, 2000: 38-39).

Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi’nde Uçan (2000), müzik eğitimindeki sınıflama modellerine şu şekilde değinmiştir:

...Genel-Aşamalı Sınıflama’da Bilişsel Alan Bloom ve arkadaşlarının (1956-1974), Devinişsel Alan Simpson’un (1966-1969,1970), (**Gobman ve Hulda, 1970, s.239-243’teki alıntı**) Duyuşsal Alan Krathwohl ve arkadaşlarının (1964) çalışmalarından ve bütün bunları Türkçe’ye derli toplu aktarıp kazandıran Ertürk’ten (1972) kısmen uyarlanarak alınmış ve bazı değıştirmeler, çıkarmalar, eklemeler, kaydırmalar ve yeniden düzenlemeler yapılarak geliştirilmiştir. Bu arada Devinişsel Alan sınıflamasında Sönmez’in (1981,1985) sınıflamasından da önemli ölçüde yararlanılmıştır. Sezışsel Alan ise öbür üç alana ilişkin sınıflamaların yanı sıra kısmen Preub (1973), kısmen Uçan (1980/1981) ve kısmen Özçelik’ten (1981) alınan bazı ipuçlarından esinlenerek; fakat asıl, öteden beri insanın kendine özgü belirgin bir özellik ve davranış alanı olarak kendini gösteren sezme ve sezgi olgusunun yapısı, işleyişi ve diğer üç özellik-davranış alanıyla olan ilişkilerinden kaynaklanıp yola çıkılarak Uçan tarafından (1993_1994-1995) oluşturulmuş ve geliştirilmiştir. Sezışsel alan belirlenir ve aşamalandırılırken insanın sezebilme özeliğı veya sezme

davranışı ve onun ürünü olan *sezginin* insan yaşamındaki yeri-önemi, işgörüsü ve işleyişi ile genel yaşam, felsefe, bilim ve teknik eğitimindeki yeri bütün bunlardan çok daha önemli olarak özellikle sanat eğitiminin başlıca kollarından birini oluşturan müzik eğitimindeki kaçınılmaz gerekliliğinden ve vazgeçilmezliğinden yönlendirilmiştir. Sezgisel Alan oluşturulup geliştirilirken, başlangıçta, Moore'un Özçelik tarafından kısaca özetlenerek Türkçe'ye aktarılan "algısal alan" sınıflama önerisinden (Bloom vd.1971 ve Özçelik 1981), sonraları ise Sönmez'in yaptığı 'algısal alan' (1994) ve özellikle 'algısal (sezgisel) alan' (1995) sınıflama önerilerinden de yararlanılmıştır (Uçan, 2000: 40).

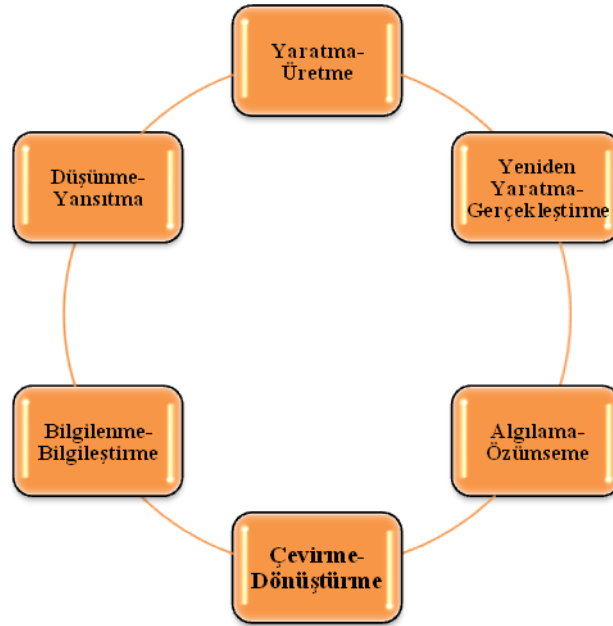
Alanlar boyutu ile ana alt basamaklar düzeylerinde yapılmış olan bütün bu ekleme ve çıkarma, değiştirme, uyarlama ve yeniden düzenlemelerle Genel-Aşamalı Sınıflama'nın, eğitimin bütünü ile felsefe, bilim ve teknik eğitiminin yanı sıra özellikle sanat ve müzik eğitiminin gereksinimlerini tam olmasa bile çok daha büyük ölçüde karşılayabilir bir yapıya kavuşturulması amaçlanmaktadır (Uçan, 2000: 42).

Tablo 1. Dört Alanda Ana ve Alt Basamaklarıyla Genel-Aşamalı Sınıflama

BİLİŞSEL ALAN	DEVİNİŞSEL ALAN	DUYUŞSAL ALAN	SEZİŞSEL ALAN
T.ALGILAMA			
1. Dikkat etme			
2. Seçip alma			
3. Kodlama / Anlamlandırma			
1.BELLEME-BİLGİLENME	1.KURULMA	1.ALMA	1.FARKINDA OLMA
1.1.Tanıma	1.1.Uyarılma	1.1.Açık olma	1.1.Fark etme
1.2.Hatırlama	1.2.(Bedensel)Kurulma	1.2.Yönelme	1.2.Ayırma
1.3.Ezberleme	1.3.Devinime Bağlama	1.3.Duyumsama	1.3.Seçme
2.KAVRAMA	2.YAPMA/EYLEME	2.TEPKİME-TEPKİDE BULUNMA	2.AYIRTETME
2.1.Çözme (Kodaçma)	2.1.Benzetme-Öykünme	2.1.Uysallaşma	2.1.Kokusunu Alma
2.2.Çevirme	2.2.Deneme	2.2.İlgilenme	2.2.Ayrımsama
2.3.Yorumlama	2.3.Düzeltilme-Onarma	2.3.İsteklenme	2.3.Ayırt etme
2.4.Öteleme-Berileme-Ulama (Kestirme)	2.4.Düzenekleştirme	2.4.Karşılık Verme	2.4.Örtülü Anlama
3.UYGULAMA	3.BECERİLEŞTİRME	3.DOYUMSAMA	3.İÇİNE DOĞMA
3.1.(Aynen) Kullanma	3.1.Alışma	3.1.Hoşlanma-Sevme	3.1.Esinlenme
3.2.Aktarma/Alıntılama	3.2.Yatkınlaşma	3.2.Doyumlanma	3.2.Belleme
3.3.Uyarılma	3.3.Etkinleş(tir)me	3.3.Beğenme-Hoş görme	3.3.(Birden) Yakalama
4.ÇÖZÜMLEME/ AYRIŞTIRMA	4.OTOMATİKLEŞTİRME	4.DEĞERSEME-DEĞERVERME	4.YAKALAMA-KEŞFETME
4.1.Ögelere Ayırma	4.1.Kalıplaştırma	4.1.Kabullenme	4.1.Sezinleme
4.2.İlişkileri Belirleme	4.2.Kararlılaştırma	4.2.Yeğleme-önemseme	4.2.(Birden) Yakalama
4.3.İlkeleri Belirleme	4.3.İşlekleştirme	4.3.Düşkünleşme	4.3.Keşfetme
5.BİRLEŞTİRME/ BİLEŞTİRME/ BİREŞTİRME	5.YARATMA	5.NİTELEME	5.ÖNGÖRÜLÜ OLMA
5.1.İleti Oluşturma	5.1.Uyarılma	5.1.Değerlerine Katma	5.1.İlntileme
5.2.Plan-İşlemler Takımı Oluşturma	5.2.Uydurma	5.2.Ölçütle(n)me	5.2.İletişim Kurma
5.3.İlişkiler Takımı Önerme	5.3.Yeni Beceri-Ürün Oluşturma	5.3.Karakterlenme/ Kişilik(li)lenme	5.2.Yoklama
			5.3.Öngörülü Olma
6.DEĞERLENDİRME			
6.1.Karşılaştırma / Kıyaslama			
6.2.Yargıya varma			
6.3.(İnceleme-)Eleştirme			
6.4.Kararlaştırma-Karar verme			

Müziksel-Aşamasız Sınıflama (bu adlandırma, söz konusu sınıflamanın burada kısaca açıklanan temel niteliği (mahiyeti) esas alınarak Uçan tarafından yapılabı önerilmiştir) müzik eğitiminin bütününe ve tüm alanlarına özel bir aşamasız sınıflamadır. 1960'lı yılların sonlarında bir *Müziksel Sınıflama* olarak ortaya çıkıp 1980'lerin ortalarında Uçan tarafından Türkçe'ye aktarılan ve bir süre sonra sanatın bütününe genellenen Müziksel-Aşamasız Sınıflama'da hedefler *yaratışsal-üretişsel, yeniden yaratışsal – gerçekleştirilsel, algılayışsal-özümseyişsel, bilgilenişsel-bilgileştirilsel, düşünüşsel ve yansıtışsal olmak üzere altı ana özellik-davranış biçimine ayrılır* (Uçan, 2000: 44).

Bütün bu özellikleriyle Müziksel Aşamasız Sınıflama, tüm ilgililerce yeterince bilindiği takdirde, müzik eğitime ilişkin hedeflerin ve hedef davranışların belirlenmesinde oldukça sağlam ve tutarlı bir model oluşur, geniş ölçüde benimsenir, yaygın kabul görür, etkin biçimde kullanılır, çokyönlü yarar sağlar (Uçan, 2000: 44).

Şekil 3. Altı Ana Özellik ve Davranış Biçimiyle Müziksel Aşamasız Sınıflama

Söz konusu sınıflama Uçan (2000) tarafından, *Venus-Lemmerman-Uçan Sınıflaması* olarak tanımlanmıştır. Yapı ve karakter bakımından oldukça gevşek bir modeldir (Uçan, 2000: 45-46).

Tablo 2. Ana Alt Özelik ve Davranış Biçimleriyle Müziksel Aşamamız-Sınıflama

(1) YARATMA-ÜRETME	(4) ÇEVİRME-DÖNÜŞTÜRME
• Oynama	• Aktarma
• Öykünme	• Uyarlama
• Tasarlama	• Çevirme
• Deneme	• Değiştirme
• Oluşturma	• Dönüştürme
• Düzenleme	(5) BİLGİLENME-BİLGİLEŞTİRME
• Çeşitleme	• Bilgi Edinme / Alma / Kazanma
• Doğaçlama	• Bilgi Sahibi Olma- Bilgisi Olma
• Bağdama (Besteleme)	• Bilgiyi Kendine Mal Etme
(2) YENİDEN YARATMA-GERÇEKLEŞTİRME	• Bilgiyi Özümseme
• Söyleme	• Bilgiyi Benimseme
• Çalma	• Bilgileştirme-Bilgi Haline Getirme
• Müzik Yapma	(6) DÜŞÜNME-YANSITMA
• Seslendirme	• Düşünme-Düşünce Oluşturma/ Geliştirme
• Yorumlama	• İlişkilendirme
• Yönetme	• Çözümleme
(3) ALGILAMA-ÖZÜMSEME	• İnceleme-İrdeleme-Sorgulama
• Dikkat etme	• Yorumlama
• Duyma-Duyumsama	• Karşılaştırma
• Bilinçlenme	• Yargıyavarma
• Dinleme	• Eleştirme/Eleştirel Değerlendirme
• İzleme	• Kararverme
• Kodaçma / Kodçözme	• Önerme-Öneride Bulunma
• Anlama / Kavrama	• Dışavurma/İfade Etme/Anlatma
• Özümleme / Özümseme	• İletişim Kurma-İletişme-Aktarma
	• Konuşma-Görüşme-Tartışma-Görüş Belirtme

1.1.3.3 Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programındaki Dersler

1934 Yılında çıkarılan Milli Musiki ve Temsil Akademisi teşkilat kanunu ile kurulan Temsil Akademisinin amaçları, ‘Memlekette ilmi esaslar dâhilinde milli musikiyi işlemek, yükseltmek ve yaymak, Sahne temsiline her şubesinde ehliyetli unsurlar yetiştirmek, Musiki Muallimi yetiştirmek’ (Resmi Gazete: Sayı 2743) olarak üç maddede toplanmıştır (Yayla, 2004: 1).

Bu maddelere göre, Musiki Muallim Mektebi’nden günümüze kadar uygulamaya konulmuş müzik öğretmenliği programlarındaki dersleri Yayla (2004: 4-7), sempozyum bildirisinde şu şekilde sıralanmıştır:

Tablo 3. Musiki Muallim Mektebi Eğitim Programları-MMM 1925 Programı

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Musiki Nazariyatı, Armoni, Kontrpuan, Musiki Tarihi, Musiki Kraatı, Vokal,
Genel Kültür	Türkçe-Edebiyat, Umumi Medeniyet Tarihi, Türk Medeniyet Tarihi, Tarih-Coğrafya, Ruhیات, Fenni Terbiye, Almanca, Tabiat Tetkiki, Tatbiki Hikmet ve Kimya Tatbiki Hesap ve Hendese, Umumi ve Mesleki Hıfzıssıha, Vataniyat ve Meslek Ahlak Terbiyeyi Bedeniye.
Öğretmenlik Bilgisi	Usulü Tedris,

Tablo 4. Musiki Muallim Mektebi Eğitim Programları-MMM 1931Programı

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Enstrüman (öğrenci için seçilen bir saz), Musiki Nazariyatı, Musiki İmlası, Solfej, Armoni, Kontrpuan, Piyano Akompanyaman, Musiki Kıratı, Teganni, Cemi Teganni, Berberlik, Enterpretasyon , Musiki Terbiyesi ve Tarihi, Musiki Tarihi,
Genel Kültür	Türkçe, Fransızca, Tarih, Coğrafya, Riyaziye, Resim, Yurt Bilgisi, Tabii İlimler, Fiziki İlimler, Fiziki ve Tabii İlimler
Öğretmenlik Bilgisi	Terbiye Tarihi, Usul-i Tedris.

Musiki Muallim Mektebi 1931 yılı talimatnamesi, Muallim Mektepleri Talimatnamesinin öngördüğü değişiklikler dışında, yapısını Gazi Terbiye Enstitüsüne dönemine devrine kadar olan sürede korunmuştur (Yayla, 2004: 4).

Tablo 5. Gazi Eğitim Enstitüsü Müzik Şubesi Eğitim Programları-GAZİ O.Ö.T.E. 1941 Programı (MEB, 1970: 173)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Kulak Terbiyesi, Müzik Öğretimi Usulü ve Tatbikatı, Teori, Müzik Tarihi, Şan, Koro ve Koro İdaresi, Keman, Piyano, Oda Müziği, Talebe Orkestrası, Akustik, Tamirat,
Genel Kültür	Ritmik Jimnastik, Yardımcı dersler, Yabancı Dil, Askerlik,
Öğretmenlik Bilgisi	

Bu iki programda alan ders saatlerinin artmasına karşın 1941 programı genel yapısını korumakta, öğretmenlik bilgisi derslerinde önemli değişiklikler olduğu gözlemlenmiştir (Yayla, 2004: 5).

Tablo 6. Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Şubesi Eğitim Programları-Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1978 Programı (MEB, 1970: 173)

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Anadal Eğitimi, Temel Piyano Eğitimi, Müziksel İşitme Okuma Yazma, Temel Müzik Bilgileri, Çokseslendirme, Müzik Tarihi, Ses Eğitimi, Toplu Konuşma Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Toplu Çalgı Eğitimi, Müzik Toplulukları Yönetimi, Çalgıyla Eşlik, Müzik Biçimleri Müzik Türleri, Eser Çözümleme, Eğitim Müzikleri Dağarı, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Halk Bilim, Türk Halk Müziği, Nota Yazıları, Çalgı Düzenleri ve Bakımı, Seçmeli Toplu Müzik, Seçmeli Müzik Özel Alanları, Tını (Selen) Fiziği, Sanata Giriş, Müzik Eğitimine Giriş, Müzik Eğitiminde Yöntemler,
Genel Kültür	Türkçe Kompozisyon, Ritmik Jimnastik ve Oyun, Yabancı Dil, Düşünce Tarihi, Türkiye Cumhuriyeti ve Devrim Tarihi, Ekonomiye Giriş,
Öğretmenlik Bilgisi	Araştırma, Eğitim Programı ve Yöntemler, Eğitim Psikolojisi, Eğitime Giriş, Eğitim Sosyolojisi, Eğitim Yöntemi, Rehberlik, Ölçme ve Değerlendirme.

Bu programa ek olarak 21 kredilik zorunlu ve seçmeli derslerin bulunduğu standart bir eğitim anlayışıyla 1979 yılında pedagojik formasyon programı dahil edilmiştir. Ayrıca 1997 yılında üç ana bilim dallı bir program uygulanmıştır (Yayla, 2004: 6).

Tablo 7. Gazi Eğitim Fakültesi Müzik Bölümü Lisans Programı-Gazi Eğitim Fakültesi 1997 Programı

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi Çalgı Eğitimi Ses Eğitimi Müzik Kuramları ABD	Üç Ana Bilim Dalı Ortak Dersler: Piyano, Koro, Müziksel İşitme Okuma Yazma, Müziğe Giriş, Bireysel Söyleme, Koropetisyon, Armoni-Kontrpuan-Eşlikleme, Müzik Biçimleri, Türk Halk Bilimi, Okul Çalgıları, Geleneksel Türk Halk Müziği, Çalgı Düzen Bakım Onarım Bilgisi, Müzik Toplulukları Yönetimi, Dünya Müzik Tarihi, Türk Müziğinde Çoksenslendirme, Çağdaş Türk Sanat Müziği ve Popüler Müzik, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Toplu Çalgı, Okul Çalgıları Seslendirme ve Uygulama, Birlikte Seslendirme, Türk Halk Dansları, Piyano Bakım Onarım Düzen ve Uygulama, Müzik Derleme Teknikleri, Sanat Tarihi, Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri ve Dersleri Alan dersleri kapsamında bazıları seçmeli olmak üzere yer almıştır. Çalgı Eğitimi ABD: Alan Çalgısı, Orkestra, Çalgı Eğitimi İlkeleri Ses Eğitimi ABD: Şan, Ses Eğitimi İlkeleri, Temel Toplu Ses Eğitimi, Ses Organı Yapısı Korunması
Genel Kültür	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili, Yabancı Dil, Beden Eğitimi / Güzel Sanatlar,
Öğretmenlik Bilgisi	Eğitimi Bilimine Giriş, Eğitim Psikoloji, Eğitim Sosyolojisi, Genel Öğretim Metotları, Ölçme ve Değerlendirme, Özel Eğitim, Araştırma Teknikleri, Eğitim Yönetimi, Proje, Rehberlik, Uygulama Semineri ve Öğretmenlik Uygulaması

Tablo 8. YÖK Müzik Öğretmenliği Lisans Programı-Müzik Öğretmenliği Lisans Programı 1997

Ders Türü	Dersler
Alan Bilgisi	Piyano, Bireysel Çalgı Eğitimi, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Okul Çalgıları, Bireysel Ses Eğitimi, Toplu Ses Eğitimi, Bilgisayar, Müzik Tarihi, Okul Bandosu, Elektronik Org Eğitimi, Koro, Orkestra/Oda Müziği, Türk Halk Müziği, Eşlik (Koropetisyon), Güncel/Popüler Müzik, Müzik Kültürü, Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme, Türk Sanat Müziği, Oyun Dans ve Müzik, Eğitim Müziği Besteleme, Koro ve Yönetimi, Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi,
Genel Kültür	Yabancı Dil, Türkçe: I Yazılı Anlatım, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi,
Öğretmenlik Bilgisi	Öğretmenlik Mesleğine Giriş, Okul Deneyimi, Öğretimde Planlama ve Değerlendirme, Sınıf Yönetimi, Özel Öğretim Yöntemleri, Öğretmenlik Uygulaması, Rehberlik.

Musiki Muallim Mektebi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Gazi Yüksek Öğretmen Okulu ve Eğitim Fakültesi Dönemlerinde uygulanan programlar incelendiğinde dört kurumun da programında yer alan ortak dersler göze çarpmaktadır. Bunlar (Yayla, 2004: 8):

Tablo 9. Cumhuriyet Dönemi Müzik Öğretmeni Yetiştiren Dört Ayrı Kurumun Programlarında Bulunan Ortak Dersler

Alan Bilgisi	Bireysel Çalgı Eğitimi, Pişano, Armoni-Kontrpuan, Müzik Tarihi, Şan, Müziksel İşitme Okuma Yazma, Koro, Müzik Teorisi, Pişano Eşlik,
Genel Kültür	Türkçe, Yabancı Dil, Tarih, İnkılâp Tarihi, Psikoloji,
Öğretmenlik Bilgisi	Öğretmenlik Uygulaması, Eğitim ve Eğitim Tarihi.

Tablo 10. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (Güncel)

Alan ve Alan Eğitimi Dersleri	Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	Genel Kültür Dersleri		
Müziksel İşitme Okuma Yazma (3/2-16)	Eğitim Bilimine Giriş (3-3)	Müzik Kültürü (2-2)		
Pişano (1-7)	Eğitim Psikolojisi (3-3)	Türk Müzik Tarihi (2-2)		
Pişano ve Öğretimi (1-1)	Öğretim İlke ve Yöntemleri (3-3)	Genel Müzik Tarihi (2-2)		
Bireysel Çalgı (1-7)	Ölçme ve Değerlendirme (3-3)	Güncel ve Popüler Müzikler (2-2)		
Bireysel Çalgı ve Öğretimi (1-1)	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (3-3)	Topluma Hizmet Uygulamaları (2-2)		
Okul Çalgıları (1-3)	Sınıf Yönetimi (2-2)	Oyun, Dans ve Müzik (1-1)		
Bireysel Ses Eğitimi (1-4)	Özel Öğretim Yöntemleri I (3-3)	Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2-2)		
Koro (1/3/2-14)	Rehberlik (3-3)	Felsefe (2-2)		
Koro ve Yönetimi (1-1)	Okul Deneyimi (3-3)	Türkçe Yazılı Anlatım (2-2)		
Armoni-Kontrpuan-Eşlik (2-8)	Öğretmenlik Uygulaması (5-5)	Türkçe Sözlü Anlatım (2-2)		
Geleneksel Türk Halk Müziği (2-2)	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (2-2)	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (2-4)		
Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması (1-1)	Özel Eğitim (2-2)	Yabancı Dil (3-6)		
Orkestra/Oda Müziği (2-6)		Bilgisayar (3-6)		
Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi (2-2)		Türk Eğitim Tarihi (2-2)		
Geleneksel Türk Sanat Müziği (2-2)				
Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması (1-1)				
Elektronik Org Eğitimi (1-1)				
Eşlik Çalma (1-1)				
Eğitim Müziği Dağarı (2-2)				
Türk Müziği Çokseslendirme (1-1)				
Özel Öğretim Yöntemleri (3-3)				
Çalgı Bakım Onarım Bilgisi (1-1)				
Müzik Biçimleri (2-2)				
Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar (1-1)				
Eğitim Müziği Besteleme (3-3)				
Toplam Kredi: 93 Saat:	Toplam Kredi: 35 Saat:	Toplam Kredi: 37 Saat:		
GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	125	76	163	201

Bu tabloya göre müzik ğretmenliği lisans programında yer alan ders saatlerinin, yaklaşık % 62.1 'i teorik; % 37.8'i uygulamalı olarak programlanmıştır.

Müzik ğretmenliği lisans programı ders içeriğinde müzik dinleme üzerine şu bilgiler yer almaktadır:

- Birinci yarıyıl “bireysel çalgı dersi” kapsamında gitar dersinde klasik gitar müziğindeki başlıca eserleri dinleme,
- Birinci yarıyıl “müzik kültürü” dersi kapsamında insan ve müziğin tanımı, müzik kültürünün tanımı, müziğin temel öğeleri, üslup, ölçü, ton/makam, öz-biçim, akustik evre/ortam; müzik olgusu, yazısı, dili ve müziksel iletişim; müzik dinleme ve dünya müzik kültürü,
- İkinci yarıyıl “bireysel çalgı dersi” kapsamında gitar dersinde klasik gitar müziği dağarından seçilen çeşitli dönemlere ait eserler dinleme ve bu eserlerin yorum özelliklerini tartışma,
- İkinci yarıyıl “bireysel ses eğitimi” dersi kapsamında çalışılan etüt ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analizi yapmaya ilişkin bilgi ve davranışlar,
- nc yarıyıl “bireysel çalgı dersi” kapsamında gitar dersinde klasik gitar müziği dağarından seçilen çeşitli dönemlere ait eserleri dinleme, bu eserlerin yorum özellikleri, estetik, müzikalite ve yorum kavramları üzerine tartışma,
- Dördüncü yarıyıl “geleneksel Türk halk müziği uygulaması dersi kapsamında” çeşitli yörelerden trk önekleri, Halk Türkülerinin doğru icra edilmesini destekleyici,
- Beşinci yarıyıl “orkestra / oda müziği dersi” kapsamında müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, otantik ve karakteristik ezgi önekleri dinleme, yaratma gücünü geliştirme, Klasik ve folklorik türleriyle Türk müziği ve Batı

müziği arasındaki fark ve benzerlikler, Türk müziğinin Dünya müziği içindeki yeri,

- Beşinci yarıyıl “güncel ve popüler müzikler dersi” kapsamında video, bant ve CD gibi seslendirme araçları ile dinleme, kütüphane, arşiv ve çeşitli ülkelerin ülkemizdeki temsilcilikleri ve kültür merkezlerinden yararlanarak araştırmaları yapma,
- Altıncı yarıyıl “bireysel çalgı dersi” kapsamında flüt dersinde eserlerin analizi ve eserler üzerinde yorum çalışmaları,
- Yedinci yarıyıl “bireysel ses eğitimi / şan dersi” kapsamında çalışılan etüt ve eserleri seslendirmeden önce teknik ve müzikal analiz alışkanlığı kazandırma çalışmaları,
- Yedinci yarıyıl “özel öğretim yöntemleri dersi” kapsamında müzik çalışmalarını ve etkinliklerini dinleme-izleme-eleştirme,
- Sekizinci yarıyıl “orkestra / oda müziği ve yönetimi dersi” kapsamında Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme, yaratma gücünü geliştirebilme gibi müzik dinleme ve kültürü ile ilgili kazanımlara yer verilmiştir.

Ancak diğer bireysel çalgı derslerinde bu kazanımlara değinilmemiş, görüldüğü gibi bireysel çalgı dersleri arasında sadece gitar ve flüt derslerinde dinlemeye yönelik kazanımlara kısaca değinilmiştir. Bu doğrultuda uygulama konusunda alan derslerinde dinleme üzerine yeterince yer verilmediğine dikkat edilebilir. Bunun dışında çalgı eğitiminin yoğun olduğu programda dinlemeye önem verilmesi gerekli olduğunu düşünülmektedir. Bu doğrultuda:

Manav ve Nemutlu (2011: 89-98), iyi bir yorumcunun çalgısına egemen olması, çalgısını çalmak için gereken teknik donanımı edinmiş olmasının yanında, seslendireceği yapıtlara *işitsel ve düşünsel birikimini yansıtabilmesi* ve yapıtlarla diyalog geliştirme becerisini kazanmış olması gerektiğini vurgulamıştır.

Özmenteş (2005: 89-98) ise, çalgı eğitiminde öğrencilere doğru ve etkili müzik dinleme alışkanlıkları kazandırılmalı, çalgıyı çalarken veya toplu müzik yaparken öğrenci kendi yaptığı müziği ve ona eşlik eden kişileri dikkatle dinlemeyi öğrenmelidir.

Yine Özmenteş (2005: 89-98), dinlemenin ve çalgı çalmanın bireyin müzikal oluşumları öğrenmesini sağlayacağını; bu etkinliklerle, kişinin bedensel koordinasyon, zamanlama, hafıza, konsantrasyon ve dinleme becerilerini geliştirmeye yardımcı olacağına değinmiştir. Araştırmacılar müziğin, bireyin sosyal ve duygusal olgunlaşmasında, otokontrol, iş paylaşımı ve kendinin ifade becerilerinde etkileri olduğunu belirtmektedir.

Taykurt (1949: 2), “Nasıl Başladım?” yazısında dinleme hakkındaki görüşlerini şu şekilde ifade eder:

“Çalmak bir hünerse, dinlemenin de bir kültür ve zevk işi olduğunu daima göz ününde tutmamız gerekir” (Say, 2005: 31).

Özmenteş (2005: 89-98), dinlemenin bireysel bir etkinlik olduğunu ve müziğin toplumda kelimelerin ötesine varan bir iletişim ve paylaşım aracı olduğuna yer verir. Müziğin, azınlıklar, küçük gruplar ve etnik kültürlerin kendilerini ifade etme aracı olarak kullandığını vurgular. Kısaca müzik her kültürdeki insanların kendi kimliklerini yaşatmak için kullandıkları araçlardan biridir.

1.2. Müzik Dinleme

Müziği dinlerken yaşayacağımız deneyim, müzik üzerine yazılanları okurken ya da söylenenlere kulak verirken yaşayacaklarımızdan farklı olacaktır elbette. Müzik genellikle büyük bir duygu yoğunluğu olarak ortaya koyar kendini. Müziği söze dökme çabası ütöpik bir çabadır; yetersizliğinin baştan onaylanması gereken bir girişimdir. Öte yandan insanlık, yaşantısı için çok değerli olan bu sanat etkinliği üzerine söz almaktan binlerce yıldır alıkoymamıştır kendini (Manav ve Nemutlu, 201: 15).

Müziğin varoluş biçimlerini Manav ve Nemutlu (2011: 16) şu şekilde açıklar:

...batı sanat müziğinin, hemen her zaman dört ayrı ortamda var olduğunu söyleyebiliriz. Bu ortamların her birinin kendine özgü koşulları vardır, hem yaratılış/varoluş, hem de alımlama açısından. Önce sıralayalım, sonra açmaya çalışalım:

1. Nota ya da “metin” olarak müzik.
2. Canlı seslendirme olarak müzik.
3. Kaydedilmiş seslendirme olarak müzik.
4. Alımlayıcının zihninde yankılanan müzik .

Alımlayıcının zihninde müziğin yankılanabilmesi için, müziksel iletişim sürecinin yaşanması gerekmektedir. O halde ilk önce duyma ve dinlemeye dikkat çekilmelidir.

TDK’ ya (2013) göre yer alan ifadede, duymak “işitmek, ses almak” anlamında; dinlemek sözcüğü ise “bir şeyi işitmek için kulak vermek” şeklinde yer alır. Tıpkı günlük hayatta kullandığımız “bakmakla görmek arasındaki fark” gibi -özellikle müzik konusu kapsamında- bu iki sözcük de birbirinden farklıdır. O halde duymak, insan iradesinin dışında gelişen ancak dinlemek çeşitli ihtiyaç, algı ya da seçimler doğrultusunda gerçekleşen bir eylem olarak birbirinden ayrılabilir.

Hopkins’e (1993: 226-227) göre de:

Müziği duymak, pasif bir işlemdir, müziği dinlemek ise aktiftir. İdeal bir dinleyicide arayacağım özelliklerden bazılarını açıklamaya çalışayım. Öncelikle, sesin kendisine verilen, sadece bir ezgiyi diğerinden ayırma değil, akorları ayırma, bir keman ve çello ile çalınan aynı notanın ayırımına varma, ritimler tekrar ortaya çıktığında farkına varma, belli bir zaman diliminde sesleri ilişkilendirme gibi tepkiler olmalıdır.

“Müziği dinlemek” de bu görüşe göre ihtiyaç, algı ya da seçimler doğrultusunda gerçekleşen bir eylem olarak tanımlanabilir. Bu eylemi uygulayan “dinleyici” ise “Müziksel iletişim süreci” nin temel öğelerini oluşturmaktadır.

Uçan (2005: 77), müziksel iletişimin öğelerini “besteci, müzik yapıtı, seslendirici-yorumcu, müzik yapıtını dinleyiciye sunma yolu, dinleyici, dinleyicinin müzik yapıtına ve yorumcusuna verdiği tepki” olarak ifade eder.

Bu öğelerden dinleyici eserin, sunulacağı kişidir ve başarılı bir müziksel iletişimde, dinleyicinin çeşitli niteliklerinin ve müziksel iletişim gücünün bilinmesi gerekmektedir.

Usmanbaş’ın mutsuz çoğunluğu kimlerdir? Çoğunlukla dinleyici konumundan olanlar. Bir müzik eserin teknik yanı dinleyiciyi pek az ilgilendirir. Dinleyici teknikten önce eserin insanın çeşitli duygulanışlarından birine karşılık olmasını arar. Müzikle ilgilenen, müziği seven kişilerden işin en ufak ayrıntısına dek bir bilgisi olmasını bekleyemeyiz. Buna gerek de yoktur, olumluluk da...Her eser, sonunda, yazanına değil, konuştuğu kimselere görecedir. Bu koşulun dışında hiçbir eser gerçek değerine ulaşabilmiş değildir. Yine bu yargının altında dinleyici ile bestecinin birbirinden ayrı yönleri kaymakta oluşunun nedeni saklıdır (Opus, sayı 4, 1963) (Fırat, 1951-1999, s.151’den alıntı).

Dinleyicinin müziksel iletişim gücünü, en başta kendi bil işsel (zihni), duyuşsal (hissi) ve devinimsel (hareki, psikomotor) davranışları ya da davranışsal birikimi belirler. Dinleyicinin bu davranışları ya da davranışsal birikimi ne denli çok yönlü, kapsamlı ve zengin; içinde yaşadığı doğal, toplumsal ve kültürel çevrenin koşullarıyla ne denli tutarlı ve kendi aralarında ne denli dengeli ise, müziksel iletişim gücü için o denli sağlam bir temel oluşturur.

Dinleyicinin davranışları ya da davranışsal birikimi, müzik, müzik dinleyiciliği ve müziksel iletişim konularının incelik ve derinliklerine ne denli inici ve onları ne denli yakalayıcı ise, müziksel iletişim gücü de yine o denli artar. Dinleyicinin çeşitli müziksel iletişim kanallarına karşı duyarlılığı ve müziksel iletişim deneyimi, onun müziksel iletişim gücünü artıran diğer en önemli etkenlerden ikisidir.

Müziksel iletişimde dinleyicinin genel ve diğer müziksel nitelikleri yanında müziksel bellek, dikkat ve tasarım özellikleri ayrı bir önem taşır. Dinleyicinin müziksel belleği dinlediği, dinlediği müziksel bütünlüğü bıraktıkları izler ya da izlenimler yoluyla akılda tutma, saklama ve gerektiğinde hatırlama gücüdür. Dinleyicinin müziksel dikkati

bilişsel, duyuşsal ve devinişsel güçlerini dinlediği müziksel bir bütünün tümü, bir parçası ya da özelliği üzerinde toplama, zihnini bu bütün, parça ya da özellik üzerinde uyanık bulundurma gücüdür. Dinleyicinin müziksel tasarımı ise, dinlediği bir müziksel bütünün tümünü, bir parçası ya da özelliğini zihninde yeniden canlandırma gücüdür.

Dinleyiciler (alıcılar) değişik açılardan yaklaşarak değişik biçimlerde sınıflandırılabilir. Dinleyicileri sınıflandırmada izlenebilecek yaklaşımlardan biri müziksel iletişim sürecine katılma derecesidir. Müziksel iletişim sürecine katılma derecesine göre dinleyiciler biri “etkin”, diğeri “edilgin” olmak üzere iki kümeye ayrılabilir. Etkin dinleyici (alıcı), aldığı müziksel bildiriye ilişkin tepkisini açığa vurup belirten ve bunu (yaratıcı ya da yorumlayıcı) kaynağa yollayan dinleyicidir. Edilgin dinleyici (alıcı) ise, aldığı müziksel bildiriye ilişkin tepkisini açığa vurmeyen, belirtmeyen; böyle bir tepkisi olsa bile bunu kaynağa yollamayıp kendi içinde saklayan dinleyicidir. Bu denilenlerden de anlaşılacağı gibi, bir müziksel iletişimin tam, eksiksiz gerçekleşmesi, diğeri etkenlerin yanında, dinleyicinin müziksel iletişim sürecine katılma derecesine de bağlıdır. Tam, eksiksiz bir müziksel iletişimin gerçekleşmesi için dinleyicinin bu sürece etkin katılımı zorunludur. (Uçan, 2005: 83-84)

Bu fikirlerin aksine Cook (1999: 45), müzik dinlemeye yönelik genel bir tavır aşılması yapıldığı konusunda şu fikirleri eleştirmiş:

Müzik dikkatle, saygıyla, tarafsız bir şekilde (müziğin duyuşsal ve duyuşsal yükselmesine ve akışına aşırı derece kapılmaktan kaçınılarak) ve gerekli bilgiler edinilmiş olarak dinlenmelidir. Müzik eğitimcisinin yetkesine (yine besteciden gelen bir yetki) tabi olan ‘dinleyici-sıradan dinleyici-müziksel hiyerarşisinin en altında yer almaktadır’, İngiltere’nin Milli Eğitim Sistemleri’nde müzik konusunda getirdiği eklerin temel amaçlarının, dinleyicinin müzikteki rolüne ilişkin zayıf bakış açısını dengelemek olduğunu açıklamıştır. Öğrencilerin, eski dönemlerin büyük müziğini pasif bir biçimde “takdir etmek” yerine, beste ve icraya yönelik değerlendirmeler yaparak müziği kendi ellerine almaya özendirildiğini ve özendirilmeye devam edildiğini de eklemiştir, bununla beraber, bireye güç kazandırmak için yapılan bu girişimin, Beethoven döneminden kalma düşünüş tarzı karşısında etkili olmadığını belirtmiştir.

1.2.1. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme

...dinleyebileceğimiz bir müzik nasıl olmadır öyleyse? Bizce bu soruya karşılık aramak bugünkü durumda en yumuşak deyimle hafiflikten, ezbere konuşmaktan öte bir anlam taşımamaktadır. Bizim sorunumuz Türk müziğinin nasıl olması gerektiği üzerine soyut önyargılarla çözülecek gibi değildir. Böylece görülmektedir ki çok müzikçilerimizce konu başta yanlış ortaya konuşmuştur. Kısaca belirtmek gerekirse bizim tek sorunumuz şimdilik, memleketimizde ileri, üstün bir müzik anlayış ve duyusunun halka sindirilmesinde ne gibi yollar tutmamız gerekeceğidir (Fırat, 1951-1999: 172).

Bir müzik eseri, “besteci”, “eser”, “yorumcu”, “dinleyici” ve “toplum” unsurlarının birbiriyle ilişkilerinde bir bütün oluşturur. Değerlendirmede bu beş unsur da göz önünde bulundurulmalıdır. Bir müzik eserini doğru değerlendirebilmek için onun yapısını ayrıntılı bir biçimde bilmek ve müziksel analizini yapmak gerekir (Kaplan, 2008: 31).

Müzik dinleme alışkanlığı ve zevkinin kazanılmasında, çevre etkenlerinin doğumdan ölüme kadar var olduğunu düşünen Lavignac (1939) şu örneği vermiştir:

“J.J. Rousseau’nun anlattığına göre, pek küçük iken kendisini beşikte sallayan teyzelerinden biri ona halk şarkısı söylemiş, diyor ki: “Çok zaman sonra ‘ben de inkişaf (gelişen) eden musiki zevkini, veyahut musiki iptilasını (düşküllüğünü) ‘ bu teyzeme medyunum (borçluyum)” (Lavignac, 1939: 8)

Kalender bu görüşlere ek olarak:

“Birey olma, yaşamla birlikte diğer disiplinlerde olduğu gibi, müzik alanında da belli bir eğitime, kültürlülemeye bağlıdır. Okul ve aile ortamı ile birlikte bireyin, müzik ile ilgili gerek dinleyici, gerekse bir müziksever olarak, müzik yapma (çalma çalan, söyleye) düşünceleri olgunlaşarak gelişir, gelişmelidir (2001: 156).

Müzik dinlemenin önemini Alpagut (1999: 18-21, 27-29):

“Igor Stravinsky otobiyografisinde bir olayın kendisine devrim öncesi Rusya’daki çocukluğunu hatırlattığını belirtir. (1880’lerde bir zaman) “diğer bir hatıra, komşu köylerdeki kadınların şarkı söyleyişleridir. Bunlar pek çok kişiydiler ve akşam işten eve dönerken hep beraber şarkı söylerlerdi. Bu güne kadar ezgiyi, şarkı söyleyiş tarzlarını, nasıl söylediklerini ve evde o şarkılar taklit edişimi, bundan dolayı ise kulağımı takdir ettiğimi hep hatırlarım. Bu övgü beni mutlu ederdi. Tuhaftır ki, önemsiz gibi görünen bu durum benim için çok önemlidir. Çünkü bunlar müzisyen olarak kendim hakkında bilinç sahibi olduğum zamanlardır” (Great Perf).

Anlaşıldığı gibi insan çevresiyle yaşar ve çevresindeki müziksel davranışlardan etkilenir. Ancak birey sadece ailesinden ya da çevresinden tesadüfen dinlediği müziklerle yetinmek zorunda değildir. Farklı bakış açıları geliştirmek ve müzik bilgisini artırıp, müzik zevkini tatmin edebilmek için kaliteli ve kalitesiz müzik örneklerini tanımalı bunu sistematik bir şekilde yapmalı, gerektiğinde önyargılarından arınabilmeli yani her müziğe tarafsız ve ayırt edici şekilde bakabilmelidir. Aslında bu gereklilikler eğitimin tanımıyla ortak olup müzik eğitimi dâhilinde düşünölmelidir.

Baldwin’e (1951: 1) göre iyi dinleyici, müziği sadece duymakla kalmamakta ve onu başkalarına da aktarmaktadır. Bu dinleyiciler, duyduklarını akıl süzgecinden geçirir. Kendisi iyi şarkı söyleyemeyip herhangi bir çalgı çalamasa da müziği anladığı için övünür. Şarkıcılar ve çalgıcılar da iyi birer dinleyici olmak zorundadırlar.

Talebeye iyi musiki dinletmek yazısında Lavignac (1939: 57-58) bu konudaki gerekliliği ve önerilerini şu şekilde belirtmiştir:

Bu esnada talebeye büyük virtüozlar dinletmek, kabil olursa bu virtüozları yakından göstermek, veyahut kendi sazını iyi çalan başka artistleri dinletmek fırsatlarını kaçırmamak lazımdır. Bu hal çocuğun zihninde bir ufuk açar, ona ihtiras verir ve çalışmaya teşvik eder. Hatta çocuk derslerinde biraz terakki etmişse dinleyeceği moroslardan bazılarını evvelden ezberletmek veyahut okutmak bile kabildir. Bu suretle bu morosların güçlük dereceleri hakkında çocuğun bir fikri olabileceği için artistlerin kabiliyetini daha iyi takrir eder. Bu şartlar altında elde edilmesi matlup olan

netice talebenin dikkati, çok ehemmiyetli olmasına rağmen, yalnız teknik üzerine değil, üslup üzerine, musiki cümlelerinin anlaşılmasına ve musikinin iyi ifade edilmesine müteveccih olmasıdır. İyi bir mekanizmaya sahip olmanın, ancak yüksek bir üslubu ve büyük üstatların eserlerini iyi ifade edebilmekle kıymetlenebileceğinin anlaşılmasıdır. Talebenin meftuniyetini sanatın en adî tarafı olan ve yalnız müşkülâtı yenmiş olmak meziyetini gösteren cambazlık hünerleri üzerine çevirmemelidir.

Bu yüzden mesleki müzik eğitimi almış bireylerin müzik dinleme-müziği anlama eğitimi konusunda yeterli olması gerekecektir.

Dünyanın değişik türlerde müzikle dolu olduğu yadsınamaz: Geleneksel, folk, klasik, caz, rock, pop, etnik müzik bunlardan bazılarıdır. Bu hep böyle olagelmıştır, ama çağdaş iletişim ve ses üretim teknolojileri, son yıllarda müzikte çoğulluluğu günlük yaşamın bir paçası haline gelmiştir (alışveriş merkezlerinde dolaşırken bunu duyarsınız). Ama müzik hakkındaki düşüncelerimiz hala bu çoğulluluğu yansıtmaktan uzaktır. He müzik türü sanki ondan başka müzik anlayışı yokmuş gibi, kendi müzik anlayışıyla birlikte (ve akla gelen tek müzik olarak) doğmaktadır. Özellikle okullarda, üniversitelerde ve müzik üzerine yazılan çoğu kitaptaki müzik anlayışı da müziği, bugün herhangi bir yerdeki durumundan çok, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sındaki haliyle yansıtmaktadır. Sonuç olarak da müzikle müzik anlayışımız arasında bir tutarsızlık oluşmaktadır (Cook, 1999: 7-8).

İnsan ve müzik arasındaki ilişki düşünüldüğünde müziğin daha çok duygulara hitap ettiği gibi yaygın bir yaklaşım akla gelmektedir. Bu görüş tamamen yanlış olmamakla birlikte genelleyci bir tavır içinde tutucu kalmaktadır. Tabi ki; bu yaygın görüşün geçmişten gelen bazı dayanakları da yok değildir. Scheibe, Mattheson, Quantz, Leopold Mozart ve C.P.E. Bach gibi isimler kendi dönem müziklerini melodik özellikleri nedeniyle 'kalbe dokunan' müzikler olarak görmüşler ve J. S. Bach'ın yüksek teknik beceriyle yazılmış polifonik müziklerini kurak, heyecandan yoksun ve duygu uyandırmayan bir müzik olarak tanımlayarak kendi müziklerinin karşısına oturtmuşlardır. Romantik düşünür F. W. S. Schelling, Sanat Felsefesi adlı eserinde müziği, 'bize sırf hareket sunduğu, nesnelere dışarıda bırakarak görünmeyen, neredeyse ruhani kanatlardan bize ulaştırıldığı için bedensellikten uzak sanat' olarak değerlendirmiş (Fubuni, 2006) ve 'ruhani kanatlara' ulaşarak maddi dünyanın sınırlarını zorlamıştır. Klasik dönem

müzikçilerinin ve romantik dönem düşünürlerinin bu görüşleri sonucu müziğin öncelikle duygulara ulaşması yönündeki görüşün doğuş nedeni, müzik ve şiir dillerinin kıyaslanması sonucu ortaya çıkan geleneksel görüştür. Daha 17. ve 18. yüzyıla kadar şiir duyguların, müzik ise aklın dili olarak kabul ediliyordu. Klasik dönemin Barok döneme müziksel estetik açısından en önemli tepkisi de müziğin akla değil, tıpkı şiir gibi duygulara seslenmesi gerektiği yönünde olmuştur. Ancak, müziğin etkisinin giderek kendi gereçleri gibi soyut bir olguya dönüşmesi sonucu müzikle ilgili kavramlar konuşulan, açıklanan ya da tartışılan bir zeminden çok, hissedilen, duyumsanan, kısaca yaşanılan bir eyleme dönüşmüştür. Soyut müziksel öğeleri birer fenomen olarak kabul ettiğimizde müziksel öğelerin varlığını sadece duyularımız aracılığı ile algılamaktayız. Ancak bu algılamamanın düzey ve derinliğinin kişiden kişiye göre değişebilir olmasının temelinde yatan, ancak gözlemlenip, ölçülemeyen, sayı ve grafiklerle gösterilemeyen bazı gerçekler vardır...(Özmenteş- 2007: 1-2).

1.2.2. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme Düzeyleri

Dinleme süreçlerinin kuramsal olarak ayrılması, müzik dinlemede sahip olunması gereken belirli bakış açısının temsil eder. Böylece müziğin daha açık bir şekilde anlaşılabilmesini belirten Copland (2009: 9), müziğin üç ayrı alan/aşama/düzeyde dinlendiğini vurgulamıştır. Bunları:

1. Duyuşsal/ Duyumsal Alan/ Düzey/Aşama (the Sensuous Plane)
2. Anlamsal/ İfadeşel Alan /Düzey/Aşama (the Expressive Plane)
3. Bütüncül Müzikal Alan/ Düzey/Aşama (the Sheerly Musical Plane) olarak tanımlamıştır.

Müziği, kendisinden tamamen zevk almak için dinlemek en basit yoldur ve bu yol duyuşsal alan/aşama/düzey olarak ifade edilir. Bu aşamada müzik hiçbir şekilde dikkat edilmeden ve düşünmeden dinlenir. Günlük hayatta herhangi bir iş yaparken radyoda yayınlanan müziği dinlemek örnek olabilir. İnsanlar müziğin ilgi çekiciliğiyle ilgilenir, zihinsel olarak faaliyet göstermez ya da çaba harcamazlar. İlginç olan birçok kaliteli müzik sever kendi içinden dinleme aşamalarını ihmal ederek müzik dinlediğini içlerinden geçirirler. Bu aşamada dinleyiciler

kendilerini kaybetmek için konserlere gider ya da kendileri için bir teselli ve kaçış olarak görürler (Copland: 2009: 10).

Bu açıdan bakıldığında, genel müzik eğitimi için hazır olan ya da genel müzik eğitimi alan bireyler için bu aşamada değerlendirilebilecekleri konusunda çıkarım yapılabilir. Yani müzik dinlemenin akla gelen ilk anlamı zevk verip vermediği üzerine tanımlanabilir.

Duyuşsal/duyumsal aşama müziğin en önemli aşamalarından biridir, hatta en önemlilerinden biridir. Fakat tam olarak doğru müzik dinlemeyi ifade etmez. Aynı zamanda bu aşamadan uzaklaşmamak da gerekir. Copland (2009: 11) her sıradan insanın buna başvurduğunu belirtmiştir.

...Stravinsky, müziğin herhangi bir şeyi ifade etmek için yetersiz olduğunu iddia ettiğinde, insanlar ona ciddi tepkiler vermişti. Stravinsky'e göre, müziğin duyguları ifade edebildiği hakkındaki popüler anlayış yalnızca "gerçeklikten uzak bir düştü"... Eğer müzik bize bildiğimiz bir yeri hatırlatacak olursa nostaljik bir ruh haline girebiliriz ya da eğer aklımıza mutlu anılarımızı getirirse güleriz. Ancak bu duygular müziğin kendisinden kaynaklanmaz. Müzik bize bu duyguları anımsatan olayı çağırır, biz de bunları anımsayarak bir şeyler hissederiz (Waugh, 2000: 17).

Bu görüşlere ek olarak, bestecilerin eserlerinde farklı ses öğeleri kullandıkları, besteledikleri eserlerin-müziklerin bu yüzden birbirlerinden farklı olduğu, dinleyicinin de bu farklılıkları ayırt ederek besteciden bir parça taşıdığını fark etmesi; dinlemenin başlıca aşamasında daha bilinçli bir yaklaşıma sahip olması gerektiğinin işaretidir (Copland, 2009: 10).

Anlamsal aşama olan ikinci aşamada eser "nesne" ya da "şey" olarak nitelendirilir ve insanlar tarafından birçok anlam yüklenir. Dinlenen eserde anlam aranır. Tüm müzikler az ya da çok anlamsal güce sahiptir ancak parçaya dair olan notalar ve nota oluşumları arkasındaki kesin anlamlardır (Copland, 2009: 10).

Cook (1999: 9), müziğin anlamsal yönünü şu şekilde ifade eder:

Müzik her ne kadar doğal bir şey, kendi başına var olan bir olgu gibi görünse de insan değerleriyle, neyin iyi neyin kötü, neyin doğru neyin yanlış olduğunu belirleyen duygularımızla doludur. Müzik kendi kendine olan bir şey değil, bizim yaptığımız ve anlam verdiğimiz bir şeydir. İnsanlar müzikle *düşünür*, onunla kendilerinin kim olduğuna karar verip kendilerini anlatırlar.

...dinleyici de (değerlendiren durumunda) eserde anlatılmak isteneni kavramak için, bestecinin izlediği yolu takip ederek, eserdeki değeri 'kendisi' kavramak durumundadır. Bunu başarabildiği oranda değişik 'yorumlar' arasında, eserin 'kendinde değerine' uygun olanı belirleyebilecektir. Bunun dışındaki değerlendirme, değer atfetme, değer biçme düzeyinde ve kişinin beğeni ve seçimlerine dayalı olacaktır (Kaplan, 2008: 32).

Waugh (2000) ise, "...müzikte anlam bulmayı beklememeliyiz. Beethoven'ın bir sonatının hiçbir anlamı yoktur. Bu yalnızca soyut bir sestir. Ancak onu yaşadığımız olaylarla özdeşleştirerek (insan duygularına, ruh haline, ay ışığına...vb.) anlayabilir ve böylece en azından sesin anlamını anladığımızı inanırız" şeklinde müziğin anlamsal düzeyi sorgulamıştır (Waugh, 2000: 19).

Copland'a (2009: 12) göre, müziğin bir anlamı olup olmadığı sorusunun yanıtı "vardır" olacaktır. Ama anlamını net bir şekilde ifade edilip edilmeyeceğine dair bir sorunun yanıtı "hayır" olacaktır. Zaten asıl zorluğu da budur. Tecrübesiz kişiler-ki özengen müzik eğitimi almış veya almakta olan bireyler olabilir-ikinci sorunun yanıtından asla tatmin olamayacaklardır. Bu tip dinleyiciler her zaman müziğin bir anlama sahip olması gerektiğini düşünürler ve somutlaştırılmasından memnun olurlar. Müzik onlara bir eşya ya da kavramı hatırlattıkça daha etkiliymiş gibi görünmeye başlar. Müziğin manası konusundaki bu popüler fikir her zaman önerilmez.

Yetenekli müzik severler belirli bir çalışmayı/eseri dinlerken nasıl bir yaklaşıma sahip olması gerektiği konusunda Copland (2009: 13), yaygın anlayıştan farklı olanı söyler. Yani belirli duyguları ya da olayları yansıtırken müzik, bunları nüanslar ve farklılıklarıyla sayısız şekilde ifade edebilir/anlatılabilir. Müzik her dilde, sözcüklerin ifade edemediği noktalarda karşımıza çıkar. O halde, müzisyenler sadece müziğin

gerçek, saf anlamını dikkat çekmelidir. Buna göre müzisyenler dinledikleri eserlerin salt müzikal anlamını olduğunu vurgularlar. Yani sözcüklerin müziğin ifade edilmesinde yeterli olmadığını anlatmak istemektedirler.

Profesyonel müzisyenler bu durumu savunsalar da birçok özengen, müziksel davranışları açıkça tanımlamak için sözcükleri seçerler. Ancak müziğin hoş duyguları ifade etmesinin yanı sıra notalardan oluşması ve işlenebilmesi sebebiyle, Copland (2009: 14-16) müziksel farkındalığın önemini vurgulayarak, bütüncül müzikal aşamayı önemli bir yere koymaktadır.

Baldwin (1951), genç dinleyicilere hitap eden yazısında:

“Bugünlerde fonograf, radyo ve konserlerde müzik dinleyen birçok insan yeni ve önemli “müzikal dinleyici” olarak tanımlanmaktadır. Okullar bunun eğitimini üstlenmektedir. Bu konu üzerine kitaplar yazılmakta ve müzisyenler konserlerinde bunun memnuniyetini yaşamaktadır” ifadesini kullanmıştır.

Nietzsche: “...müziğin sadece duygular yoluyla etkili olduğu kimseler müzik tapınağının ancak avlusunda dolaşacak, tapınağa giremeyeceklerdir diyoruz, çünkü duygu tapınağın ancak simgesi olabilir, kendisi değil” (Lassare, 2011, s.32’den alıntı) ifadesiyle bilinçli müzik dinleme aşaması olan bütüncül müzikal aşamanın önemine değinmiş ve gerekliliğini belirtmiştir.

Bir müzik eseri, temelde, ritim, ezgi ve armoni öğelerinin bütünleşmesinden oluşur (Kaplan, 2008: 31). Dinleyici ezgi, ritim, armoni ve ses renklerini daha bilinçli bir şekilde duymalıdır. Fakat en çok yapılması gereken şey, bestecinin düşüncesini kavrayabilmek için müzik kuralları ve formları hakkında bilgi sahibi olmaktır. Ayrıca herhangi bir parçanın tüm öğelerine dikkat ederek dinleme bütüncül müzikal aşama anlamına gelir. Burada amaç, dinlenen şeyin en anlaşılır hale gelmesidir (Copland 2009: 17).

Kaplan (2008) ise, bestecinin fikir ve bilgilerinden yola çıkarak dinlenen müziğin değerinin verileceğini şu şekilde ifade eder:

... dinleyici de (değerlendiren durumunda) eserde anlatılmak isteneni kavramak için, bestecinin izlediği yolu takip ederek, eserdeki değeri “kendisi” kavramak durumundadır. Bunu başarabildiği oranda değişik “yorumlar” arasında, eserin “kendinde değerine” uygun olanı belirleyebilecektir. Bunun dışındaki değerlendirme, değer atfetme, değer biçme düzeyinde ve kişinin beğeni ve seçimlerine dayalı olacaktır (Kaplan, 2008: 32).

Kısaca Copland (2006: 17), müzik eğitimi almış kişilerin müziği, düşünmeden üç aşamayla birlikte dinlediğini vurgular. Bir anlamda ideal dinleyicinin de tanımını yapmaktadır. Bu ideal dinleyici için şu tanımları yapar:

İdeal dinleyici müziği:

- Hayatı ve çevresinde olup bitenlere göre sorgulayan,
- Onunla eğlenen,
- Onu her şekilde isteyen ve dinleyen,
- Ve her hareketini izleyen bestecinin, beste yaparken, hayatındaki ve çevresindekileri müzikle ifade ettiği gibi;
- Onunla heyecanlanır,
- Fakat sert bir şekilde eleştirir.

Burada, müziği dinleme ve yaratma sırasında öznel ve nesnel bir yaklaşımın olduğu kastedilir.

Son olarak Copland (2009: 19), dinleme düzeyinin farkıyla ilgili şu örneği verir:

“Mozart ya da Duke Ellington’u dinlerseniz, (önemli olan) daha dikkatli ve farkında olan dinleyici olarak – sadece dinlemiş olmak için dinlemek değil- aynı zamanda bir şeyler için dinleyerek müziğin anlamını derinleştirebilirsiniz”.

Fırat (1999: 333-334) ise “müzik dinleme düzeyleri hakkında” şu yorumları yapmıştır:

Ne ayrıksı yönlerden düşünceler getirir kişiye küğ (müzik) dinlemek. Eğer duygulu bir insansanız, eğer yaşamı soyut tutkularınızla bir hat haline sokabiliyorsanız,

dinlediğiniz küğün sizi, onu dinlemiş, dinleyen, dinleyecek nice nice insanlarla birlikte, yaşama anlam verme çabası dediğimiz-en içten duyulabildiği için en güçlü sanılan-bir ortamda birleştirdiğini duyarsınız. Bir bakıma zorludur bu duygu, hem de eşitlik gibi vazgeçilmez sandığımız bir isteğimizi yansıtır.

Eğer duygululuktan önce her hoşlantının altında neler saklı bulunduğunu araştırmak merakından kaçınamayan düşünceli bir insansanız, küğün sizi çekip götürmesine bırakmadan önce onun ortaya çıkışındaki nedenleri açıkça görmek isteyeceksiniz. Belki sonunda “Bu yapılabilir miydi ya da yapılmalı mıydı?” sorusuna göre kendinizle bağdar arasına, kanılarımızın bazen sert, bazen de öylesine yumuşak saydam duvarını koyacaksınız. Bir yargıcın haklı veya haksız demesince-doğru ya da yanlış-kanısını, şaşmazlıkla, bir ölçülükle bulup çıkarmaya çalışacaksınız.

Eğer “Neye mal olursa olsun, .vazgeçilmez istekler vardı; bunlar haklılık düşüncesinden önce varlıklarının zorunluluğu ile gerçekliklerini belirirler” diyen tutkulu bir insansanız, küğ, size bildiklerinizden, kavranabilir olandan çok daha üstün şeyler söyleyecektir. Tüm mutsuzların acısını omuzlarına yüklenmişçesine, yıkılmışlıkla ağlamak ya da hep mutluluklar birden verilmişçesine çılgın bir sevinçle coşkunlaşmak, burada aynı anlamın değişik yansımalarını gösterecektir. Böylece eşitliğin her insan için vazgeçilmez bir kavram olmadığını belirtmiş olacaksınız. Sevgi gibi, urunç gibi, anlamak, duymak, acımak gibi kavramların- özlerinin maddeye bağlı olmamasıyla- bir yaşayışta eşitsizliğin ta kendisi olduklarını, boyun eğmenin, ufalmanın bazen büyüklüğün bir çeşidi olacağını göstermiş bulunacaksınız.

Küğ, dinleyicisinin bu üç tür etkilenmesi belki bazı ayrıntılarla daha da çeşitlendirilebilir. Öte yandan “Hangi çeşit küğ, hangi dinleyiciyi ne ölçüde etkileyecektir?” sorusunun yanıtı aranırca, çok değişik sonuçlara ulaşmak olurludur.

Her türlü öncel yargılardan, çeşitli tutkulardan vazgeçmiş olarak, dinlenecek yapıtta kendi görünüşünü değil, bağdarın anlayışını araştırarak kişilerdir yeni yapıtı anlayıp tutacak olanlar. Her bağdayı sevmek zorunluluğumuz olmadığını bilecek ölçüde kendimize, içtenliğimize saygımız olmalıdır. Ama yeni bir yapıtı sevmek zorunluluğuyla olmasa da, değişmenin ve genişleşmenin insan doğasının bir koşulu olduğunu gözetererek anlamak için dinlemek zorunluluğunda olduğumuzu bilecek kadar da adil olmalıyız” (Firat, 1951-1999: 337).

“Yanlış olan, bir küğde alışılmadık araç ve gereçle çalışılmasının küğün inkârına neden yapılmasıdır. (Fırat, 1951-1999: 337).

Zorn (1995: 4-5) ise müzik dinleme aşamalarını / seviyelerini şu başlıklar altında:

1. Duyumsal Seviye,
2. Duygusal Seviye,
3. Bağlamsal Seviye,
4. Görsel Seviye,
5. Müzikal Farkındalık Seviyesi olarak ifade tanımlanmıştır.

Zorn (1995: 4-5) bu seviyeleri dinleyiciler açısından şu şekilde açıklar:

- **Duyumsal Seviyede:**

Bazı dinleyiciler, dinledikleri müzik üzerine fazla kafa yormadan, müziğin onları etkilemesini tercih ederler. Bu pasif, aktif olmayan dinleme şekli, güneşli bir günde plajda olmak gibi rahatlatıcı olabilir. Çünkü duyumsal seviye, çaba gerektirmez ve yatıştırıcıdır, beyninizi boşa alma imkânı verir.

- **Duygusal Seviyede:**

Müzik, doğrudan duygularımızla iletişim kurabilir. Eğer müzik dinlerken kendinizi hayal kurar veya anılara dalmış halde buluyorsanız, duygusal seviyede müzik dinliyorsunuz demektir. Bu seviyede, duygularınız, dinleme tecrübenizin bir parçası haline gelir. Kendinize özel dünyanızda, Chopin’ in güzel melodileri en derin, nadiren yüzeye çıkan ve çok az ifade ettiğimiz duygularınızı harekete geçirir.

- **Bağlamsal Seviyede:**

Bazı müzikler, tanıdık bir hadise, iş veya ortama arka plan sağlar. Müziği duyduğumuz zaman, futbol maçı, sirk veya mezuniyet gibi bir bağlam ile bağdaştırırız. Milliyetçi müzik bile bu kategoriye girer. Bağlamsal dinlemede, aradaki ilişki, müziğin kendisinden daha önemli bir hal alabilir.

- **Görsel Seviyede:**

Çoğu müzik, opera bale ve film müzikleri hariç, belirli bir hikâyeye sahip değildir. Ancak kendinizi, bir hikâyeye

uydururken veya bir gizemi çözerken buluyorsanız, müziği görsel seviyede dinliyor olabilirsiniz.

- **Müzikal Farkındalık Seviyesinde:**

İyi müzik, sizin katılımınızı gerektiren incelik basamaklarına sahiptir. Müzikal farkındalık seviyesinde, iş ilgi çekici bir hale gelmeye başlar. Hala müzikten duyumsal, duygusal ve görsel seviyelerde haz alabilirsiniz, ancak farkındalık düzeyiniz arttıkça, müzik, gelişmiş anlayışınıza hitap etmeye başlar ve müzikten, sadece müzik olduğu için keyif almaya başlarsınız.

Müzikal Farkındalık Seviyesine ulaşmak için eğitimli bir müzisyen olmanıza gerek yoktur. Müzikal bir yönlendirme, resimler veya hikâyeler olmadan da, müziğin kendisine odaklanma kabiliyetini geliştirebilir, bestecinin yaratıcı seçimlerini anlayıp tecrübe edebilirsiniz.

Bu farkındalığa ulaştığınız zaman, seslerin yarattığı müzikal hatları ve dizileri takip edebilirsiniz. Hangi enstrümanların kullanıldığını, enstrümandan enstrümana müzikal fikirlerin nasıl aktarıldığını, melodideki süslemelerin tipini, parçaların katman veya görüntülerini, harmoninin kalitesini ve bestecinin müziği organize ederken kullandığı formları fark edersiniz. Yorumcunun ton kalitesi, eseri ifade ediş biçimi, tarzının tutarlılığı ve bestecinin hedeflerine olan sadakati size daha açık gelecek.

Son olarak 4. Kısımda, “Temel Müzikal Unsurların İlişkisi” ve “Yorumlama Unsurları: Enstrümanlar, Sesler ve Topluluklar”, sizi farkındalık seviyesine ulaşmaya hazırlayacak. Sonraki bölümlerde ise, müziğin her türü ve bu türlerin tarihsel bilgileri, tecrübenize ve keyfinize katkıda bulunacak” şeklinde belirtmiştir.

Kalender (2001), müzik dinlemenin eğitsel temelleri başlıklı yazısında “dinlenen müziğin anlaşılabilmesi ya da kolaylıkla algılanıp çözümlenebilmesi için genel anlamda müziğin elemanları, müziksel ortamlar, ses renkleri ve teknik özellikleri, stil bilgisi, estetik, müzik tarihi konularından bilgi edinmesi, müziği anlayarak dinlemesini sağlayabilir” cümleleriyle dinlemenin gereklerini vurgulamıştır.

Ayrıca Kalender (2001) besteci, seslendirici ve dinleyici öğelerinden oluşan müziğin her birinin önemli olduğunu, bu öğelerden birinin yetersiz olduğu durumlarda diğerlerinin de yeterli seviyede olamayacağını vurgular ve müziği oluşturan ses

öğelerini ritim, melodi, armoni ve yardımcı elemanlardan tını ve söz-hareket etkisi olarak sıralar (Kalender, 2001: 153).

“Biçemi olmayan doğa sanatın işine yaramaz” diyordu Nietzsche...Akıntının gücünün kenardaki kayaların direnciyle ortaya çıkması gibi güzel müziğin ‘övgüsünün sarhoşluğu’ da onu dizginleyen biçim ve biçimin görkemi ve bükülmez bileğinde yücelir” (Lassare, 2011: 96).

Hodeir (2002: 19) “Duyuların yüceltiildiği, temel tatların fizik tatlar düzeyinde olduğu bir topluluğun müziği olan caz bile örgütlenmiştir, bir biçime, bir yapıya bağlanmıştır” cümlesiyle yapı ve biçimin önemini vurgulamıştır.

Genelde müzikten söz etmek, genel olarak müziğin ne anlama geldiğinden ve daha temelde de müziğin nasıl olup da bir anlam aracı işlevi gördüğünden (görebildiğinden) söz etmektir. Çünkü müzik, sadece dinlemesi güzel olan bir şey değildir. Tam tersine, kültürün içine gömülmüştür (dili olmayan bir kültür olmadığı gibi, müziği olmayan bir kültür de yoktur (Cook, 1999: 9).

Bir bestecinin eserini dinleyen kişinin o eseri algılayışı, o eseri yorumlayan sanatçıya bağlıdır. Bu sebeple, bestecinin eseri ile ilgili bir yargıya varmadan önce, dinleyici, mümkün olduğu kadar şarkının yorumunun, bestecinin amaçlarıyla ne kadar ilişkili olduğunu düşünmelidir. Tüm orijinalden sapmalar istenmeyen şeyler değildir, hatta bazıları istenebilir olabilir. Ancak, dinleyici bunların farkında olmalıdır (Bernstein, 1956: xv).

1.2.3. Mesleki Müzik Eğitimi İçerisinde Müzik Dinleme ve Kültürünün Önemi

Musiki eğitiminin ilk şartı, dinlemesini öğrenmek üzere seçimli dinletmelerle sağlanır. Dinletim ve konserler ısrarla takip edilerek şaheserlerin kavranmasına ayrı bir gayret sarf edilmesi ile birlikte, kulak seviyesi edinilir (Gazimihal, 1940: 65) (Aktaran: Kalender, 2001: 154-155).

Gedikli'ye (1999: 97) göre:

Müzik öğretiminin amacı, sanatın uygulanması ile uğraşıp sanatçı yetiştirmek değil, sanat ürünlerini çeşitli araçlarla eğitime aktararak, gençleri bu yolla iyi ve güzele yönlendirmek olmalıdır. Bunun yanı sıra ilgili sanat dalının temel kavramlarından, dayandığı kurallardan, belli başlı ölçütlerden ve taşıdığı estetiksel değerlerden söz edilebilir. Müzik sanatının geçirdiği evreler seçkin örnekleri ile tanıtılmalıdır (Kalender, 2001: 156).

Müzik yapıtının nota olarak varlığı besteciler ve seslendiriciler için ne denli önem taşıyorsa, dinleyiciler açısından o denli gereksizdir. Dinleyiciler sese dönüşmüş olan müzikle ilgilenirler. Onlar için müzik, işittikleri, işitmekte oldukları seslerin oluşturduğu bütündür (Manav ve Nemutlu, 2011: 17).

...Her müzik türü sanki ondan başka müzik anlayışı yokmuş gibi, kendi müzik anlayışıyla birlikte (ve akla gelen tek müzik olarak) doğmaktadır. Özellikle okullarda, üniversiteler ve müzik üzerine yazılan çoğu kitaptaki müzik anlayışı da müziği, bugün herhangi bir yerdeki durumunda çok, on dokuzuncu yüzyıl Avrupa'sındaki haliyle yansıtmaktadır. Sonuç olarak da müzikle müzik anlayışımız arasında bir tür tutarsızlık oluşmaktadır (Cook, 1999: 8).

Bugünün ve yarının müzik eğitimi artık yerel-yöresel, bölgesel ve ulusal iletişim ve etkileşimle yetinemez. Bunların yanı sıra uluslar arası, kıtasal, kıtalararası ve küresel (evrensel) iletişim ve etkileşime de gereksinim duyar. Bugünün ve yarının müzik eğitiminde ulusal işbirliği olanakları yerel ile küresel arasında değişen çok yönlü işbirliği olanaklarıyla yeni boyutlar kazanır (Uçan, 2005: 468).

Yerel-yöresel, bölgesel ve ulusal iletişim ve etkileşimle yetinilmemesi doğru olsa da bu unsurları önemsememe, müzik kültürünü oluşturan öğelerin göz ardı edilmesine neden olacaktır.

Müziksel alanda "ülke ve dünya vatandaşı" olma durumu, yaşanan ülkenin ve ülkelerin farklı müzik türlerini dinleyerek gerçekleştirilebilir. Gerçek olarak kabul edilmeyen veya içselleştirilemeyen hiçbir müzik -hiçbir kavram- kişide yerleştiremeyeceğinden, bireyin bulunduğu ülke ve dünyanın her türlü müziğinden

haberdar olmak, kültür çeşitliliğine tanık olunmasında yardımcı olacaktır. Bu farkındalık için de kuşkusuz farklı müzik türlerini dinlemek ve dinlemeye ihtiyaç duymak etkili olacaktır.

Tunca (2010: 17) müzik türlerini dinleme ihtiyacı üzerine şu yorumda bulunur:

Ben de Zeki Müren'in, Emel Sayın'ın yorumlarını dinleyerek, udun ve neyin sesine hayran olarak, Kemal Sunal, Tarık Akan ve Türkan Şoray'ın filmlerini izleyerek, Mevlana ya da Yunus Emre hakkında yeteri kadar şey bilmediğim için vicdan rahatsızlığı duyarak büyüdüm.

Türk ulusunun bir parçasıysak ulusal kültürümüzü tanımanın gerekliliğinden daha doğal bir şey olamaz; çünkü bu, bizim dünya üzerinde kimliğimizi oluşturan bir öğedir. Aynı biçimde Türk ulusu olarak dünya üzerinde yaşadığımızı göre, nasıl ulusal kültürümüzü tanıyorsak, “evrensel” kültürün bir parçası olarak bu kültürü (yazar klasik müzikten bahseder) de tanımak önemli bir zorunluluktur. Ancak bu yolla Türk ulusunun bir parçası olmanın yanı sıra bir “dünya vatandaşı” olmamız mümkün olabilir.

Bu görüşle müzik dinleme davranışına yönelik eksiklikleri Kalender (2001: 156) dinleme eğitiminin düşünülen düzey ve yoğunlukta gerçekleştiğini söylemenin zor olduğunu, bu sebeple müzik dinleme, anlama ve algılamaya yönelik eksikliklerin, eğitim eksikliğinden kaynaklanan durumlar sonucunda gerçekleştiğini belirtmiştir.

Ayrıca önerilerinde müzik dinleme eğitiminde tarihsel bilgi, dönem ve stil özelliklerine yer verilmesinin önemini vurgulamış, her tür müziğe ait genel özelliklerin bilinmesini ve farklı müzik türlerinden oluşan bir dinleme dağarcığının oluşturulmasının gerekli olduğunu söylemiştir.

1.3. Problem Durumu

Mesleki müzik eğitimi, davranışsal açıdan ele alındığında “müzik dinleme eğitimi”, içeriksel açıdan ele alındığında ise beğeni eğitimi kapsar ve müzik öğretmenliği yeterlikleri bu hedeflere göre şekillenmektedir. Müzik öğretmeni adaylarının müzik dinleme, müzikal beğeni düzeylerinin ve becerilerinin, lisans eğitimi

boyunca geliştirilmiş olması sayesinde, meslek hayatları sırasında en ekonomik ve etkili olan dinleme eğitimiyle öğrencilerin müzik dinleme ve beğenilerini geliştirebilecekleri bu doğrultuda toplumun müziğe karşı önyargılarını değiştirerek müziğin bütünleştirici yanını ortaya çıkarması konusunda son derece önemlidir.

Bu çerçevede mesleki müzik eğitiminde geliştirilecek bu yeterlikler, genel müzik eğitimine yansiyacak ve müzik eğitimini gelişimine katkı sağlayacaktır.

1.3.1. Problem Cümlesi

“Müzik dinleme” odaklı bir ders, müzik dinleme düzeylerinin öğrenciler tarafından ayırt edilmesinde ve müzik eğitimi almamış bireylerden farklı olarak, müzik dinleme ve bu kültürü kazanma konusunda etkili olacaktır.

Araştırma, üniversite lisans 3. sınıf düzeyindeki öğrencilerin görüşleri doğrultusunda, lisans eğitimi boyunca “müzik dinleme” etkinlikleri ve eğitimine ne kadar yer verildiğinin, müzik dinleme eğitimi ya da dersine ne ölçüde ihtiyaç duyulduğunu tespit etmeye yönelik bir çalışmadır. Ünite ve konular kapsamında mesleki müzik eğitimi düzeyinde ihtiyacın uzman görüşleri tarafından tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Problem cümlesi;

- “Müzik öğretmeni adaylarına yönelik nasıl bir müzik dinleme ve kültürü dersi öğretim programı tasarısı oluşturulabilir?”

1.3.2. Alt Problemler

1. Müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin, öğrencilerin ihtiyaç durum analizi nasıldır?
2. Müzik dinleme ve kültürü dersinde yer alacak ünite ve konulara ilişkin uzman görüşleri nelerdir?
3. Müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek ders işleyişi nasıl olmalıdır?

4. Müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek ölçme-değerlendirme durumu nasıl olmalıdır?
5. Örnek müzik dinleme ve kültürü dersi tasarı programı nasıl olmalıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, müzik eğitimi ana bilim dallarında eğitim alan lisan 3. sınıf öğrencilerinin alan bilgisi ve hazırbulunuşluk düzeyleri konusunda yeterli oldukları varsayılarak; öğrencilerin, müzik dinleme ve kültürü dersine ihtiyaç durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, müzik eğitimi ana bilim dallarında eğitim görmekte olan lisans 3. sınıf öğrencilerinin, müzik dinleme ve kültürü dersine ihtiyaç durumunun belirlenmesi açısından önemlidir.

Müzik sanatı ve sevgisinin aşılması görevi, şüphesiz müzik öğretmenlerine düşmektedir. Duyuşsal, anlamsal ve müzikal düzeyde müzik dinleyen ve dinlemeyi öğrenen müzik öğretmeni adayları, bu davranışlarıyla kişisel müzikal tatmini sağlayıp, bu tatminiyeti öğrencilerine de yansıtacaktır. Ayrıca müzik öğretmeni adaylarının, dinlediği farklı tür ve formdaki eserler konusunda fikri ve geniş bir arşive sahip olması, bunları meslek yaşamında rahatlıkla kullanabilmesinde yararlı bulunabilir. Bu bağlamda, müziğin birleştirici ve bütünleştirici yanı, genel müzik eğitiminde pratik olan müzik dinleme ve kültürü eğitiminin verilmesiyle etkili olabilir. Toplumun ve müzik eğitimcilerinin, müzik dinlemede etkin hale getirilmesi, nitelikli müziğin hiçbir ticari, sınıf ve kültür ayrımı gözetmeden fark edilmesine ve bireylerin, müziksel iletişimin gerçek bir parçası haline getirilmesine yardımcı olabilir.

Müzik dinleme, müziği alımlama ve algılama konusunda çeşitli yerli ve yabancı kitapların olmasına; Türkiye'deki bazı üniversitelerin seçmeli müzik derslerinde bu konulara değinilmesine rağmen, müzik öğretmeni yetiştiren kurumların kuruluş

tarihinden beri bu derse yer verilmediği bilgisinden hareketle örnek bir öneri çalışması olması bakımından önem taşımaktadır.

1.6. Varsayımlar

Araştırma şu varsayımlara dayanmaktadır:

1. Elde edilen verilerin çözümüne yönelik kullanılan istatistik yöntemler uygundur.
2. Veri toplama aracı geçerliği ve güveniliridir.
3. Seçilen çalışma grubu (örneklem) evreni temsil etmektedir.
4. Ünite ve konuların belirlenmesinde ve uzman görüşleri tutarlıdır.
5. Lisans 3. sınıf öğrencilerinin sorulara verdikleri yanıtlar, gerçeği yansıtır niteliktedir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Öğretim Programı,
2. 2012-2013 Eğitim-Öğretim yılında Yükseköğretim Kuruluna bağlı, mesleki müzik eğitimi veren Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans 3. sınıfında öğrenim gören 37 öğrenci,
3. Müzik dinleme ve kültürüne ilişkin ulaşılabilen kaynaklar,
4. Uzman görüşleri,
5. Süre ve maliyet,
6. Kullanılan istatistiki yöntemler yönünden sınırlandırılmıştır.

1.8. Tanımlar

Bu başlık altında, araştırmada sık kullanılan terim ve sözcükler açıklanmakta ve gerekli ölçüde tanımlanmaktadır. Araştırmada kullanılan ve tanımlanması gereken terimler şunlardır:

Mesleki müzik eğitimi: “...müzik alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziği belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar” (Uçan, 2005: 32).

Müzik öğretmeni yeterlikleri: “Müzik öğretmenliği kendine özgü bir meslektir. Müzik öğretmenliği eğitimi, bu mesleğe yönelen veya yöneltlen bireyleri müzik alanında öğretmenleştirme sürecidir. Bu süreç genel olarak müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği yeterlik üzerinde odaklanır. Bunlara müzik öğretmeni yeterlikleri denir” (Uçan, 2006: 68).

Müzik öğretmeni alan bilgisi: Müzik alanında bir müzik öğretmenin sahip olması gereken nitelikleri, yasaları, kuramları, müziğin temel öğeleri, bu öğeler arasındaki ilişkiler ve müziğin tarihsel gelişimi hakkında en temel bilgilerdir (Kalyoncu, 2005: 210-211).

Müzik dinleme düzeyleri: Genel olarak duyuşsal, anlamsal ve bütüncül müzikal düzey olarak tanımlanan müzik dinleme aşamalarıdır. Bu aşamalardan duyuşsal düzey, müzikten tamamen zevk almak için dinlenen; anlamsal (ifadesel) düzey, dinlenen müzikten anlam çıkarılan, bütüncül müzikal düzeyde ise ideal müzik dinleyicisi tanımlanır.

Program: Eğitim bilimi yapılacak bir işin bölümlerini, bölümlerin sırasını ve zamanını gösteren tasarı, yetişek (TDK, 2013) olarak tanımlanırken, “Eğitim Terimleri Sözlüğü’nde bir eğitim terimi olarak ‘belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, yönetimini ve süresini gösteren plan’dır (TDK, 1974: 145).

Müzik Eğitimi Programı: Müzik eğitimi sürecinin önceden tasarlanan planı ve bu planın uygulamadaki görünümüdür (Uçan, 2005: 61).

Müzik Öğretim Programı: “Öğrenciden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış etkinliklerin tümüdür”(Doğan, 1974: 361). Hedef, hedef

davranışlar, içerik-konular, öğretme-öğrenme durumları, sınama-ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri olarak altı ana öğeden oluşan programdır (Uçan, 2005: 62-64).

Müzik formu: Alm. İng. Form, Fr. Forme, İt. Forma. Alm. Formenlebre = Biçimbilgisi. Form, sanat yaratılarının dış görünüş ve yapısal niteliğidir. Formun en büyük özelliği birlik ve bütünlüktür (Cangal, 2011: ix). Müzikte, bir sonat (Allegro, Adagio, Scherzo, Allegretto gibi) bölümlerden; bölümler temalar, periyodlar, cümleler ve motifler gibi bölümcüklerden; en küçük müzik fikri olan motif ise seslerden oluşur. Tek bir ses, bir harf gibi hiçbir anlatım gücü için yeterli olmamakla beraber müzik formlarının en küçük yapı taşıdır (Cangal, 2011: ix).

Müzik öğeleri: Melodi, ritim, armoni ve ses renkleridir. Müziğin yapı taşlarını ifade eder (Copland, 2009; Cangal, 2011).

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Atatürk'ün görüşlerine göre müzik eğitiminin dayanması gereken en genel ve en temele ilkeler öz olarak kısaca şunlardır:

- (1) Birlik,
- (2) Bütünlük,
- (3) Gerçekçilik,
- (4) Enöndelik-Ençabukluk,
- (5) Yöntemlilik,
- (6) Bilimsellik,
- (7) Çağdaşlık,
- (8) Laiklik,
- (9) Ulusallık,
- (10) Evrensellik (Uçan, 2005: 434).

Bu ilkeler göz önünde bulundurularak:

“Ülkemizde Cumhuriyet reformları çerçevesinde kurumsallaşan müzik öğretmenliği eğitimi, üç çeyrek asrı aşan bir geçmişe sahiptir...yeni yapılanma arayışları esnasından yerli ve yabancı uzmanların görüş ve işbirliğine gereksinim duyulmuştur. Müzik öğretmenliği eğitimi uzunca yıllar P. Hindemith'in (1895-1963) 1936'da oluşturduğu programla gerçekleşmiş, zamanla çeşitli modeller uygulansa da bunlar Hindemith taslağının iskeletini korumuşlardır. Müzik öğretmeni yetiştirmek işinin 1982 yılından itibaren üniversiteler sisteme dâhil edilmesiyle birlikte de, bu süreç akademik bir boyut kazanır” (Kalyoncu, 2004: 1).

“...üniversitelerce kısmen özerk olarak geliştirilen müzik öğretmenliği programları, 1998'de Yükseköğretim Kurulu'nca (YÖK) tek bir modele indirgenerek merkezileştirmiştir (Karakelle, 2009; Şentürk, 2000; Uçan, 1982; Uçan, 1988; Uçan, 1996; Uçan, 1997; Uçan, 2001; Uçan, 2003; Uçan, 2004; Yayla, 2003; YÖK, 1998). YÖK'ün bu karara ilişkin olarak öne sürdüğü gerçekler arasında, önceki programlarda

“standardizasyon sorunu, hedef karmaşası, metot alanının ihmali, pedagojik teori ve uygulama dengesinin kurulamaması” sayılabilir (Kalyoncu, 2005: 208).

Aradan geçen 8 yıllık süre sonunda, söz konusu program üzerinde bir revizyon yapılmış ve 2006-2007 Akademik Yılı’nda uygulanmaya başlanmıştır (YÖK, 2007). Yükseköğretim Kurulu, ülkemizde müzik öğretmeni yetiştirme sürecinin “son programı” olan 2006 Programı’nın oluşturulmasını başlıca üç gerekçeye dayandırmaktadır:

- a. 1998-2006 yılları arasında üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı ve sivil toplum örgütlerince düzenlenen akademik etkinliklerde, 1998 programı üzerindeki eleştiri ve öneriler,
- b. 2003-2004 Öğretim Yılı’ndan itibaren uygulanmak üzere, Milli Eğitim Bakanlığı’nca ilköğretim programlarında yapılan değişiklikler,
- c. Türkiye’nin 2003 yılından itibaren içinde yer aldığı *Avrupa Yükseköğretim Alanı* uyarınca, lisans programlarına ilişkin “öğrenme çıktıları”nın tanımlanması ve standardizasyonu (YÖK, 2007, s.1).

Tablo 11. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı (Güncel)

Alan ve Alan Eğitimi Dersleri	Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri	Genel Kültür Dersleri		
Müziksel İşitme Okuma Yazma (3/2-16)	Eğitim Bilimine Giriş (3-3)	Müzik Kültürü (2-2)		
Piyano (1-7)	Eğitim Psikolojisi (3-3)	Türk Müzik Tarihi (2-2)		
Piyano ve Öğretimi (1-1)	Öğretim İlke ve Yöntemleri (3-3)	Genel Müzik Tarihi (2-2)		
Bireysel Çalgı (1-7)	Ölçme ve Değerlendirme (3-3)	Güncel ve Popüler Müzikler (2-2)		
Bireysel Çalgı ve Öğretimi (1-1)	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı (3-3)	Topluma Hizmet Uygulamaları (2-2)		
Okul Çalgıları (1-3)	Sınıf Yönetimi (2-2)	Oyun, Dans ve Müzik (1-1)		
Bireysel Ses Eğitimi (1-4)	Özel Öğretim Yöntemleri I (3-3)	Bilimsel Araştırma Yöntemleri (2-2)		
Koro (1/3/2-14)	Rehberlik (3-3)	Felsefe (2-2)		
Koro ve Yönetimi (1-1)	Okul Deneyimi (3-3)	Türkçe Yazılı Anlatım (2-2)		
Armoni-Kontrpuan-Eşlik (2-8)	Öğretmenlik Uygulaması (5-5)	Türkçe Sözlü Anlatım (2-2)		
Geleneksel Türk Halk Müziği (2-2)	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi (2-2)	Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (2-4)		
Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması (1-1)	Özel Eğitim (2-2)	Yabancı Dil (3-6)		
Orkestra/Oda Müziği (2-6)		Bilgisayar (3-6)		
Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi (2-2)		Türk Eğitim Tarihi (2-2)		
Geleneksel Türk Sanat Müziği (2-2)				
Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması (1-1)				
Elektronik Org Eğitimi (1-1)				
Eşlik Çalma (1-1)				
Eğitim Müziği Dağarı (2-2)				
Türk Müziği Çoksenslendirme (1-1)				
Özel Öğretim Yöntemleri (3-3)				
Çalgı Bakım Onarım Bilgisi (1-1)				
Müzik Biçimleri (2-2)				
Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar (1-1)				
Eğitim Müziği Besteleme (3-3)				
Toplam Kredi: 93	Toplam Kredi: 35	Toplam Kredi: 37		
Saat:	Saat:	Saat:		
GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	125	76	163	201

Bu tabloya göre müzik öğretmenliği lisans programında yer alan ders saatlerinin, yaklaşık % 62.1 'i teorik; % 37.8'i uygulamalı olarak programlanmıştır.

Berki ve Karakelle'nin (2009: 2) sempozyum bildirisinde, programda yer alan derslerin Müzik (Genel), Pedagoji, Ortak Zorunlu Dersler ve Diğer Dersler olmak üzere dört alanda sınıflandırılabilceğinin mümkün olduğunu; bunlardan Müzik (Genel) alanı ise, bünyesinde Müzik Performansı, Kompozisyon, Müzik Teorisi, Müzik Tarihi, Çalgı Bakım-Onarım, Geleneksel Türk Müzikleri ve Müzik Pedagojisi olmak üzere yedi alt alandan oluştuklarına değinilmiştir.

Müzik (Genel) Alanı

Müzik Performansı

Tablo 12. Müzik Performansı Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/c (%) **	a/d (%) ***
Piyano (I-VII)	7	11,5	4,5	3,5
Bireysel Çalgı (I-VII)	7	11,5	4,5	3,5
Bireysel Ses Eğitimi (I-IV)	4	6,6	2,6	2,0
Okul Çalgıları (Gitar-Bağlama-Blok-flüt) (I-III)	6	9,8	3,9	3,0
Koro (I-VI)	20	32,8	12,8	10,0
Orkestra/Oda Müziği (I-III)	9	14,8	5,8	4,5
Eşlik Çalma	2	3,3	1,3	1,0
Koro ve Yönetimi	2	3,3	1,3	1,0
Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi	3	4,9	1,9	1,5
Bireysel Çalgı ve Öğretimi	1	1,6	0,6	0,5
TOPLAM	62			

* b: Müzik Performansı derslerinin toplam saati (61)

** c: Müzik (Genel) alanı derslerinin toplam saati (156)

*** d: Programda yer alan tüm derslerin toplam saati (201)

Müzik Pedagojisi

Tablo 13. Müzik Pedagojisi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/c (%)	a/d (%)
Bireysel Ses Eğitimi (III-IV)	2	5,1	1,3	1,0
Koro (IV-VI)	10	25,6	6,4	5,0
Elektronik Org Eğitimi	2	5,1	1,3	1,0
Eğitim Müziği Dağarı	2	5,1	1,3	1,0
Özel Öğretim Yöntemleri II	4	10,3	2,6	2,0
Oyun, Dans ve Müzik	2	5,1	1,3	1,0
Okul Deneyimi	5	12,8	3,2	2,5
Bireysel Çalgı ve Öğretimi	1	2,6	0,6	0,5
Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar	2	5,1	1,3	1,0
Piyano ve Öğretimi	1	2,6	0,6	0,5
Öğretmenlik Uygulaması	8	20,5	5,1	4,0
TOPLAM	39			

* b: Müzik Pedagojisi derslerinin toplam saati (39)

Kompozisyon

Tablo 14. Kompozisyon Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/c (%)	a/d (%)
Eğitim Müziği Besteleme	4	2,6	2,0
TOPLAM	4		

Müzik Teorisi

Tablo 15. Müzik Teorisi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/c (%)	a/d (%)
Müziksel İşitme Okuma Yazma (I-VI)	20	58,8	12,8	10,0
Müzik Kültürü	2	5,9	1,3	1,0
Armoni-Kontrpuan-Eşlik (I-IV)	8	23,5	5,1	4,0
Müzik Biçimleri	2	5,9	1,3	1,0
Türk Müziği Çokseslendirme	2	5,9	1,3	1,0
TOPLAM	34			

* b: Müzik Teorisi derslerinin toplam saati (34)

Müzik Tarihi

Tablo 16. Müzik Tarihi Alt Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/c (%)	a/d (%)
Müzik Kültürü	2	25	1,3	1,0
Genel Müzik Tarihi	2	25	1,3	1,0
Türk Müzik Tarihi	2	25	1,3	1,0
Güncel ve Popüler Müzikler	2	25	1,3	1,0
TOPLAM	8			

* b: Müzik Tarihi derslerinin toplam saati (8)

Çalgı Bakım-Onarım

Tablo 17. Çalgı Bakım-Onarım Alt Alanında Kapsanan Derse İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/c (%)	a/d (%)
	2	1,3	1,0
TOPLAM	2		

Pedagoji Alanı

Tablo 18. Pedagoji Alanında Kapsanan Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/d (%)
Eğitim Bilimine Giriş	3	6,8	1,5
Eğitim Psikolojisi	3	6,8	1,5
Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	6,8	1,5
Türk Eğitim Tarihi	2	4,6	1,0
Ölçme ve Değerlendirme	3	6,8	1,5
Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	4	9,1	2,0
Sınıf Yönetimi	2	4,6	1,0
Özel Öğretim Yöntemleri	4	9,1	
Rehberlik	3	6,8	1,5
Okul Deneyimi	5	11,4	2,5
Öğretmenlik Uygulaması	8	18,2	4,0
Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	4,6	1,0
Özel Eğitim	2	4,6	1,0
TOPLAM	44		

* b: Pedagoji (Genel) alanı derslerinin toplam saati (44)

Ortak Zorunlu Dersler

Tablo 19. Ortak Zorunlu Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/d (%)
Türkçe (I-II) 2	4	28,6	2,0
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi (I-II)	4	28,6	2,0
Yabancı Dil (I-II)	6	42,9	3,0
TOPLAM	14		

* b: Ortak Zorunlu derslerin toplam saati (14)

Diğer Dersler

Tablo 20. Diğer Derslere İlişkin Bulgular

Dersin Adı	Dersin Toplam Saati (a)	a/b (%) *	a/d (%)
Felsefe	2	13,3	1,0
Bilgisayar (I-II)	8	53,3	4,0
Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	13,3	1,0
Topluma Hizmet Uygulamaları	3	20,0	1,5
TOPLAM	15		

* b: Diğer başlık altında toplanan derslerin toplam saati (15) (Berki ve Karakelle, 2009: 3-5).

Bu incelemede Berki ve Karakelle (2009), tartışma ve öneriler kısmında şuna dikkat çekmiş ve değinmiştir:

“Yükseköğretim Kurulu’na, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı ekinde yayınlanan *Eğitim Fakültelerinde Uygulanacak Yeni Program Hakkında Açıklama* başlıklı metinde şu ifade dikkat çekmektedir:

‘Öğretmen yetiştirme programlarında çakılı ders uygulaması esnetilerek; bir programdaki toplam kredinin yaklaşık % 25’ine varan oranlarda, fakültelere dersleri belirleme yetkisi verilmiş ve seçmeli ders sayısı artırılmıştır. Bazı programlarda çekirdek derslerin fazla olması nedeniyle, seçmeli ders sayısı daha az tutulmuştur’(YÖK,2007)’.

Bununla birlikte, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda herhangi bir seçmeli derse yer verilmediği görülmektedir. Üniversitenin, bünyesinde onlarca farklı bölüm ve ana bilim dalı barındırması nedeniyle sahip olduğu “alan ve konu çeşitliliği avantajı” unutulmamalıdır. Şu halde, “öğretmen adayı” bir üniversite öğrencisinin, ilgi duyduğu, belli oranda birikim sahibi olmayı arzuladığı ya da meslek yaşamında gereksinim duyacağını düşündüğü; öğrenim gördüğü alanla ilişkili ya da ilişkisiz bazı dersleri özgürce seçip programına alabilmesine olanak sağlanmalıdır. Kanımızca, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda da, tamamen öğrencinin belirleyeceği bazı seçmeli dersler için uygun boşluklar yaratılabilir” (Berki ve Karakelle, 2009: 6).

Yine Kalyoncu’nun (2004) sempozyum bildirisinde, öğrencilerin kişisel gelişimleri bireylere göre farklılık gösterdiği için, öğrenim sürecinde her öğrenciye aynı özelliklerin aynı düzeyde olması beklenemez. Buna rağmen, öğretmen eğitimi programının bu özelliklerin gelişimini teşvik etme zorunluluğu vardır. Seçmeli dersler, öğretmen adaylarının kendilerini bireysel ilgi alanlarında geliştirecek olanakları sunmalıdır (Kalyoncu, 2004: 7).

Önerilen bu bilgilerden yola çıkılarak Bologna Süreci ve etkilerine değinilebilir:

Avrupa Yükseköğretim Alanında en gerçekleşmesi arzulanmayan şey, üye ülkelerin eğitim sistemlerinin tek tip yükseköğretim sistemi haline getirilmesidir. Avrupa Yükseköğretim Alanı’nda asıl hedeflenen, çeşitlilik ile birlik arasında bir denge kurulmasıdır. Amaç, yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıkları korunarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olması ve uyumlu hale getirilmesinden ibarettir. Bu şekilde, bir ülkeden ya da yükseköğretim sisteminden bir diğerine geçişin kolaylaşması ve böylece öğrenciler ve öğretim görevlilerin hareketliliği ve istihdamının artırılması planlanmaktadır (<https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=52>).

Bu sistemin gerçekleştirilebilmesi için “Bologna Eylem Başlıkları” na 10 hedef eklenmiş öğrencilerin mesleki yeterliklerini kazanma amacı dışında, yaşam boyu öğrenimin teşvik edilmesi bu başlıklara dâhil edilmiştir.

Avrupa Kredi transfer Sistemi (AKTS), öğrenci merkezli, öğrencinin iş yüküne dayalı bir kredi sistemidir. Öğrencinin bir dersi başarıyla tamamlayabilmesi için yapması gereken çalışmaların tümünü (teorik ders, uygulama, seminer, bireysel çalışma, sınavlar, ödevler vb.) ifade eden bir birimdir. Başlangıçta kredi transferi için düşünülen bu sistem, kurumsal, bölgesel, ulusal ve Avrupa seviyesinde kredi toplama sistemi olarak da kullanılmaktadır.

Bologna Süreci'nin Türkiye'de uygulanması aşamasında, AKTS en önemli çalışma alanlarından birisidir. Son yıllarda, Türkiye'deki birçok üniversite kendi kredi ve notlandırma sistemlerini AKTS prensiplerine uyumlaştırma çalışmalarını yoğunlaştırmış durumdadırlar (<https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=68&i=69>).

Bu süreç, Berki ve Karakelle'nin (2009) üniversite bünyelerinde seçmeli derse yer verilmesi, tamamen öğrencilerin belirleyebileceği derslerin seçilmesi, öğrencilerin gördüğü alan ya da alan dışı konularda ihtiyaçlarının giderilmesine yardımcı olabilecek bir araç olacaktır görüşüne paraleldir (Berki ve Karakelle, 2009: 6).

Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programındaki Eksiklikler

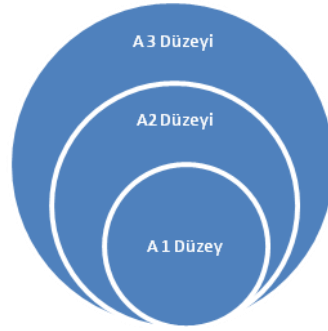
Milli Eğitim Bakanlığı'nın müzik öğretmeni alan yeterlikleriyle ilgili kitabında, her bir yeterlik için, A1, A2, A3 olarak düzeylendirilen performans göstergeleri belirlenmiştir. Performans göstergelerinde ilköğretim programları esas alınmıştır.

A1 düzeyi: Öğretmenin öğretim programına ilişkin uygulamalarındaki farkındalığı ile öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olduğu temel bilgi, beceri ve tutumları gösteren performans göstergelerini içerir.

A2 düzeyi: Öğretmenin A1 düzeyindeki bilgi ve farkındalığının yanı sıra, öğretim sürecindeki uygulamalarında edindiği mesleki deneyimlerle programın gereğini yerine getirdiği, uygulamalarını çeşitlendirdiği, öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldığı performans göstergelerini içerir.

A3 düzeyi: Öğretmenin A2 düzeyinde geliştirdiği uygulamalarını, öğretimin farklı değişkenlerini de göz önünde bulundurarak özgün bir şekilde çeşitlendirmesini gerektiren performans göstergelerini içerir. Bu düzeydeki performans göstergelerine sahip olan öğretmen, özgün yorumuna dayalı yeni uygulamalarla alanına katkı sağlayabilir; meslektaşları, veliler, sivil toplum kuruluşları ve diğer kurumlarla sürekli işbirliği yapabilir.

A3 düzeyi, A2 ve A1 düzeylerini, A2 düzeyi de A1 düzeyini kapsar. Performans göstergelerinin A3 düzeyi, en üst düzey olarak gösterilmişse de gelişimin üst sınırı değildir.

Şekil 4: Üç Düzeyde Öğretmen Yeterlikleri

Türkiye’de, Bakanlık tarafından, katılımcı anlayışla hazırlanan öğretmen yeterlikleri, uygulamadan belli aralıklarla alınacak geri bildirimlerden, gelişime ilişkin yapılan çalışmalardan, eğitim alanındaki yeniliklerden, öğretmen yeterliklerine ilişkin yapılan bilimsel çalışmaların bulgularından faydalanarak, ilgili kurumlarla işbirliği içinde sürekli geliştirilmek ve güncellenmek üzere sunulmuştur. (<http://otmg.meb.gov.tr/alanmuzik.html>)

Milli Eğitim Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri Kitabı’nda müzik dinleme konusuna yer verilmiş, “Yeterlik Alanı: 3, Müzik Kültürü” başlığı altında kapsam şu şekilde açıklanmıştır:

“Bu alan; ulusal müziği ve uluslar arası müziği tanıtmak; farklı müzik türlerini dinleterek, müzik zevki oluşturma, dinletilen müziklere yönelik farklı anlatım yollarıyla

öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini sağlama, müziksel çevre ile etkileşimde bulunma...uygulamalarını kapsar” (<http://otmg.meb.gov.tr/alanmuzik.html>).

Yeterlik 1’de: “Öğrencilerin ulusal ve uluslar arası müziği tanımlamalarını sağlayabilme” olarak;

Tablo 21. Yeterlik 1’e Göre Performans Göstergeleri

A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
☐ Ulusal ve uluslar arası müziğin genel özelliklerini örneklerle tanımlarına yardımcı olur.	☐ Öğrencilerin ulusal ve uluslar arası müziklerle ilgili bilgi edinebilmeleri için etkinlikler düzenler.	☐ Ulusal ve uluslar arası müzikle ilgili yaptığı akademik araştırmaları ve oluşturduğu arşivi meslektaşlarıyla paylaşır.
☐ Farklı müzik türlerini örneklerle tanımlarına destek olur.	☐ Öğrencileri, farklı müzik türlerini tanımlarını sağlama amacıyla etkinlikler düzenlemeye yönlendirir.	☐ Meslektaşlarına müzik türlerinin öğrenciye tanıtılması konusunda farklı materyallere ulaşabilmesi için öneriler sunar.
☐ Müziğin insan hayatındaki yeri ve önemini anlamaya yönlendirir.	☐ Öğrencinin, müziğin insan hayatındaki yeri ve önemini kavrayabilmesi için uygun materyal, kaynak ve etkinlik seçer.	☐ Müziğin, diğer sanat dalları ile ilişkisinin önemini vurgulayan ders içi ve ders dışı etkinlikler düzenler.

Yeterlik 2’de : “Öğrencinin bulunduğu çevrenin müziğini tanıma ve müziksel çevresinden yararlanmasına öncülük edebilme” olarak;

Tablo 22. Yeterlik 2’ye Göre Performans Göstergeleri

A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
☐ Yaşadıkları yöreye özgü müziklerin, öğrenciler tarafından tanınmasını sağlar.	☐ Öğrencinin okul ortamı ve müziksel çevrenin olanaklarından yararlanabilmesini sağlar.	☐ Müziksel çevrenin imkanlarını, okul yararına kullananlara okulun sosyalleşmesine katkıda bulunur.

Yine, Milli Eğitim Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri Kitabı’nda, “Yeterlik Alanı: 3, Müzik Kültürü” başlığı altında kapsam şu şekilde açıklanmıştır:

Yeterlik 3’te : “Müzikte kaliteyi sezdirerek, öğrencilerde dinleme kültürü oluşturabilme” olarak sunulmuştur.

Tablo 23. Yeterlik 3’e Göre Performans Göstergeleri

A1 Düzeyi	A2 Düzeyi	A3 Düzeyi
☐ Öğrencileri dinleme kültürü konusunda bilinçlendirir.	☐ Nitelikli eser dinleme kültürü oluşturmak için etkinlikler düzenler.	☐ Okulun tüm paydaşları arasında nitelikli şarkı dinleme kültürü oluşumuna katkı sağlar.
☐ Öğrencilerin dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini, farklı anlatım yollarıyla aktarabilmelerine yardımcı olur.	☐ Öğrencilerin dinlediği müziklerle ilgili duygu ve düşüncelerini farklı anlatım yollarıyla aktarabilmelerine yönelik teknikleri kullanır.	☐ Öğrencinin dinlediği müzikten yola çıkarak, özgün çalışmalar ortaya koymasını, kendini ve arkadaşlarını değerlendirmesini sağlar.
☐ Öğrencilerin müzikal kültürünü geliştirebilmek için beğeni eğitimi yapar.	☐ Beğeni eğitimi yoluyla öğrencinin yaratıcı kinliğini keşfeder.	☐ Beğeni eğitimi yoluyla öğrencinin kendindeki yaratıcılığı keşfetmesinde stratejiler geliştirir.

Buna rağmen, Müzik Öğretmenliği Lisans Programı’nda yer alan bazı dersler (armoni-kontrpuan-eşlik, müzik biçimleri, müzik tarihi vb.) Kalyoncu’nun, alan bilgisi ve ders ihtiyaç tespitine yönelik takviye niteliği taşımakta; fakat hala programda, önerdiği müzik dinleme ve müzik üzerine düşünme içerikli bir derse yer verilmediği gözlemlenmektedir(http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/muzik_ogretmenligi.pdf/831bd1ff-e3cb-4d2e-bbf8-cf80f6d0e209).

Eğitim fakültelerinin müzik eğitimi ana bilim dallarında müzik dinleme uygulamaları üzerine eksiklikler olmasına rağmen bazı üniversitelerde -özerk olarak- seçmeli müzik derslerine yer verilmekte, müzik dinleme-alımlama ve müzik tarihi konuları içeren “müzik değerlendirme” dersleri yapılmaktadır. Örneğin, 1989 yılında Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyesi Viyolonsel grup şefi Prof. Engin Sansa tarafından eğitim ve kadro altyapısı oluşturulan ODTÜ Müzik ve Güzel Sanatlar Bölümü, seçmeli müzik ve sanat dersleri vermek üzere kurulmuş; bölümün ilk ders programı 1989-1990 eğitim yılında Üniversiteye açılmıştır.

Müzik ve Güzel Sanatlar Bölümü, ODTÜ’de okuyan her öğrencinin bilinçli bir sanatsever olarak yetişmesini amaçlamaktadır. Bu hedef çerçevesinde, her eğitim döneminde *Ayda Bir Konser, Ayda Bir Sergi, Yeni Yıl Konseri* ve *Dönem Sonu Etkinlikleri* gibi Bölüm öğrencilerinin aldıkları dersler kapsamında katılımıyla düzenlenen farklı sanat ve müzik etkinlikleri gerçekleştirilmektedir. Ankara için önemli bir sanat etkinliğine dönüşen ve 13 yıldır aralıksız düzenlenen ODTÜ Sanat Festivali ve Üniversite dışındaki sanat kuruluşları ile yurt içinde ve yurt dışında ortak gerçekleştirilen etkinlikler ise Bölüm tarafından geliştirilmiş, öğrencilerin katılımına açık, geniş kapsamlı müzik ve sanat projeleri olarak sunulmakta ve bu misyonlara göre işleyişini sürdürmektedir (<http://mgsb.metu.edu.tr/muzik-ve-guzel-sanatlar-bolumu-hakkinda>).

Klasik Türk Müziği, Üniversite Korosu, Şan, Caz Tarihi, Enstrüman Tarihi, Müzik Tarihi, Çağdaş Caz Sosyolojisi, Caz Orkestrası, Uygulamalı Caz, Davul, Bas Gitar, Solfej derslerinin yanında; kredisiz derslerin kredili hale getirilmesiyle, MUS 181- MUS 182 Kodlu (3+1) 3 kredili “Müzik Değerlendirmesi (Music Appreciation-I, Music Appreciation-II) dersi verilmektedir.

Çankaya Üniversitesi Güzel Sanatlar Müzik-Sosyal Bilimler seçmeli derslerinde *Piyano, Üniversite Korosu, Gitar, Keman* derslerinin yanında 2 dönemlik, 3 kredili MUS 242 kodlu *Müziği Anlama Dersi*’nin ana amacı öğrencilerin müziği dinleyebilmelerini, sevmelerini ve anlayabilmelerini sağlamak; müziğin insan üzerindeki etkisini ve nasıl dinlemeleri gerektiğini belirtmektir. Bu dersi seçmeli olarak alan öğrenciler için bir müzik tarihi dersidir. Öğrenciler bu derste, müziğin temel elementlerinden melodi, ritim, ses, armoni, nüans ve müzikal formlarını; ayrıca Türk ve Batı müziği sistemlerini öğrenmeleri ve tanımlamaları amaçlanmaktadır. *Müziği Anlama* dersi, Bu dersin sonunda, öğrencilerin müzik elementlerini duyma, çeşitli müzik stillerini tanıyabilme ve bunları uygun müzik terimleri ile ifade edebilmesi beklenmektedir. Bu ders, ders öğretmeninin vereceği açıklayıcı bilgiler, sınıf içi tartışmaları ve çeşitli müzik eserlerinin dinlenmesi ile gerçekleşeceği belirtilmektedir (http://ort.cankaya.edu.tr/en/sdersler_gsanatlar.php).

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesinde 3. ve 4. Sınıf programlarında yer alan 307-407 ders kodlu “Müzik Analizi” dersi, biçim ve armoni analizinin ayrıntılı ve

ileri bir aşaması olarak tanımlanmakta, analiz sonuçları yorumla ilişkilendirilmektedir. Bu tip analizler de icraya yönelik olarak dersin diğer derslerden farkını yansıtmaktadır (<http://www.msgsu.edu.tr/msu/pages/155.aspx>).

İlgili kitaplar

Fırat (1963) *Opus Dergisi*'nin 4. sayısında "...müziğin kullanıldığı özel dilin kendisinden başka bir karşılığı bulunmamakla, müzik eserini anlamak ancak dinlemekle olumlu bulunmaktadır. Bu yüzden, dinlenilmemiş bir müzik eserini yazın yoluyla anlatmaya kalkışmak, okuyucunun müzik deyimlerini tüm bildiğini, az çok aynı tekniğe bağlı, yakını eserleri dinlemiş bulunduğunu olumsuz bile yeterince bir anlatma sayılamayacaktır. Müzik eserleri üzerine yazıların bu bakımdan konserlerle, plak ve radyo yayınlarıyla sıkı ilgisi, bu yayınların dinleyici çoğunluğu ölçüsünde bir anlatım ve etkenlik değeri bulunacağı açıktır" cümleleriyle dinlemenin önemini vurgular (Fırat, 1999: 147).

Bu anlatım ve etkenlik değeri, yurt içinde ve yurt dışında basılmış bazı kaynak kitaplardan de elde edilebilir. Ancak ülkemizde müzik dinleme ve alımlamayla ilgili çok fazla kaynağa rastlanmadığı gözlemlenebilir.

Müzik dinleme üzerine yayımlanmış yabancı kaynaklar arasında: Aaron Copland *What to Listen for in Music*, Craig Wright *Listening to Music*, Roger Kamien *Music an Appreciation*, Robert Greenberg *How to Listen to Great Music*, Helen L. Kaufmann *A Little Guide to Music Appreciation*, Joseph Machlis *the Enjoyment of Music*, Charles R. Hoffer *Music Listening Today*, William Smythe Babcock *How to Understand Music*, Jay D Zon *Listening to Music*, R.D. Darrell *Good Listening*, Robert Hickok *Music Appreciation* ve Henry Edward Krehbiel *How to Listen to Music* vb. örnek gösterilebilirken; Türkçe kaynaklar arasında İsmail Lütfü Erol *Müziğe İlgi Duyanlar İçin Kılavuz Kitap*, Özkan Manav-Mehmet Nemutlu *Müzikte Alımlama*, Ozan Tunca *60 Dakikada Klasik Müzik*, Alexander Waugh *Klasik Müzik Dinlemede Yeni Bir Yol*, Evin İlyasoğlu *Zaman İçinde Müzik*, Igor Stravinsky *Altı Derste Müziğin Poetikası* vb. kitaplar "genel müzik eğitimi", "özengen müzik eğitimi" ve "mesleki müzik eğitimi" almış ya da alacak kişiler için müzik dinleme konusunda yardımcı olabilir.

Bu kitaplardan yola çıkılarak diğer müzik türleri üzerine dinleme konuları geliştirilebilir, bu konu hakkında kitaplara ihtiyaç duyulabilir ve bu doğrultuda üretim yapılacak çalışmalar yararlı olabilir.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama ve veri çözümleme yöntemleri hakkında açıklamalara ve bilgilere yer verilmiştir.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, var olan bir durumu tespit etmeye yönelik, nicel araştırma modellerinden betimsel survey/tarama modelinde bir çalışmadır.

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden, veri toplama amaçlı, anket yöntemi kullanılmıştır. “Thomas (1998) anketi (questionnaire) insanların yaşam koşullarını, davranışlarını, inançlarını veya tutumlarını betimlemeye yönelik bir dizi sorudan oluşan bir araştırma materyali olarak tanımlamaktadır”...(Büyüköztürk, 2010: 125).

3.2 Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Dönemi, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı lisans 3 düzeyinde öğrenim gören 37 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma kapsamına dâhil edilen sınıfın belirlenmesinde aşağıdaki etkenler rol oynamıştır;

- Lisan 3 öğrencilerinin, “önerilen taslak dersi”, destekleyici nitelikte olan; 4 dönemlik Müziksel İşitme Okuma Yazma, 2 dönemlik *Armoni-Kontrpuan-Eşlik*, bir dönemlik *Müzik Kültürü*, 1 dönemlik *Genel Müzik Tarihi*, 1 dönemlik *Geleneksel Türk Müzik Tarihi*, 1 dönemlik *Geleneksel Türk Halk Müziği* ve *Türk Halk Müziği Uygulaması*, 4 bireysel *Çalgı ve Piyano*, 3 dönemlik *Koro* gibi alan dersleri ve genel kültür derslerinden gerekli bilgileri almış olmaları,
- Öğrencilerin okul sistemi, ders işleniş sürecine alışkın olmaları ve bu doğrultuda ders seçebilme becerilerinin kazandırılmış olması,

- Yine almış ders dağarlarının, öğrenciler tarafından ilişkilendirilebileceği bir dönem olmasının uygun görülmesi sebebiyle Lisan 3 sınıfı öğrencileri örneklem için uygun görülmüştür.

Tüm bu bilgilere göre, araştırmanın örneklemini Ankara İli, Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı 37 lisans 3. sınıf öğrencisi, evrenini ise Türkiye Cumhuriyeti eğitim fakültelerindeki, müzik eğitimi ana bilim dalı lisans 3. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3 Veri Toplama Araçlarının Hazırlanması

Araştırmanın problemi ve alt problemlerini çözümlenebilmek amacıyla ihtiyaç duyulan aşağıda yer alan ölçme araçları yardımıyla toplanmıştır.

Bu ölçme araçlarına ve yürütülmüş olan çalışmalara ilişkin ayrıntılı bilgiler alt başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

3.3.1. Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” Öğretim Programı Taslağına İlişkin Uzman Görüş Formu

Müzik eğitimi lisans programı için önerilen Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi Öğretim Programı Taslağına İlişkin Uzman Görüş Formu, ders taslak önerisinin oluşturulabilmesinde dersin ihtiyacına yönelik öğrenci ihtiyaç ve görüşlerini desteklemek amaçlı, ünite ve konuların içeriği, sıralanışı, gerekliliği, süresi, eksikleri ve fazlalıklarına ilişkin görüşleri alınmış, gerekli olup olmadığı konusunda uzman görüşleri istenmiştir. Bu formda yer alan üniteler rakamlarla, konu başlıkları büyük harflerle, konu alt başlıkları büyük harf ve rakamlarla belirtilmiştir.

İkisi *Piyano-Piyano Pedagojisi*, üçü *Bireysel Çalgı Eğitimi*, biri *Türk Halk Müziği / Türk Müziği Çok Seslendirme / Eğitim Müziği Besteleme Teknikleri / Bağlama*

Eğitimi, ikisi *Müzik Teorisi* alanında toplam sekiz uzmandan, ünite ve konuların içeriği, sıralanışı, gerekliliği, süresi, eksikleri ve fazlalıklarına ilişkin görüşleri alınmış,

Bu form aracılığıyla uzmanların;

- Lisans eğitimi sırasında müzik dinleme ve bilinçli müzik dinleme davranışlarını geliştirecek çalışmaların gerekliliği konusunda hem fikir oldukları görüşler,
- Örnek bir müzik dinleme ve kültürü dersi taslağında olması gereken ünite ve konuların gerekliliği; bu ünite ve konulara eklenmesi gereken başlıklar hakkında önerileri,
- Farklı uzmanlıkta olan öğretim elemanlarının, örnek bir müzik dinleme ve kültürü ders taslağı konusundaki görüşleri alınmaya ve belirlenmeye çalışılmıştır.

3.3.2. Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” Öğretim Programı Taslağına İlişkin Öğrenci Görüş Formu

Müzik eğitimi lisans programı için önerilen Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi Öğretim Programı Taslağına İlişkin Öğrenci Görüş Formu, ders taslak önerisinin oluşturulabilmesi ve bu doğrultuda uzman görüşlerinin de değerlendirilebilmesi amacıyla öğrencilere uygulanmıştır.

- Formun birinci bölümünde öğrencilerin kişisel bilgileri ve demografik bilgilerine ulaşmak amacıyla sorular sorulmuş, birinci bölümdeki 7. (8 dereceli yanıt gerektiren) ve 10. sorularda (4 dereceli yanıt gerektiren) “öncelik durumuna göre” yanıt verilmesi beklenmiştir. 7. soruda, 8 farklı önceliğin sunulmasının sebebi müzik dinleme zevkinin oluşması ve öğrencilerin çalgı çalmalarında etkili olabilecek yanıtların ön görülmüş olmasıdır.
- İkinci bölümünde, müzik dinleme ve müzik dinleme etkinliklerine katılım düzeyleri, alan dersleri içinde müzik dinleme çalışmalarına yer verilip

verilmediği, bilinçli müzik dinleme hakkındaki görüşlerini almak üzere 5’li likert ölçeğine göre 24 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Uygulamada, müzik eğitimi lisans programı için önerilen müzik dinleme ve kültürü ders öğretim programı taslağına ilişkin uzman görüş formunda yer alan anketin güvenilirlik testinde Cronbach’s Alpha katsayısına göre genel değerlendirme sonucu 0,978 olarak hesaplanmış; bu doğrultuda $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ’e göre değerlendirildiğinde ölçeğin, “yüksek derecede güvenilir” olduğu belirlenmiştir. Ayrıca anket sorularına verilen yanıtlar sonucunda elde edilen veriler, birey gözlem sayısı (N) ve yüzde (%) dağılım tablosuyla sayısal verilere dönüştürülmüştür. Öğrenci anketinde veriler yanıtlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığına dair Chi-Square testi uygulanmış. Ayrıca çalışma kapsamındaki bireylerin/uzmanların, unvanlarına göre meslek yılı arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için ANOVA Testi uygulanmıştır.

Ankette, ünite ve konular hakkında uzmanlar tarafından sunulan görüşler de yazılı ortama aktarılmış ve diğer uzman yanıtlarıyla karşılaştırılıp, ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

Müzik eğitimi lisans programı için önerilen müzik dinleme ve kültürü dersi öğretim programı taslağına ilişkin öğrenci görüş formunda yer alan anketin güvenilirlik testinde Cronbach’s Alpha katsayısına göre ders ihtiyaç durumuna ilişkin değerlendirme sonucu 0,684 olarak hesaplanmış; $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ’e göre “oldukça güvenilir” bir ölçek olduğu sonucu çıkmıştır. Öğrenci ve uzman anketi güvenilirlik testi Tablo. 24’te gösterilmiştir.

Tablo 24. Öğrenci ve Uzman Anketi Güvenilirlik Testi

ÖĞRENCİ ANKETİ	N	Cronbach' s Alpha
Ders İhtiyaç durumuna ilişkin değerlendirme	24	0,684
UZMAN ANKETİ	N	Cronbach' s Alpha
Genel Değerlendirme	68	0,978
Ünite 1	7	0,817
Ünite 2	16	0,929
Ünite 3	6	0,901
Ünite 4	20	0,937
Ünite 5	19	0,980

4. BULGULAR VE YORUM

4.1 Birinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 25. Öğrencilerin Cinsiyetlerine ve Aldıkları Müzik Eğitimine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N (%)
Kadın	25 (67,6)
Erkek	12 (32,4)
TOPLAM	37 (100,0)

Tablo 25'ten elde edilen verilere göre katılımcı öğrencilerden % 67,6 kadın, % 32,4'ü erkektir. Yani 37 katılımcının 25'i kadın, 12'si erkektir.

Tablo 26. Öğrencilerin Mezun Oldukları Liselerin Dağılımı

Lise	N	%
Adana Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Anadolu Lisesi	1	2,7
Ankara Güzel Sanatlar Lisesi	3	8,1
Bando Okulları Komutanlığı	2	5,4
Bilkent Üniversitesi Müzik Hazırlık Lisesi	1	2,7
Bolu Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Çankırı Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Denizli Hakkı Dereköylü Güzel Sanatlar Lisesi	2	5,4
Düz Lise	1	2,7
Güzel Sanatlar Lisesi	10	27,0
Isparta Güzel Sanatlar Lisesi	2	5,4
İzmir Işılay Saygın Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Karadeniz Ereğli Erdemir Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Kırıkkale Güzel Sanatlar Lisesi	5	13,5
Kırşehir Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Mersin Nevit Kodallı Güzel Sanatlar Lisesi	2	5,4
Ordu Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
Samsun Güzel Sanatlar Lisesi	1	2,7
TOPLAM	37	100,0

Tablo 26'dan elde edilen verilere göre katılımcı öğrencilerden % 86,4'ünün Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor liselerinden, % 5,4'ünün Askeri liselerden, % 2,7'sinin Özel Müzik Hazırlık liselerinden, % 2,7'sinin Anadolu liselerinden ve % 2,7'sinin de Düz liselerden mezun oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 27. Öğrencilerin Ana Çalgılarının Dağılımı

Çalgı Türü	N	%
Bağlama	2	5,4
Flüt	6	16,2
Keman	14	37,8
Klasik Gitar	3	8,1
Kontrbas	1	2,7
Obua	2	5,4
Saksafon	1	2,7
Şan	1	2,7
Ud	2	5,4
Viyola	1	2,7
Viyolonsel	4	10,8
TOPLAM	37	100,0

Tablo 27'den elde edilen verilerde öğrencilerin çaldıkları çalgıların türlerinin çoğunluğunu (% 37,8'ini) keman çalgısı oluşturmakta; sırasıyla flüt (% 16,2), viyolonsel (% 10,8), klasik gitar (% 8,1), bağlama (% 5,4), obua, ud, kontrbas, saksafon, viyola arkalarından gelmektedir.

Tablo 28. Öğrencilerin Müzik Dinleme Sürelerinin Dağılımı

Müzik Dinleme Süresi	N	%
1 saat/daha az	12	32,4
2 saat	12	32,4
3 saat	9	24,3
4 saat/daha fazla	4	10,8
TOPLAM	37	100,0

Öğrencilerin müzik eğitimi veren bir kurumda öğrenim görmelerine rağmen sadece % 10,8'inin 4 saat ya da daha fazla müzik dinlemeye zaman ayırdıkları; sırasıyla genel olarak 2 ve 1 saat ya da daha az süreyle müzik dinledikleri Tablo 28'den elde edilen veriler yoluyla anlaşılmaktadır.

Tablo 29. Öğrencilerin 1. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı

Müzik Türü	N	%
Etnik/Halk Müzikleri	1	2,7
Elektronik	1	2,7
Flemenko	2	5,4
Hip-Pop	1	2,7
Jazz	3	8,1
Klasik Müzik	15	40,5
Latin	1	2,7
Pop	5	13,5
Rock	1	2,7
Slow/Soft Müzik	1	2,7
Türk Halk Müziği	4	10,8
Türk Sanat Müziği	2	5,4
TOPLAM	37	100,0

Tablo 30. Öğrencilerin 2. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı

Müzik Türü	N	%
Etnik	1	2,7
Jazz	5	13,5
Klasik Müzik	5	13,5
Latin	1	2,7
Özgün Müzik	1	2,7
Pop	9	24,3
Rock	6	16,2
Türk Halk Müziği	6	16,2
Türk Sanat Müziği	3	8,1
TOPLAM	37	100,0

Tablo 31. Öğrencilerin 3. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı

Müzik Türü	N	%
Alternatif	1	2,8
Arabesk	1	2,8
Etnik	2	5,6
Fantezi	1	2,8
Jazz	3	8,7
Klasik Müzik	8	22,8
Pop	10	28,5
Rock	3	8,7
Slow/Soft Müzik	1	2,8
Türk Halk Müziği	2	5,8
Türk Sanat Müziği	3	8,7
TOPLAM	35	100,0

Tablo 32. Öğrencilerin 4. Öncelikli Dinledikleri Müzik Türlerinin Dağılımı

Müzik Türü	N	%
Blues	1	3,8
Country	1	3,8
Etnik/Halk Müzikleri	1	3,8
Fantezi	1	3,8
Fantezi/Arabesk	1	3,8
Jazz	4	15,5
Klasik Müzik	5	19,2
Pop	6	19,3
Rock	1	3,8
Türk Halk Müziği	2	7,7
Türk Sanat Müziği	4	15,5
TOPLAM	26	100,0

Tablo 29, 30, 31 ve 32’den elde edilen verilere göre öğrencilerin yazdıkları müzik türleri arasında “Klasik Müzik, Pop, Yabancı ve Türkçe Pop, Türk Halk Müziği, Jazz, Blues, Flemenko, Türk Sanat Müziği, Halk Müzikleri/ Etnik Müzikler, Elektronik, Hip-hop, Rock/Hard Rock/Alternatif, Slow/Soft Müzik, Latin, Özgün Müzik, Fantezi, Fantezi/Arabesk, Country” yer almaktadır. Bu müzik türleri dışında öğrenciler tarafından herhangi bir tür yazılmamış; bu doğrultuda öğrencilerin bu müzik türlerini bildikleri ve müzik türlerini bu şekilde adlandırdıkları anlaşılmıştır.

Önceliklere göre en çok dinlenen müzik türleri: “Klasik Müzik, Pop Müziği, Türk Halk Müziği, Jazz, Türk Sanat Müziği, Rock Müzik” olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 33. Öğrencilerin Müzik dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “AİLEM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
1.	9	25,0
2.	7	19,4
3.	6	16,7
4.	2	5,6
5.	3	8,3
6.	5	13,9
7.	4	11,1
TOPLAM	36	100,0

Tablo 34. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “ARKADAŞLARIM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
2.	4	11,8
3.	10	29,4
4.	8	23,5
5.	4	11,8
6.	3	8,8
7.	3	8,8
8.	2	5,9
TOPLAM	34	100,0

Tablo 35. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “KENDİM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
1.	25	67,6
2.	11	29,7
5.	1	2,7
TOPLAM	37	100,0

Tablo 36. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “ÖĞRENİM GÖRDÜĞÜM KURUM” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
1.	3	8,1
2.	6	16,2
3.	6	16,2
4.	7	18,9
5.	6	16,2
6.	5	13,5
7.	3	8,1
8.	1	2,7
TOPLAM	37	100,0

Tablo 37. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “İNTERNET” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
2.	6	17,1
3.	7	20,0
4.	5	14,3
5.	6	17,1
6.	6	17,1
7.	4	11,4
8.	1	2,9
TOPLAM	35	100,0

Tablo 38. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “RADYO PROGRAMLARI” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
2.	3	8,3
3.	3	8,3
4.	6	16,7
5.	9	25,0
6.	6	16,7
7.	7	19,4
8.	1	2,8
TOPLAM	36	100,0

Tablo 39. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “YAZILI KAYNAKLAR” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
3.	2	5,9
4.	5	14,7
5.	6	17,6
6.	9	26,5
7.	12	35,3
TOPLAM	34	100,0

Tablo 40. Öğrencilerin Müzik Dinleme Zevkinin Oluşmasında ve Çalgı Çalma Konusunda En Çok “DİĞER” Etkili Olmuştur Cevabını Verenlerin Dağılımı

Öncelik Dağılımı	N	%
3.	2	5,9
4.	2	5,9
7.	1	2,9
8.	29	85,3
TOPLAM	34	100,0

Tablo 40.1. “Diğer Açıklama”

Diğer Dağılımı	N	%
Merak	1	16,6
Öğretmenlerim	3	50,0
Plaklar	1	16,6
Siyasi Görüş	1	16,6
TOPLAM	6	100,0

Tablo. 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 ve 41.1’den elde edilen verilere göre öğrencilerin müzik dinleme zevklerinin oluşması ve çalgı çalma konusunda öncelik dağılımında göre; 1. öncelikte 25 kişi “Kendim” yanıtını, 9 kişi “Ailem” yanıtı, 3 kişi “Öğrenim Gördüğüm Kurum” yanıtını ; 2. öncelikte 14 kişi “Arkadaşlarım” yanıtını, 6 kişi “İnternet” yanıtını, 3 kişi “Radyo Programları” yanıtını; 3. öncelikte ise 2 kişi “Yazılı Kaynakları” ve “Diğer” yanıtını seçmişlerdir. “Diğer” yanıtında, öğrencilerin müzik zevklerinin oluşması ve çalgı çalma konusunda etkili olan öncelikli yanıtların % 50’si “Öğretmenlerim”, % 16’sı “Merak, Siyasi Görüşler, Plaklar” şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 41. Öğrencilerin Mesleki Müzik Eğitiminde, Bilinçli Müzik Dinlemenin Gerekliliğine Katılmalarının Dağılımı

Katılma Durumu	N	%
Kesinlikle Katılmıyorum	-	% 0
Katılmıyorum	-	% 0
Kısmen Katılıyorum	1	14,2
Katılıyorum	10	27,0
Tamamen Katılıyorum	26	70,2
TOPLAM	37	100,0

Tablo 41’e göre, mesleki müzik eğitiminde bilinçli müzik dinlemenin, lisans 3. sınıf öğrencilerinin % 70,2 “tamamen katılıyorum” seçeneğini, % 27’si “katılıyorum” seçeneğini ve % 14,2’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretleyerek gerekliliği hakkında görüşlerini bildirmiştir.

Tablo 42. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Zevk Verip Vermediğine Dikkat Etmesinin Dağılımı

	N	%
1	35	100,0
TOPLAM	35	100,0

Tablo 42'deki verilere göre 37 öğrenci arasından sadece 35 öğrenci bu seçeneği seçmiş, dinledikleri müziğin kendilerine zevk verip vermediğine dikkat ettikleri, bu bilgilere göre duyuşsal düzeyde müzik dinledikleri bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 43. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Bir Şeyler İfade Edip Etmediğine Dikkat Etmesinin Dağılımı

	N	%
1	1	3,3
2	29	96,7
TOPLAM	30	100,0

Tablo 43'den elde edilen verilere göre, 37 öğrenci arasından sadece 30 öğrenci bu seçeneği seçmiş ve seçeneği tercih eden öğrencilerin % 96,7'sinin dinledikleri müziğin kendilerine ne ifade ettiği konusunda ve öğrencilerin anlamsal düzeyde müzik dinledikleri bilgisine ulaşılmıştır.

Tablo 44. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Analitik Yanına Dikkat Etmesinin Dağılımı

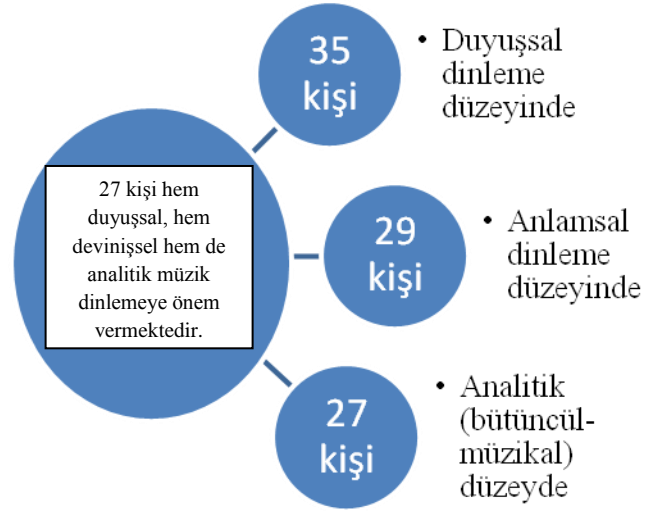
	N	%
3	27	100,0
TOPLAM	27	100,0

Tablo 44'e göre de, 37 öğrenci arasından sadece 27 öğrenci bu seçeneği bu seçeneği seçmiş ve seçeneği tercih eden öğrencilerin tümü dinlediği müziği analitik yanına dikkat etmeleri gerektiği belirtilmiştir.

Tablo 45. Öğrencilerin Dinlediği Müziğin Dinlemenin Tüm Düzeylerine Dikkat Etmesinin Dağılımı

	N	%
4	27	100,0
TOPLAM	27	100,0

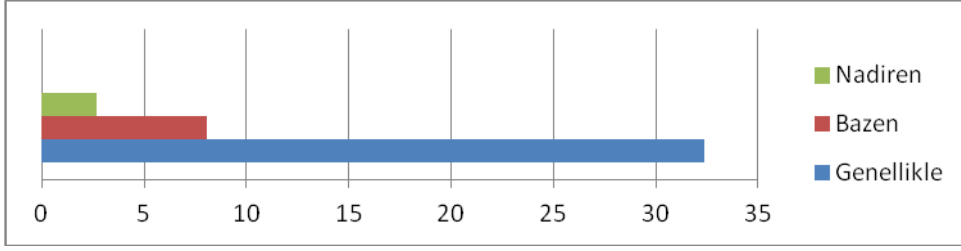
Tablo 45'e göre, 37 öğrenci arasından sadece 27 öğrenci bu seçeneği bu seçeneği seçmiş, müzik dinlemede hem duyuşsal, hem anlamsal hem de analitik düzeyde dinlemeyi tercih ettikleri anlaşılmıştır.

Şekil 5. İdeal Dinleyiciyi Temsil Eden Müzik Dinleme Düzeyleri

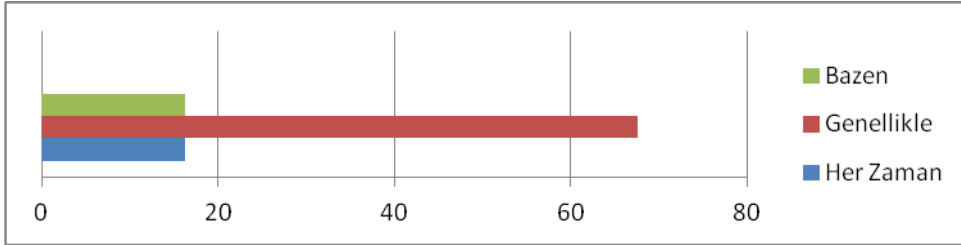
Tablo 46. Öğrencilerin Ders İhtiyaç Durumuna İlişkin Sorulara Vermiş Oldukları Cevapların Dağılımı

N(%)	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman	Ortalama
Soru 1	-	1 (2,7)	3 (8,1)	12 (32,4)	21 (56,8)	4,43
Soru 2	-	-	6 (16,2)	25 (67,6)	6 (16,2)	4,00
Soru 3	-	6 (16,7)	12 (33,3)	15 (41,7)	3 (8,3)	3,42
Soru 4	1 (2,7)	3 (8,1)	23 (62,2)	7 (18,9)	3 (8,1)	3,22
Soru 5	2 (5,4)	6 (16,2)	9 (24,3)	12 (32,4)	8 (21,6)	3,49
Soru 6	-	-	-	6 (16,2)	31 (83,8)	4,84
Soru 7	-	-	-	7 (18,9)	30 (81,1)	4,81
Soru 8	-	-	3 (8,1)	10 (27,0)	24 (64,9)	4,57
Soru 9	-	1 (2,7)	1 (2,7)	8 (21,6)	27 (73,0)	4,65
Soru 10	7 (18,9)	8 (21,6)	12 (32,4)	6 (16,2)	4 (10,8)	2,78
Soru 11	7 (18,9)	16 (43,2)	8 (21,6)	3 (8,1)	3 (8,1)	2,43
Soru 12	2 (5,4)	9 (24,3)	7 (18,9)	13 (35,1)	6 (16,2)	3,32
Soru 13	3 (8,1)	5 (13,5)	6 (16,2)	16 (43,2)	7 (18,9)	3,51
Soru 14	15 (40,5)	8 (21,6)	8 (21,6)	5 (13,5)	1 (2,7)	2,16
Soru 15	1 (2,7)	6 (16,2)	8 (21,6)	12 (32,4)	10 (27,0)	3,65
Soru 16	2 (5,4)	4 (10,8)	6 (16,2)	9 (24,3)	16 (43,2)	3,89
Soru 17	31 (83,8)	5 (13,5)	-	1 (2,7)	-	1,22
Soru 18	23 (62,2)	7 (18,9)	5 (13,5)	2 (5,4)	-	1,62
Soru 19	28 (75,7)	3 (8,1)	2 (5,4)	4 (10,8)	-	1,51
Soru 20	16 (43,2)	6 (16,2)	8 (21,6)	7 (18,9)	-	2,16
Soru 21	2 (5,4)	8 (21,6)	7 (18,9)	14 (37,8)	6 (16,2)	3,38
Soru 22	11 (29,7)	9 (24,3)	9 (24,3)	6 (16,2)	2 (5,4)	2,43
Soru 23	-	3 (8,1)	2 (5,4)	24 (64,9)	8 (21,6)	4,00
Soru 24	-	-	-	20 (54,1)	17 (45,9)	4,46

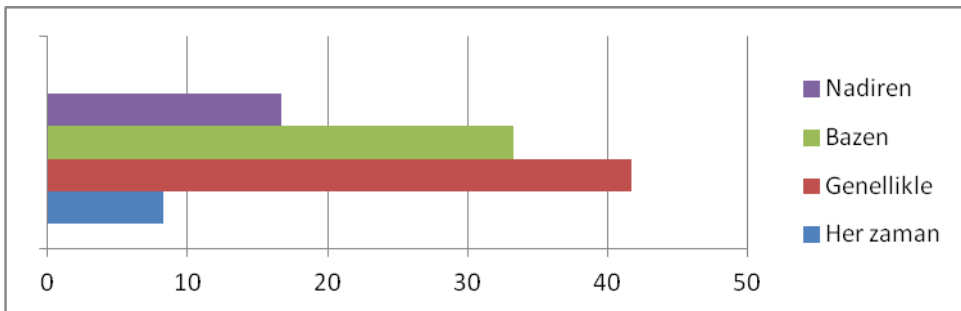
Şekil 6. Öğrencilerin Ankette 1. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“İyi bir müzik dinleyicisi olabilmek için, müzik dinlemeye daha çok zaman ayrılması ve müzik dinleme konusunda çalışılması gerektiğini düşünürüm” sorusuna öğrencilerin % 56,8 katılmıştır.

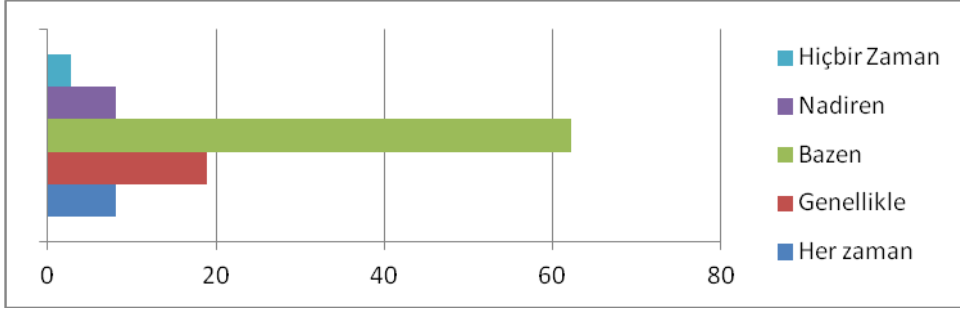
Şekil 7. Öğrencilerin Ankette 2. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin sadece % 16’sı, “Eğitim aldığım kurumda düzenlenen konser ve etkinliklere katılıyorum” sorusunu “her zaman” olarak yanıtlamışlardır.

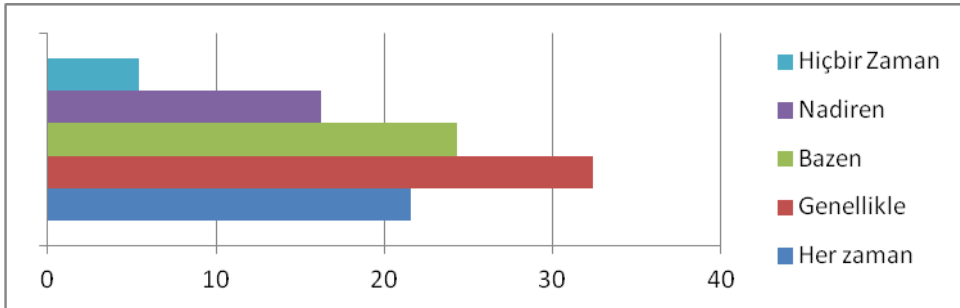
Şekil 8. Öğrencilerin Ankette 3. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Eğitim aldđđm kurumda dđzenlenen konser ve etkinlikler hakkında, alan ders saatleri içerisinde, mesleki mđzik eğitimi çerçevesinde değerlendirmeler yapılır” sorusuna öğrencilerin “her zaman” seçeneğine katılım durumu % 8,3’tur.

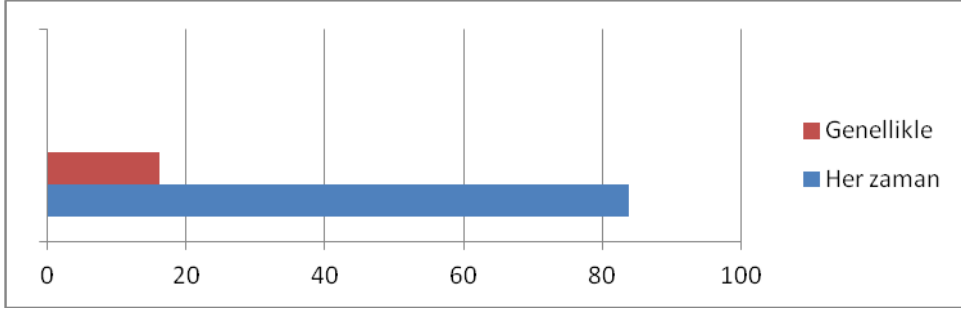
Şekil 9. Öğrencilerin Ankette 4. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin % 62,2’si “Eğitim aldđđm kurumda dđzenlenen konser ve etkinlikler, açıklamalı olarak yapılmaktadır” sorusuna, “bazen” yanıtını vermişlerdir.

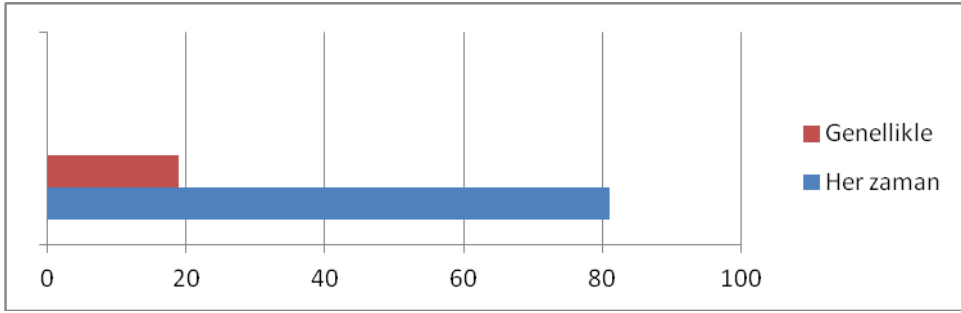
Şekil 10. Öğrencilerin Ankette 5. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Eğitim aldđđm kurumda dđzenlenen konser ve etkinliklerin el programlarında, seslendirilen, çalınan esere yönelik gerekli/ayrıntılı açıklama ve bilgilendirmeler yapılmaktadır” görüşüne, öğrencilerin % 21,6 “her zaman” katılmaktadır.

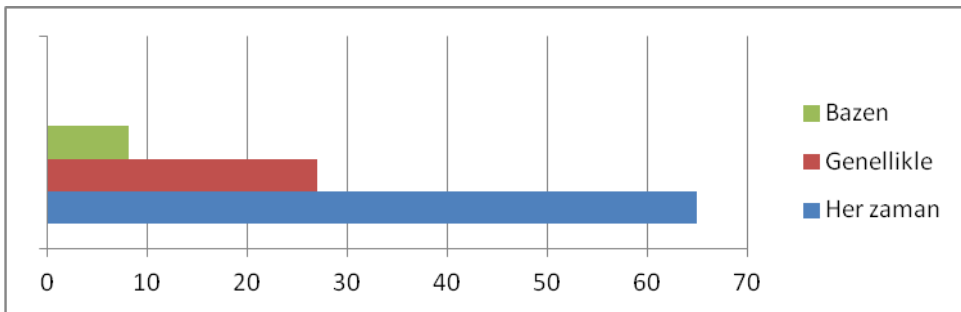
Şekil 11. Öğrencilerin Ankette 6. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“İyi bir müzik öğretmeni adayının müzik dinleme becerisinin, diğer dinleyicilerden farklı olması gerektiğini düşünürüm” görüşüne öğrencilerin % 83,8’i katılmaktadır.

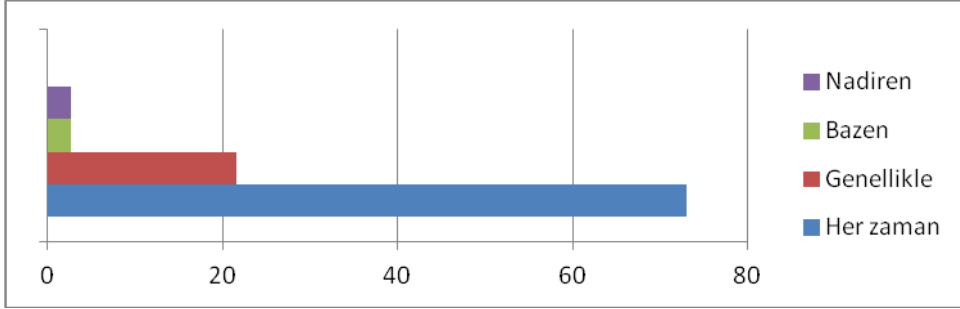
Şekil 12. Öğrencilerin Ankette 7. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“İyi bir müzik eğitimcisinin, öğrencilerine ve çevresine, nitelikli müzik dinleme konusunda örnek olması gerektiğini düşünürüm” görüşüne öğrencilerin % 81,1’i “her zaman” katılmaktadır.

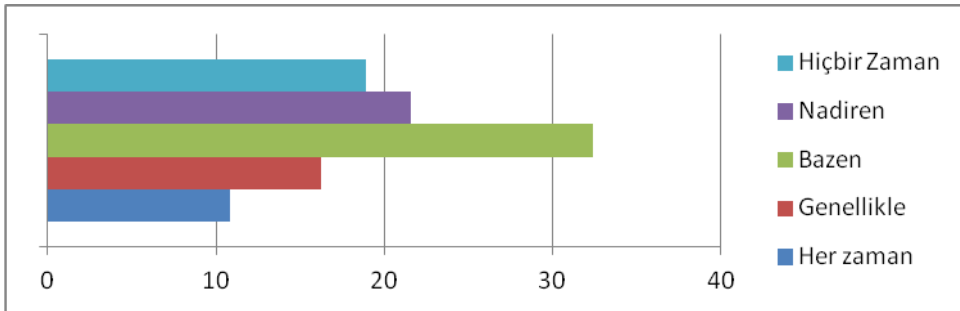
Şekil 13. Öğrencilerin Ankette 8. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“İyi bir müzik eğitimcisinin, dinleteceği müziği seçmesi ve onu sunma şekli, öğrencilerinin müzik dinleme zevkini ve kültürünü etkiler” görüşüne öğrencilerin % 64’ü “her zaman” katılmaktadır.

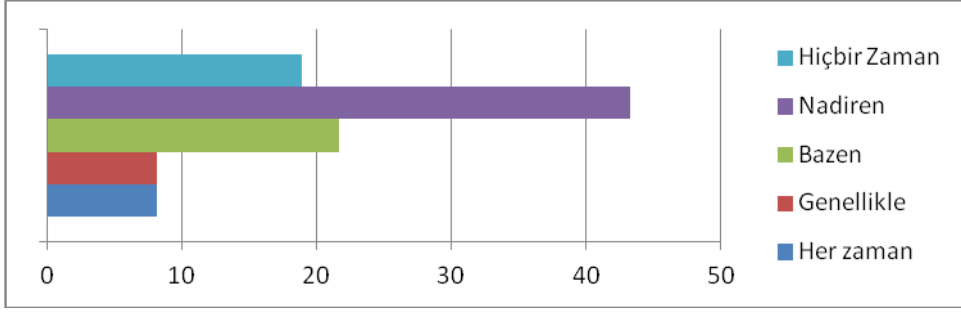
Şekil 14. Öğrencilerin Ankette 9. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Eğitim aldığım kurumda, dinleme becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacak bir müzik dinleme dersi olmasını isterim” görüşüne öğrencilerin % 73’ü “her zaman” katılmaktadır.

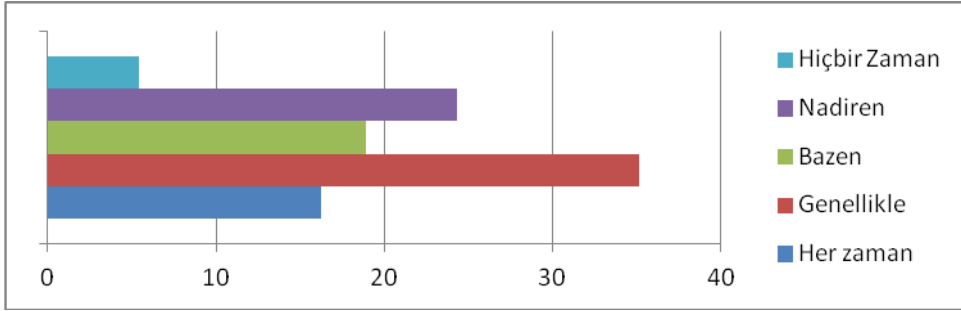
Şekil 15. Öğrencilerin Ankette 10. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Alan derslerinde müzik dinleme boyutuna ne kadar zaman ayrılmaktadır?” görüşüne eşit dağılımda yanıtlar verilmiş; öğrencilerin % 32’si “bazen” yanıtını seçmişlerdir.

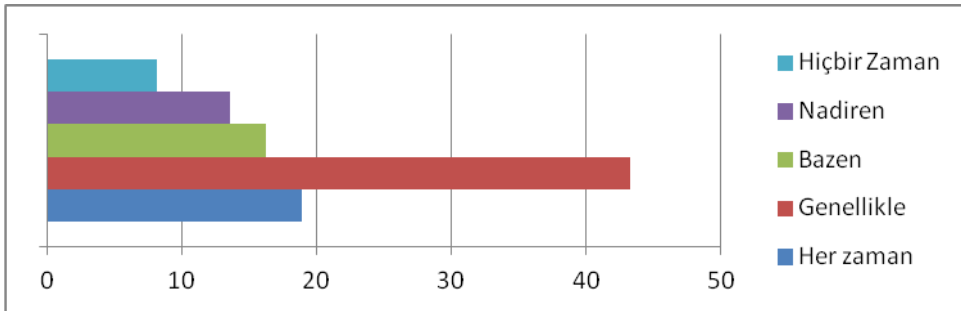
Şekil 16. Öğrencilerin Ankette 11. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin % 43,2'si “Bireysel çalgı dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır” görüşüne “nadiren” katılmaktadır.

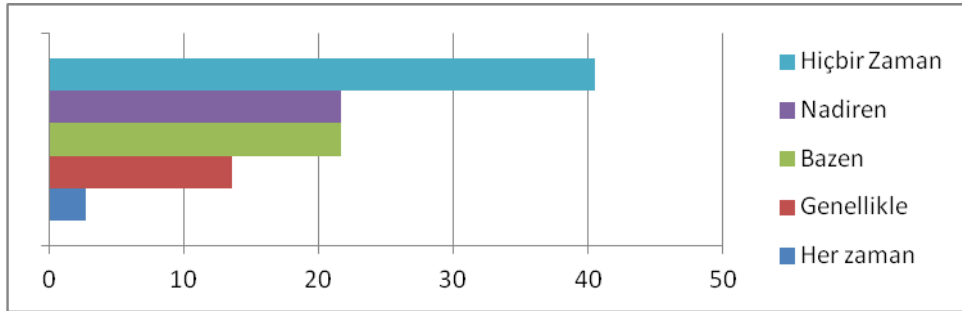
Şekil 17. Öğrencilerin Ankette 12. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin sadece 16,2'si “her zaman” yanıtıyla, “Bireysel çalgı dersinde ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma ve eserleri analiz eder” görüşüne katılmaktadır.

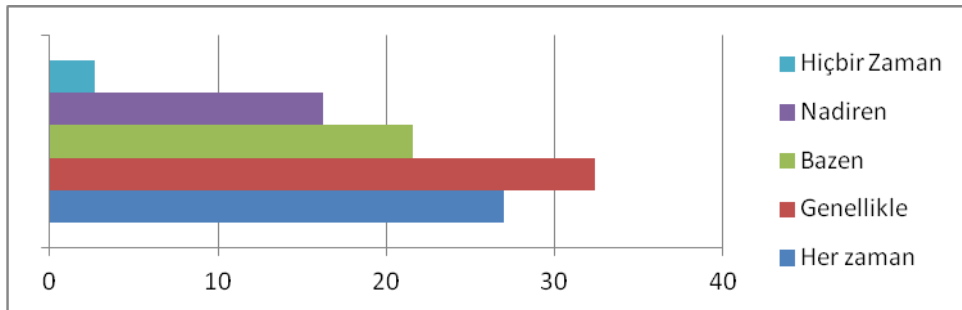
Şekil 18. Öğrencilerin Ankette 13. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin % 18,9'u "her zaman" yanıtıyla "Bireysel çalgı dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir" görüşüne katılmaktadır.

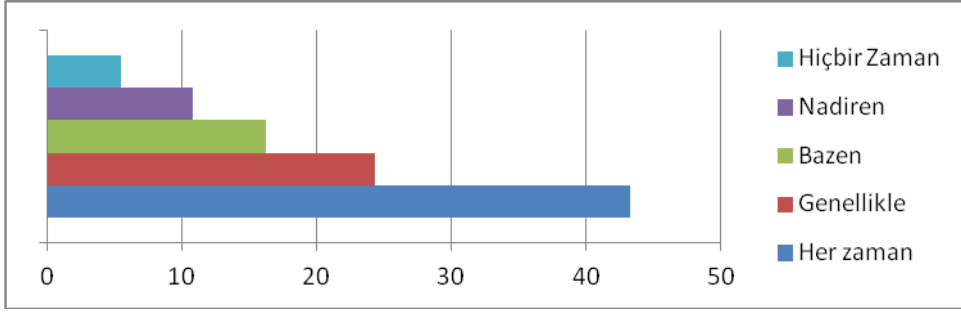
Şekil 19. Öğrencilerin Ankette 14. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Öğrencilerin % 40,5'i "hiçbir zaman" yanıtıyla "Piyano dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalara yapılmaktadır" görüşüne katılmaktadır.

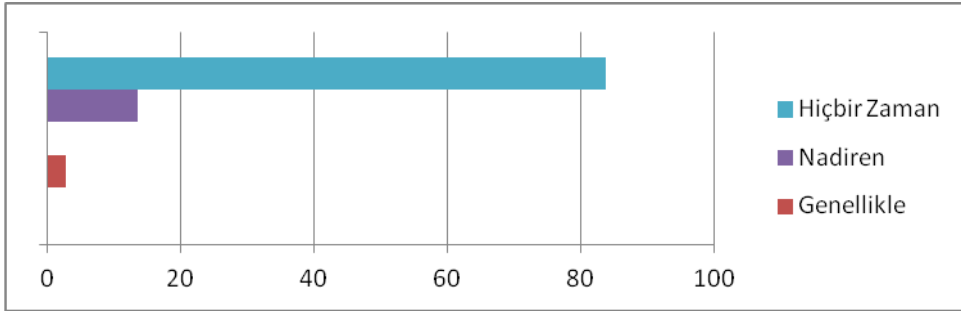
Şekil 20. Öğrencilerin Ankette 15. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

"Piyano dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri analiz eder" görüşüne öğrencilerin "genellikle" % 32'si katılmaktadır.

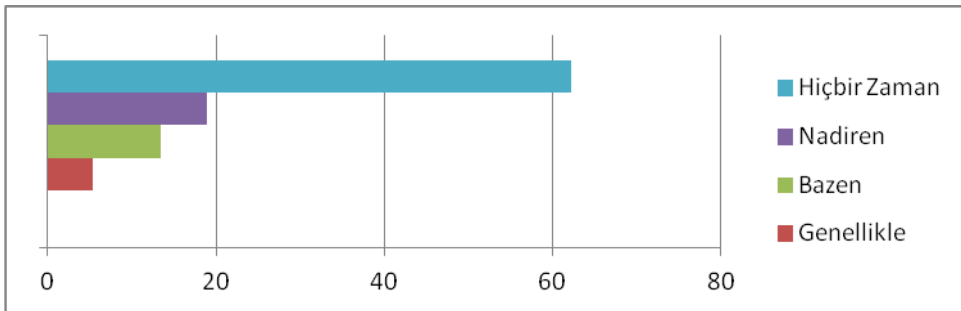
Şekil 21. Öğrencilerin Ankette 16. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Piyano dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırmaya veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir” görüşüne öğrencilerin % 43,2’si “her zaman” yanıtını vermişlerdir.

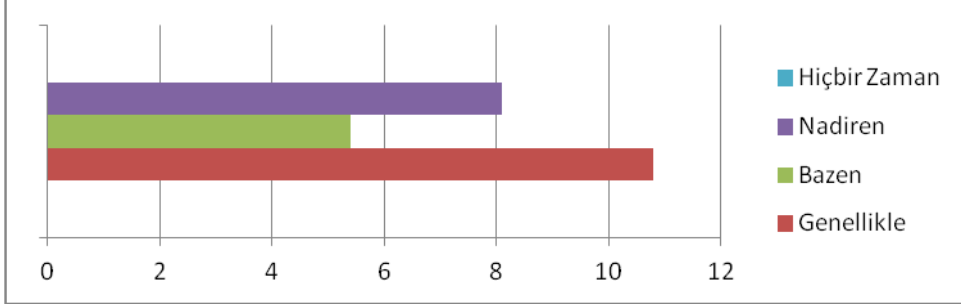
Şekil 22. Öğrencilerin Ankette 17. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Koro dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır” görüşüne öğrencilerin % 83,8’i “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir.

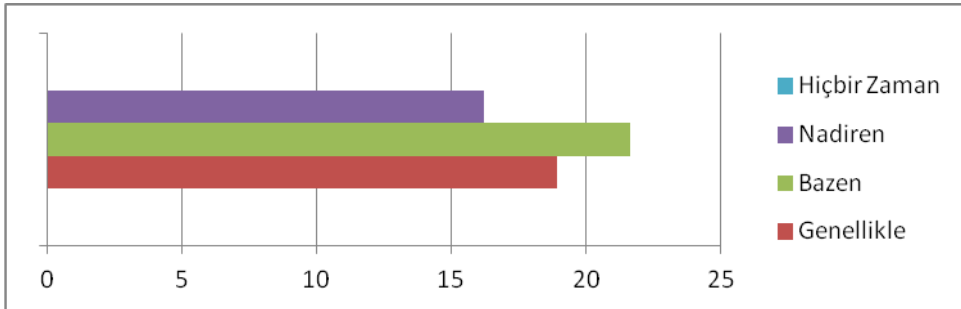
Şekil 23. Öğrencilerin Ankette 18. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Koro dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri analiz eder” görüşüne öğrencilerin % 62,2 ‘si “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir.

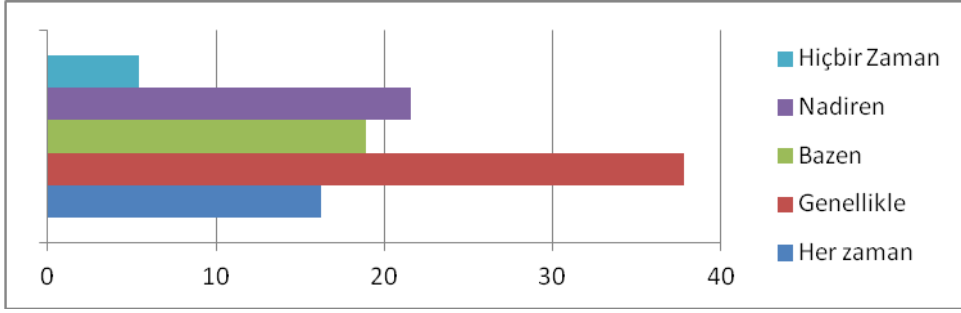
Şekil 24. Öğrencilerin Ankette 19. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Koro dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir” görüşüne öğrencilerin % 75,7’si “hiçbir zaman” yanıtını vermişlerdir.

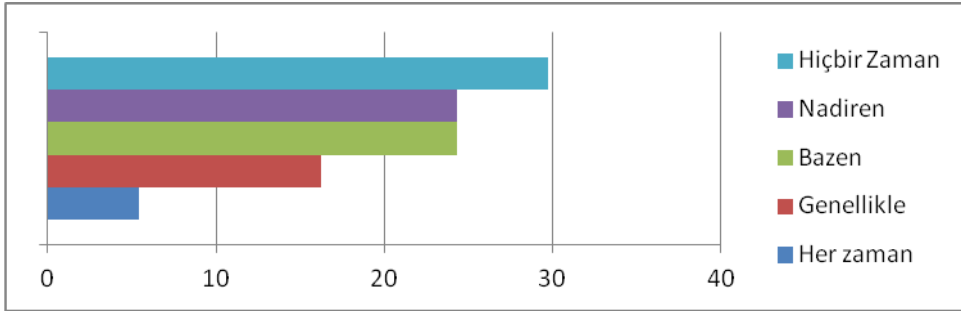
Şekil 25. Öğrencilerin Ankette 20. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Orkestra dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır” görüşüne “genellikle” katılım % 18,9’dur.

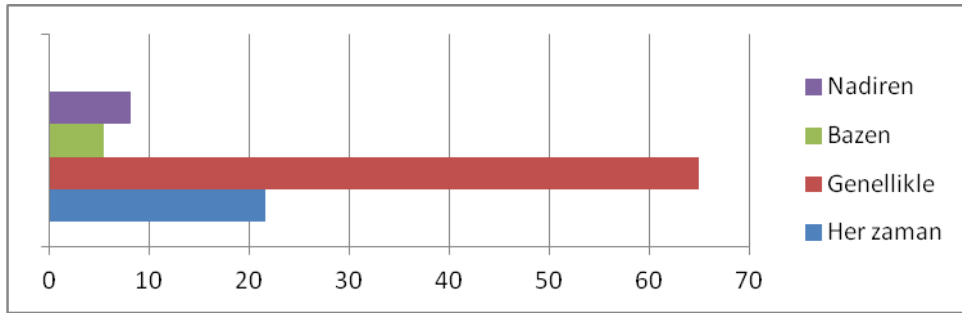
Şekil 26. Öğrencilerin Ankette 21. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Orkestra dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri analiz eder” görüşüne “genellikle” katılım % 37,8’dir.

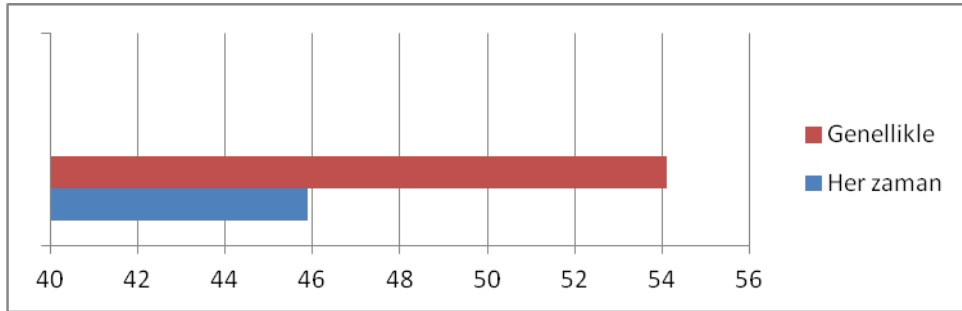
Şekil 27. Öğrencilerin Ankette 22. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Orkestra dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir” görüşüne “hiçbir zaman” yanıtına katılım % 29,7’dir.

Şekil 28. Öğrencilerin Ankette 23. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Daha önce almış olduğunuz alan derslerinizin, dinlediğiniz müziği analiz etmenizdeki katkısı olmaktadır” görüşüne “genellikle” katılım % 65’tir.

Şekil 29. Öğrencilerin Ankette 24. Soruya Verdikleri Yanıtların Dağılımı

“Dinlediğiniz müziklerde, farkındalığınızı yükseltmek için alan derslerinizdeki konuları birbirleriyle ilişkilendirebilirsiniz” görüşüne “her zaman” katılım % 46’dır.

Tablo 31’den elde edilen verilere göre, öğrencilerin yaklaşık % 57’sinin, “iyi bir müzik dinleyicisi olabilmek için, müzik dinlemeye daha çok zaman ayrılması ve müzik dinleme konusunda çalışılması gerektiğini düşünürüm” ve % 83,8’i “ bir müzik öğretmeni adayının müzik dinleme becerisinin, diğer dinleyicilerden farklı olması gerektiğini düşünürüm” yanıtına “her zaman” seçeneğine göre yanıt vermişler, buna rağmen öğrencilerin sadece % 16’sı, eğitim aldıkları kurumda düzenlenen konserlere “her zaman” katılım yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin % 62,2’si eğitim aldıkları kurumda düzenlenen konserlerin, mesleki müzik eğitimi çerçevesinde “bazen” açıklamalı olarak yapıldığı görüşündedir.

Alan derslerinde “müzik dinleme boyutuna ne kadar zaman ayrılmaktadır” sorusuna, öğrencilerin % 32,4’ü “bazen” yanıtını vermiş; bireysel çalgı derslerinde alıştırmaya ve eserlerin analiz edildiğine dair % 35,1’i “genellikle” yanıtını uygun görmüştür. Öğrencilerin % 40,5’i piyano derslerinde, % 83,8’i koro derslerinde, % 43,2’si orkestra derslerinde dinlemeye yönelik çalışmaların “hiçbir zaman” yapılmadığı görüşündedir. Bu görüşlere rağmen öğrencilerin % 64,9’u, daha önce almış oldukları alan derslerinin “genellikle” dinledikleri müziği analiz etmelerinde katkısı olduğu seçeneğini seçmişler; % 54,1’i dinledikleri müziklerde alan derslerindeki konuları birbirleriyle ilişkilendirebildiklerini belirtmişlerdir.

Bu verilere göre öğrencilerin uygulamalı alan derslerinde genel olarak müzik dinleme etkinliklerine yer verilmediği, bir müzik öğretmeni adayının nitelikli müzik dinleme konusunda yeterli olmaları gerektiği görüşü öğrenciler tarafından yansıtılmış fakat eğitim almakta oldukları kurum içerisinde düzenlenen etkinlik ve konserlere “her zaman katılan öğrenci sayısı”nın sınırlı olduğu çıkarımı yapılmıştır.

Uygulamalı alan derslerinde genel olarak müzik dinleme çalışmalarına zaman ayrılmadığı gözlemlenmiş; diğer teorik derslerden edinilen bilgilerin dinleme boyutunda kullanıldığı varsayılmıştır. Ayrıca teorik dersler dışında, uygulamalı derslerde, dinleme çalışmalarına yeterince yer verilmemesinin; öğrencilerin teorikle uygulamalı derslerde karşılaştıkları bilgileri aralarında ilişkilendirememelerine neden olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 47. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Bireysel Çalgı Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi

			b213					Total
			Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman	
soru10sınıf	Dinlediğim müziğin zevk verip vermemesi	Count	1	1	1	3	1	7
		% within soru10sınıf	14,3%	14,3%	14,3%	42,9%	14,3%	100,0%
		% within b213	33,3%	20,0%	16,7%	18,8%	14,3%	18,9%
		% of Total	2,7%	2,7%	2,7%	8,1%	2,7%	18,9%
	Dinlediğim müziğin bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	0	1	1	2
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	100,0%
		% within b213	0,0%	0,0%	0,0%	6,2%	14,3%	5,4%
		% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	2,7%	5,4%
	Dinlediğim müziğin hem zevk vermesi hem de bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	0	1	0	1
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
		% within b213	0,0%	0,0%	0,0%	6,2%	0,0%	2,7%
		% of Total	0,0%	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	2,7%
	Hepsi	Count	2	4	5	11	5	27
		% within soru10sınıf	7,4%	14,8%	18,5%	40,7%	18,5%	100,0%
		% within b213	66,7%	80,0%	83,3%	68,8%	71,4%	73,0%
		% of Total	5,4%	10,8%	13,5%	29,7%	13,5%	73,0%
Total		Count	3	5	6	16	7	37
		% within soru10sınıf	8,1%	13,5%	16,2%	43,2%	18,9%	100,0%
		% within b213	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	8,1%	13,5%	16,2%	43,2%	18,9%	100,0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,720 ^a	12	,988
Likelihood Ratio	4,462	12	,974
Linear-by-Linear Association	,002	1	,968
N of Valid Cases	37		

a. 18 cells (90,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,08.

Öğrencilerin Müzik dinleme önceliğine göre bireysel çalgı dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir sorusuna verilen cevapların yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Bu iki grup arasında yapılan test sonucunda $p=0,988 > 0,05$ olduğundan istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 48. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Piyano Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi

Crosstab

			b216					Total
			Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman	
soru10sınıf	Dinlediğim müziğin zevk verip vermemesi	Count	0	0	1	2	4	7
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	14,3%	28,6%	57,1%	100,0%
		% within b216	0,0%	0,0%	16,7%	22,2%	25,0%	18,9%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,7%	5,4%	10,8%	18,9%
	Dinlediğim müziğin bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	1	0	1	2
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	100,0%
		% within b216	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	6,2%	5,4%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	2,7%	5,4%
	Dinlediğim müziğin hem zevk vermesi hem de bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	1	0	0	1
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within b216	0,0%	0,0%	16,7%	0,0%	0,0%	2,7%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%	2,7%
Hepsi	Count	2	4	3	7	11	27	
	% within soru10sınıf	7,4%	14,8%	11,1%	25,9%	40,7%	100,0%	
	% within b216	100,0%	100,0%	50,0%	77,8%	68,8%	73,0%	
	% of Total	5,4%	10,8%	8,1%	18,9%	29,7%	73,0%	
Total	Count	2	4	6	9	16	37	
	% within soru10sınıf	5,4%	10,8%	16,2%	24,3%	43,2%	100,0%	
	% within b216	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	5,4%	10,8%	16,2%	24,3%	43,2%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	10,024 ^a	12	,614
Likelihood Ratio	9,894	12	,625
Linear-by-Linear Association	1,409	1	,235
N of Valid Cases	37		

a. 18 cells (90,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

Öğrencilerin Müzik dinleme önceliğine göre Piyano dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir sorusuna verilen cevapların yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Bu iki grup arasında yapılan test sonucunda $p=0,614 > 0,05$ olduğundan istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 49. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Koro Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi

Crosstab

			b219				Total
			Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	
soru10sınıf	Dinlediğim müziğin zevk verip vermemesi	Count	4	1	0	2	7
		% within soru10sınıf	57,1%	14,3%	0,0%	28,6%	100,0%
		% within b219	14,3%	33,3%	0,0%	50,0%	18,9%
		% of Total	10,8%	2,7%	0,0%	5,4%	18,9%
	Dinlediğim müziğin bir şeyler ifade etmesi	Count	2	0	0	0	2
		% within soru10sınıf	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within b219	7,1%	0,0%	0,0%	0,0%	5,4%
		% of Total	5,4%	0,0%	0,0%	0,0%	5,4%
	Dinlediğim müziğin hem zevk vermesi hem de bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	1	0	1
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%
		% within b219	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%	2,7%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	2,7%
Hepsi	Count	22	2	1	2	27	
	% within soru10sınıf	81,5%	7,4%	3,7%	7,4%	100,0%	
	% within b219	78,6%	66,7%	50,0%	50,0%	73,0%	
	% of Total	59,5%	5,4%	2,7%	5,4%	73,0%	
Total	Count	28	3	2	4	37	
	% within soru10sınıf	75,7%	8,1%	5,4%	10,8%	100,0%	
	% within b219	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	75,7%	8,1%	5,4%	10,8%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	21,781 ^a	9	,010
Likelihood Ratio	10,346	9	,323
Linear-by-Linear Association	1,675	1	,196
N of Valid Cases	37		

a. 14 cells (87,5%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

Öğrencilerin Müzik dinleme önceliğine göre Koro dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir sorusuna verilen cevapların yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Bu iki grup arasında yapılan test sonucunda $p=0,010 < 0,05$ olduğundan istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 50. Müzik Dinleme Önceliğine Göre “Orkestra Dersi Öğretim Elemanı, Derste Çalışılan Alıştırma veya Eserleri Çalar ya da Kayıttan Dinletir” Sorusunun Değerlendirilmesi

			b222					Total
			Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Genellikle	Her zaman	
soru10sınıf	Dinlediğim müziğin zevk verip vermemesi	Count	3	1	2	0	1	7
		% within soru10sınıf	42,9%	14,3%	28,6%	0,0%	14,3%	100,0%
		% within b222	27,3%	11,1%	22,2%	0,0%	50,0%	18,9%
		% of Total	8,1%	2,7%	5,4%	0,0%	2,7%	18,9%
	Dinlediğim müziğin bir şeyler ifade etmesi	Count	1	1	0	0	0	2
		% within soru10sınıf	50,0%	50,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within b222	9,1%	11,1%	0,0%	0,0%	0,0%	5,4%
		% of Total	2,7%	2,7%	0,0%	0,0%	0,0%	5,4%
	Dinlediğim müziğin hem zevk vermesi hem de bir şeyler ifade etmesi	Count	0	0	1	0	0	1
		% within soru10sınıf	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
		% within b222	0,0%	0,0%	11,1%	0,0%	0,0%	2,7%
		% of Total	0,0%	0,0%	2,7%	0,0%	0,0%	2,7%
Hepsi	Count	7	7	6	6	1	27	
	% within soru10sınıf	25,9%	25,9%	22,2%	22,2%	3,7%	100,0%	
	% within b222	63,6%	77,8%	66,7%	100,0%	50,0%	73,0%	
	% of Total	18,9%	18,9%	16,2%	16,2%	2,7%	73,0%	
Total	Count	11	9	9	6	2	37	
	% within soru10sınıf	29,7%	24,3%	24,3%	16,2%	5,4%	100,0%	
	% within b222	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% of Total	29,7%	24,3%	24,3%	16,2%	5,4%	100,0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,707 ^a	12	,728
Likelihood Ratio	9,942	12	,621
Linear-by-Linear Association	,474	1	,491
N of Valid Cases	37		

a. 17 cells (85,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is ,05.

Öğrencilerin Müzik dinleme önceliğine göre Orkestra dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir sorusuna verilen cevapların yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Bu iki grup arasında yapılan test sonucunda $p=0,728 > 0,05$ olduğundan istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Tüm verilere göre ankete katılan lisan 3. sınıf öğrencilerinin belirli müzik türleri dışında farklı müzik türlerini dinlemedikleri, bu bilgidan yola çıkarak farklı müzik türleriyle tanışmadıkları düşünülmekte; müzik zevklerinin oluşmasında kendi fikirlerinin, ailelerinin ve öğrenim gördükleri kurum ve diğerlerini etkili olduğu

görüşüne katılmaktadırlar. Bu doğrultuda öğrencilerin müzik dinleme becerilerinin gelişmesinde öğrenim gördüğü kurum ve kurumun verdiği ders ve programların önemi büyüktür. Müzik öğretmeni adaylarının belirli müziksel davranışlarının kazandırılmasında müzik dinleme eğitimi önemli bir yere sahip olacaktır.

4.2 İkinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Tablo 51. Unvana Göre Meslek Yılı'nın Değerlendirilmesi

Descriptives

meslek yılı

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
Okutman	1	4,00	.	.	.	.	4	4
Doktor	1	30,00	.	.	.	.	30	30
Yrd. Doç. Dr.	2	19,00	8,485	6,000	-57,24	95,24	13	25
Doç. Dr.	2	22,50	9,192	6,500	-60,09	105,09	16	29
Prof. Dr.	2	26,50	9,192	6,500	-56,09	109,09	20	33
Total	8	21,25	9,881	3,494	12,99	29,51	4	33

ANOVA

meslek yılı

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	442,500	4	110,625	1,377	,413
Within Groups	241,000	3	80,333		
Total	683,500	7			

Çalışma kapsamındaki bireylerin unvanlarına göre meslek yılı arasında farklılık olup olmadığının incelenmesi için ANOVA Testi uygulanmış, elde edilen sonuçlar yukarıdaki tabloya yansıtılmıştır. Kurulan hipotezler;

H_0 : Bireylerin unvanlarına göre meslek yılı arasında fark yoktur.

H_1 : Bireylerin unvanlarına göre meslek yılı arasında fark vardır.

Yapılan test sonucunda $p > 0,05$ olduğundan bireylerin unvanlarına göre meslek yılı arasında istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır. ($p = 0,413$)

Tablo 52. “Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” İçerik Boyutuna Yönelik Aşağıdaki Ünite ve Konuların Yer Almasına Yönelik Gerekliliğine Ne Ölçüde Katılırsınız?

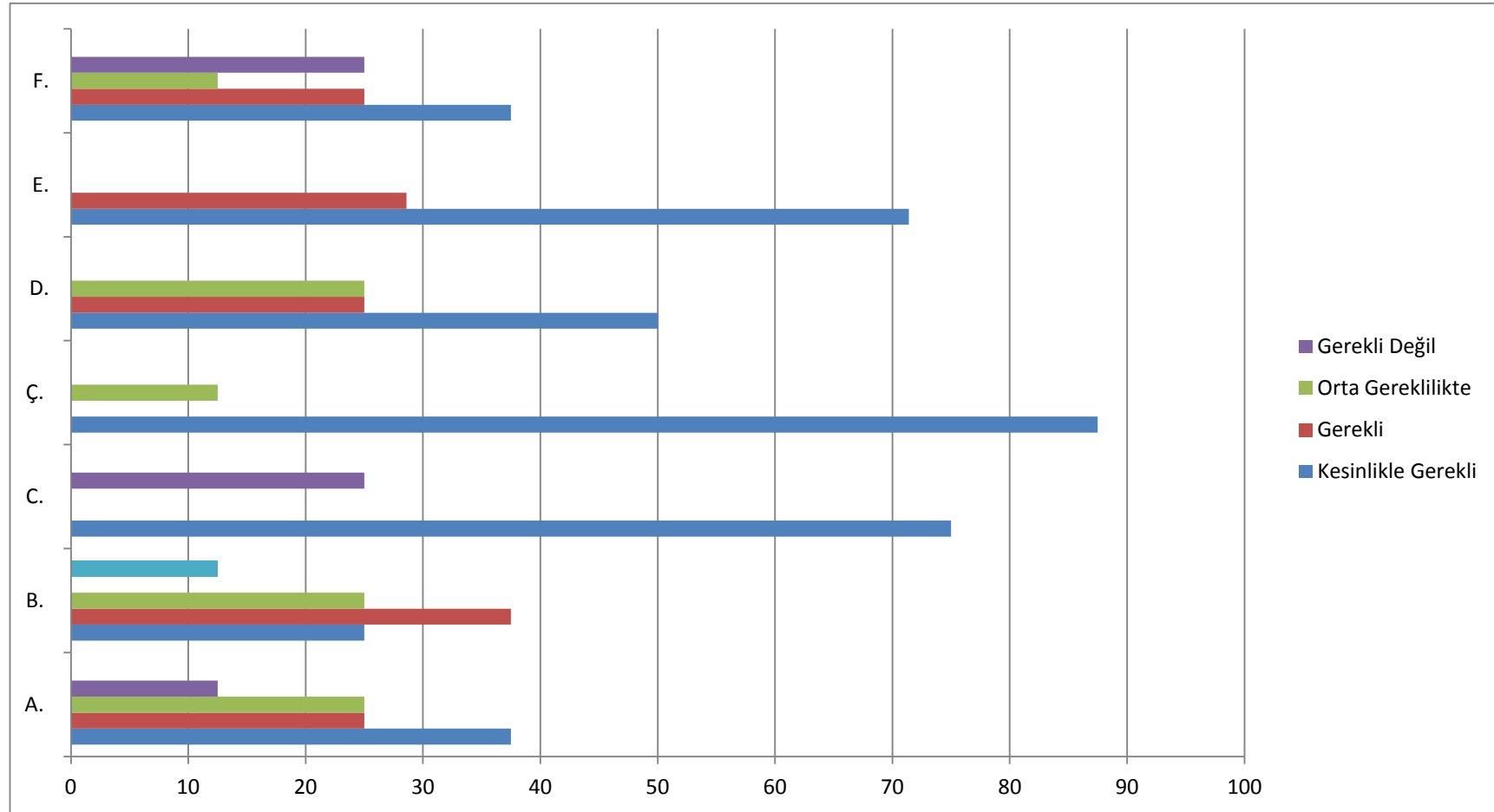
Tablo 52.1. “1. Ünite”

N (%)	Hiç gerekli değil	Gerekli değil	Orta gereklilikte	Gerekli	Kesinlikle gerekli	ORTALAMA
Ünite 1: Müziğin Tanımı ve Öğeleri						
A. Müziğin Tanımı	-	1 (12,5)	2 (25,0)	2 (25,0)	3 (37,5)	3,88
B. Müziğin Etnomüzikolojik Tanımı	1 (12,5)	-	2 (25,0)	3 (37,5)	2 (25,0)	3,63
C. Müziğin Öğeleri (ritim, armoni, form, ses rengi)	-	2 (25,0)	-	-	6 (75,0)	4,75
Ç. Temel Müzik Formları (bölümlü şarkı formları, çeşitlemeler, fügler, sonat formu, serbest formlar)	-	-	1 (12,5)	-	7 (87,5)	4,75
D. Temel Müzik Formlarına Göre Öğrenci Tarafından Çalınabilecek Eser Seçimi	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
E. Çalgılar ve İnsan Sesleri	-	-	-	2 (28,6)	5 (71,4)	4,71
F.Partisyon Okuma (partisyon çalma, işitsel canlandırma, müzik belleği, yatay ile dikey yaklaşımlar)	-	2 (25,0)	1 (12,5)	2 (25,0)	3 (37,5)	3,75

Tablo 52.2. “2. Ünite”

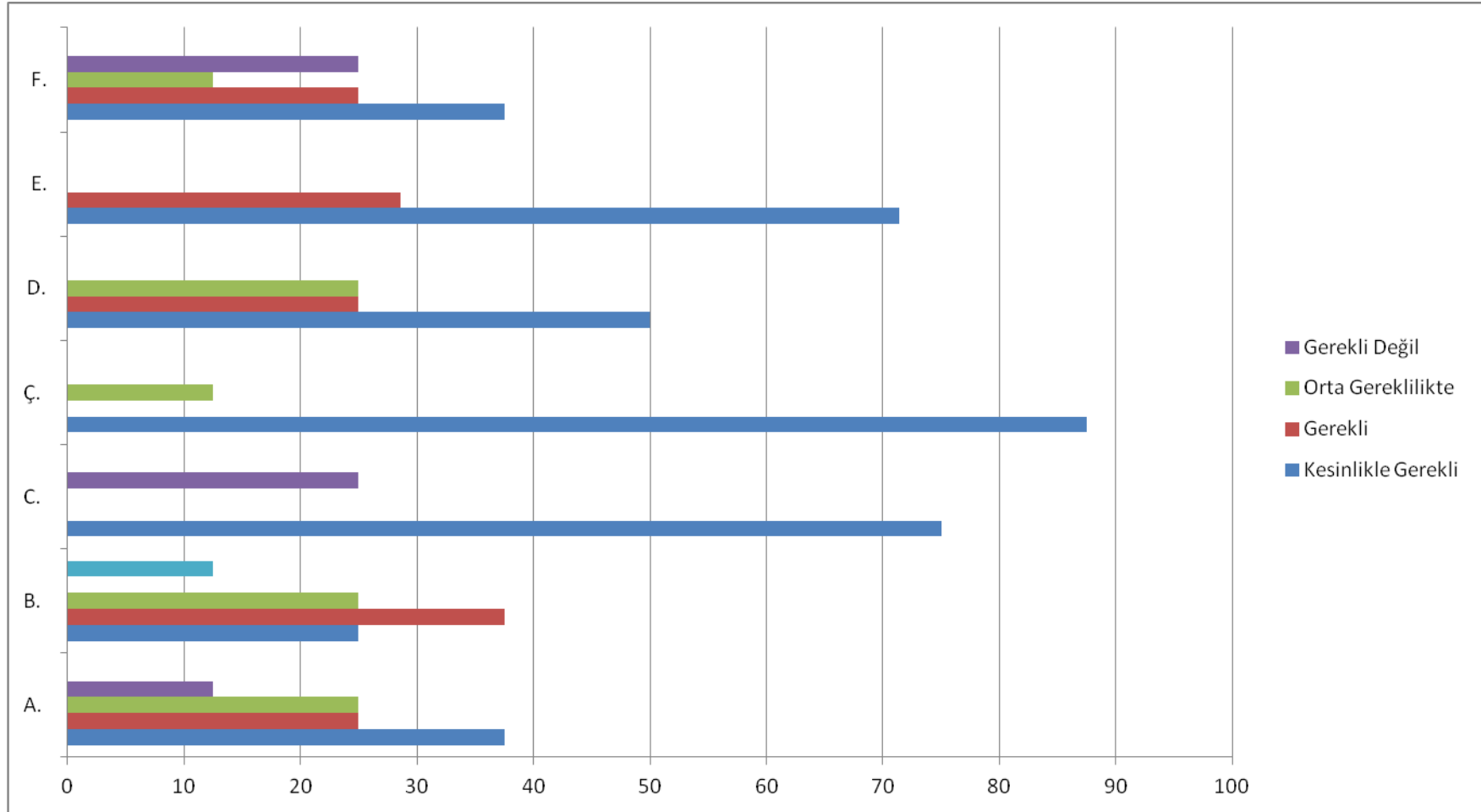
N(%)	Hiç gerekli değil	Gerekli değil	Orta gereklilikte	Gerekli	Kesinlikle gerekli	ORTALAMA
Ünite:2. Kaliteli Müzik ve Dinleme						
A. Kalite Kavramının Tanımı	-	1 (12,5)	1 (12,5)	3 (37,5)	3 (37,5)	4,00
B. Kaliteli Müziğin Ayrımı	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38
B.1.Kaliteli Müzik Yorumları	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
C. Müzik Dinlemede Algı ve Önyargı	-	-	1 (12,5)	1 (12,5)	6 (75,0)	4,63
C.1.Müzik Dinlemede Algı	-	-	1 (12,5)	1 (12,5)	6 (75,0)	4,63
C.2.Müzik Dinlerken Karşılaşılabilecek Önyargı İçeren Davranışlar	-	-	3 (37,5)	1 (12,5)	4 (50,0)	4,13
Ç. Müzik Dinleme Düzeyleri	-	1 (12,5)	2 (25,0)	1 (12,5)	4 (50,0)	4,00
Ç.1.Müziği Duyuşsal Olarak Dinleme	-	1 (12,5)	2 (25,0)	2 (25,0)	3 (37,5)	3,88
Ç.2.Müziği Anlamsal Olarak Dinleme	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
Ç.3.Bütüncül Müziksel Aşamaya Göre Dinleme	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25

D. “Kötü Müzik ve Toplumsal Yansımaları”	-	1 (14,3)	2 (28,6)	-	4 (57,1)	4,00
E. Dinleme Sözcüğünün Toplumlara Göre Sözcük Karşılığı ve İfadesi/Terminolojisi	1 (14,3)	1 (14,3)	2 (25,0)	3 (37,5)	1 (14,3)	3,25
F. Dinleme Üzerine Atasözleri ve Deyimler	1 (12,5)	2 (25,0)	3 (37,5)	1 (12,5)	1 (12,5)	2,88
G. Temel Müzik Formlarına Göre Öğrenci Tarafından Seçilen Eser	-	1 (14,3)	2 (28,6)	2 (28,6)	2 (28,6)	3,71
G.1 Müzik Kayıtlarının Mesleki Müzik Eğitimi Gereklere/Bütüncül Müziksel Düzeye Göre Dinlenmesi	-	-	1 (14,3)	3 (42,9)	3 (42,9)	4,29
H. Müzik Nerede Dinlenir? (açık alanlar, salonlar, tarihi mekanlar, diğerleri)	1 (14,3)	-	1 (14,3)	2 (28,6)	3 (42,9)	3,86

Şekil 30. 1. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklik Durumu Dağılım Çizelgesi

Dağılımdaki verilere göre, uzmanların 1. Ünite’de “kesinlikle gerekli” buldukları konular % 87,5 katılımıla *Temel Müzik Formları*, % 75 katılımıla *Müziğin Öğeleri*, % 71,4 katılımıla *Çalgılar ve İnsan Sesleri*, % 50 katılımıla *Temel Müzik Formlarına Göre Öğrenci Tarafından Çalınabilecek Eser Seçimi (piyano ile)* olmuş; *Partisyon Okuma*, *Müziğin Tanımı* ve *Müziğin Etnomüzikolojik Tanımı* konuları yaklaşık % 30 katılımıla devam etmiştir.

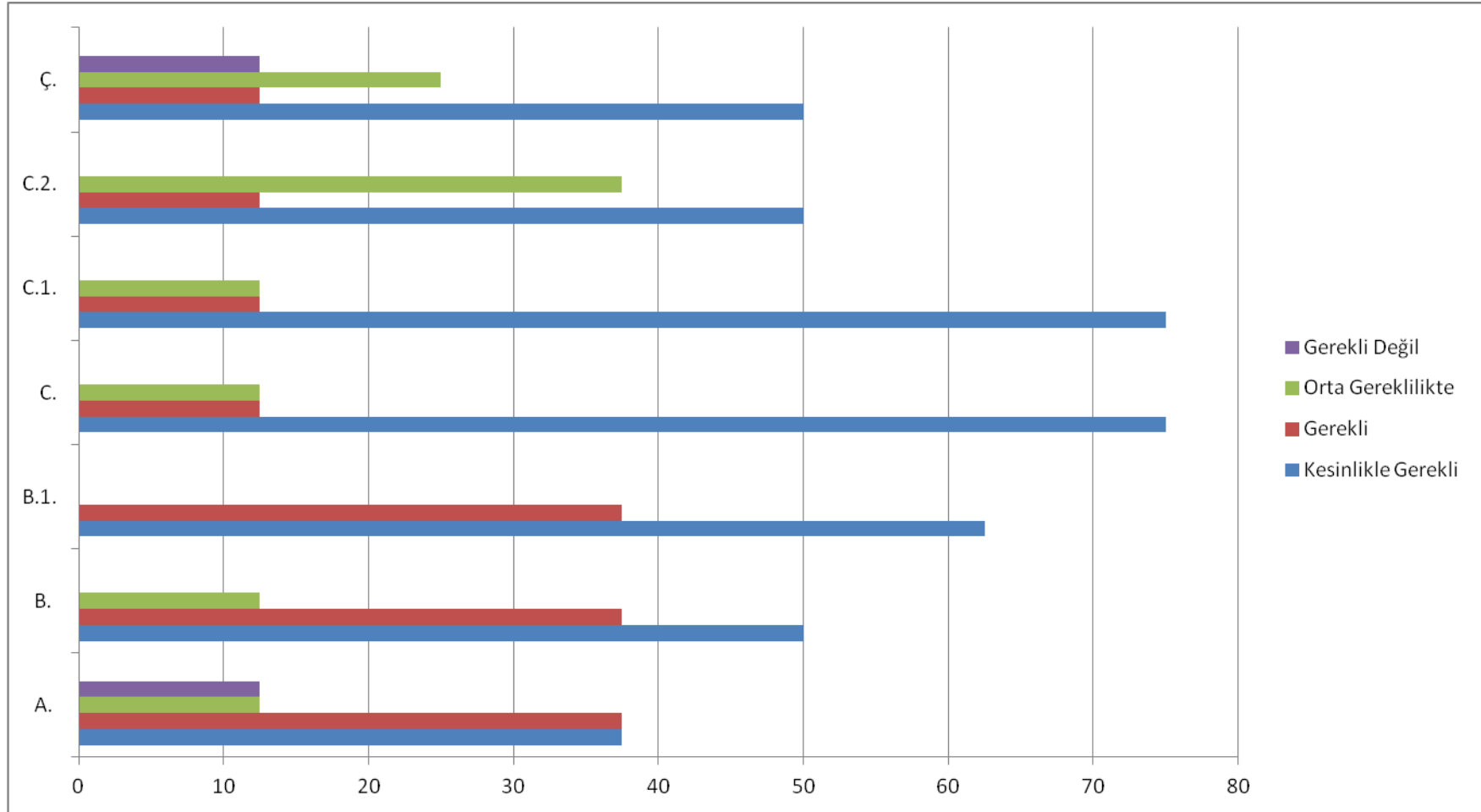

Şekil 31. 2. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi

2. Ünite’de, *Müzik Dinlemede Algı ve Önyargı* ve *Müzik Dinlemede Algı* konuları % 75 katılımıla “kesinlikle gerekli” bulunmuş; hemen ardından *Kaliteli Müzik Yorumları* % 62,5’lik, *Kötü Müzik ve Toplumsal Yansımaları* % 57,1’lik, *Müziği Anlamsal Olarak Dinleme*, *Kaliteli Müziğin Ayrımı* ve *Müzik Dinlerken Karşılaşılabilecek Önyargı İçeren Davranışlar* konularına % 50’lik katılımıla takip etmiştir. Arkasından sırasıyla, *Müzik Kayıtlarının Mesleki Müzik Eğitimi Gereklere / Bütüncül-Müziksel Düzeye Göre Dinlenmesi* ve *Müzik Nerede Dinlenir?* konularına katılım % 42,9 olarak yansımıştır.

Tablo 52.3. “3. Ünite”

N (%)	Hiç gerekli değil	Gerekli değil	Orta gereklilikte	Gerekli	Kesinlikle gerekli	ORTALAMA
Ünite:3.Müzik Kültürü						
A. Müzik Kültürü Nedir?	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38
A.1.Kültürleme-Kültürlenme-Kültürleşme	-	-	2 (25,0)	1 (12,5)	5 (62,5)	4,38
A.2. “Kültürlü Olma Durumu”	-	1 (12,5)	1 (12,5)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,13
B. Kültür Sözcüğünün Toplum Tarafından Genel Algılanışı	-	-	2 (25,0)	3 (37,5)	3 (37,5)	4,13
C. Dinleme Kültürü	-	-	-	5 (62,5)	3 (37,5)	4,38
C.1.Dinleme Etiği	-	-	-	5 (62,5)	3 (37,5)	4,38

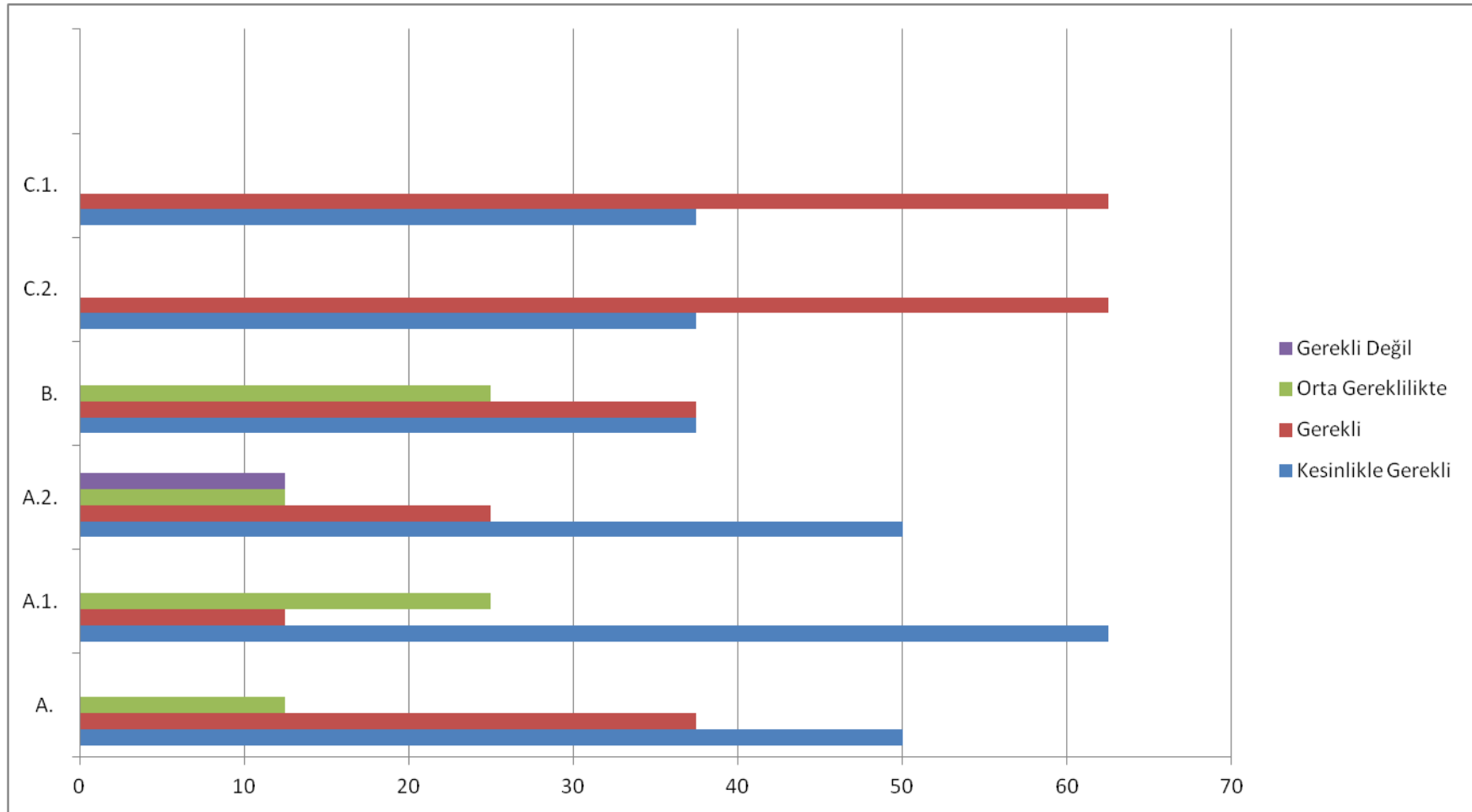

Şekil 32. 3. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi

3. Ünite’de “kesinlikle gerekli” bulunan konular arasında % 62,5’lik katılımıla *Kültürleme-Kültürlenme-Kültürleşme* konuları yer alırken, uzmanların % 50’si *Müzik Kültürü Nedir?* ve *Kültürlü Olma Durumu* konularını seçmişlerdir. Takiben, *Dinleme Kültürü*, *Dinleme Etiği* ve *Kültür Sözcüğünün Toplum Tarafından Genel Algılanışı* konuları sıralanmıştır.

Tablo 52.4. “4. Ünite”

N(%)	Hiç gerekli değil	Gerekli değil	Orta gereklilikte	Gerekli	Kesinlikle gerekli	ORTALAMA
Ünite:4. Müzik Türleri						
A. Dönem Müzikleri	-	-	-	2 (25,0)	6 (75,0)	4,75
A.1.Klasik Müzik/Operalar	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
A.2.Türk Sanat Müziği	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
A.3.Türk Halk Müziği	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
A.4.Dünya Halk Müzikleri	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
B. Popüler Müzik-Kitle Müziği	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
B.1.Türkiye’de Arabesk	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
C. Güncel Müzik	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
C.1.Film Müzikleri	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
C.2.Müzikaller	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
C.3.Rock, Alternatif, Punk, R&B,Etnik, Soul, Indie, Jazz, Tekno vs.	-	-	1 (12,5)	4 (50,0)	3 (37,5)	4,25
Ç. Güncel Müzikleri Dinlemede Kültürel Bakış	-	1 (12,5)	-	2 (25,0)	5 (62,5)	4,38
D. Toplumlara Göre Müzik Dinleme Gelenekleri ve Özellikleri	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38
D.1.Kıta Avrupası-Doğu Avrupa	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
D.2.Güney Amerika	-	-	-	4 (50,0)	4 (50,0)	4,50
D.3.Amerika	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38
D.4.Orta Doğu	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
D.5.Kuzey-Güney Afrika	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
D.6.Anadolu	-	-	-	2 (25,0)	6 (75,0)	4,75
D.7.Asya-Uzak Doğu	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38

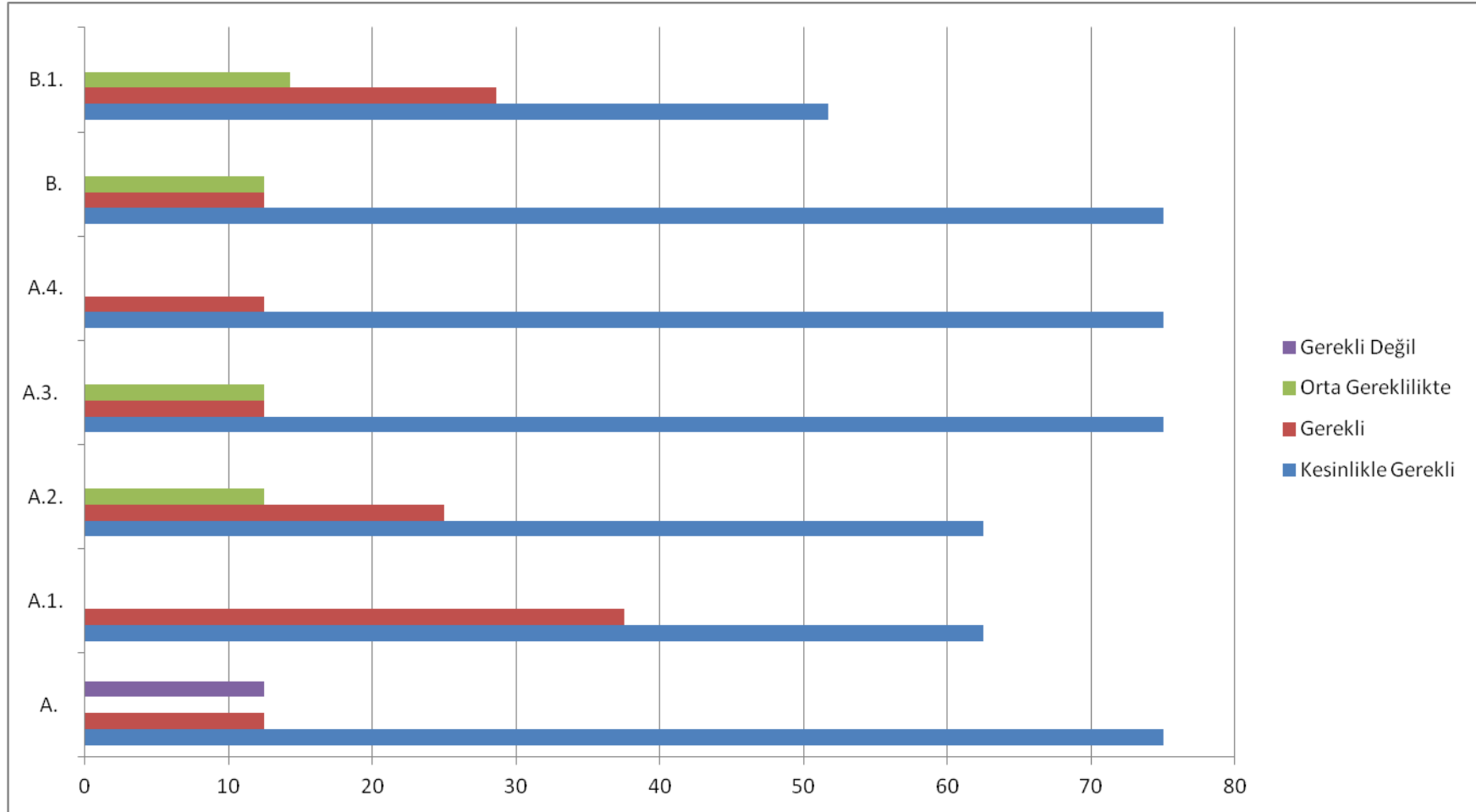

Şekil 33. 4. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi

4. Ünite’de *Dönem Müzikleri* ve *Anadolu* konuları, uzmanlar tarafından % 75’lik katılımıla “kesinlikle gerekli” bulunmuştur. *Güncel Müzikleri Dinlemede Kültürel Bakış* ise % 62,5’lik katılımıla “kesinlikle gerekli” bulunan konular arasında olup, *Film Müzikleri*, *Popüler Müzik-Kitle Müziği*, *Türkiye’de Arabesk*, *Müzikaller* konuları hemen arkasında yer almıştır.

Tablo 52.5. “5. Ünite”

N(%)	Hiç gerekli değil	Gerekli değil	Orta gereklilikte	Gerekli	Kesinlikle gerekli	ORTALAMA
Ünite:5.Konser Deneyimi						
A. Konser Nedir?	-	1 (12,5)	-	1 (12,5)	6 (75,0)	4,50
A.1.Konser Türleri Nelerdir?	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
A.2.Konserler Nasıl Düzenlenir?	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
A.3.Konserler Nasıl Uygulanmaya Başlanmıştır?	-	-	1 (12,5)	1 (12,5)	6 (75,0)	4,63
A.4.Konserler Nasıl Seyredilir?	-	1 (12,5)	-	1 (12,5)	6 (75,0)	4,50
B. Amaçlarına ve Oluşumlarına Göre Konserler	-	-	1 (12,5)	1 (12,5)	6 (75,0)	4,63
B.1. Sanat Müziği Amaçlı	-	-	1 (14,3)	2 (28,6)	4 (57,1)	4,43
B.2. Kitle Müziği Amaçlı	-	-	-	3 (37,5)	5 (62,5)	4,63
B.3. Sosyal Proje ve Yardım Amaçlı	-	-	-	4 (50,0)	4 (50,0)	4,50
B.4.Festival, Bienal, Çalıştay, Yaz Okulları	-	-	-	4 (50,0)	4 (50,0)	4,50
C. KONSERE İZLEYİCİ OLARAK KATILIM YOLLARI	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
C.1.Bilet alımı, El Programları, Abonelikler vs.)	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
Ç. İletişim	-	-	2 (25,0)	1 (12,5)	5 (62,5)	4,38
Ç.1.Seslendirici-Dinleyici Arasındaki İletişim	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
Ç.2.Dinleyici-Dinleyici Arasındaki İletişim	-	-	1 (12,5)	2 (25,0)	5 (62,5)	4,50
Ç.3. Seslendirici – Müzik Eğitimi Almış Bireyler Arasındaki İletişim	-	-	1 (12,5)	3 (37,5)	4 (50,0)	4,38
D. Emegın Değerlendirilmesi ve Saygı	-	-	2 (25,0)	2 (25,0)	4 (50,0)	4,25
D.1.Sanatçıya Saygı	-	-	4 (50,0)	1 (12,5)	5 (62,5)	4,38
D.2.Dinleyiciye Saygı	-	-	4 (50,0)	1 (12,5)	5 (62,5)	4,38

Şekil 34. 5. Ünite Konularının Uzman Görüşlerine Göre Gereklilik Durumu Dağılım Çizelgesi

5. Ünite’de, *Konser Nedir?*, *Konserler Nasıl Uygulanmaya Başlamıştır?*, *Konserler Nasıl Seyredilir?* ve *Amaçlarına ve Oluşumlarına Göre Konserler* konularına “kesinlikle gerekli” yanıtı % 75 katılımı ile sağlanırken; *Konser Türleri*, *Konserler Nasıl Düzenlenir?*, *Konsere İzleyici Olarak Katılım Yolları*, *İletişim*, *Sanatçıya ve Dinleyiciye Saygı* konularıyla % 62,5’lik katılımı ile takip etmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda uzmanlar, örnek bir müzik dinleme ve kültürü dersinde, mesleki müzik eğitimi çerçevesinde gerekli buldukları konuları belirtmiş, etkinliklerde gerçekleştirilmesi gereken müzik dinleme davranışlarının kazanımı, müziğin toplumsal yanını içeren konular, müzik dinlemede algı, müzik öğeleri ve müzik formları konularının gerekliliğini belirtmişlerdir.

Ayrıca her ünite bitiminde yer alan, görüş ve öner bölümünde bu konulara ek olarak getirilebilecek konulara; bu örnek dersin işlenişine, ölçme-değerlendirme boyutuna ve bu dersi verecek öğretim elemanlarına ilişkin görüş ve önerilerini yazmışlardır.

Bu görüş ve öneriler uzmanların görüşme sıralarına göre şu şekilde yer almaktadır:

1. Uzman Görüşü

Etnomüzikoloji konusu, Batı dünyasının kendi dışındaki müzikleri tanımlama şeklidir. Çoğunlukla kalitesizliği vurgular. Bu konuya yer verilmemelidir.

“Müzik Ne Derecede Dinlenir?” yerine “Nasıl dinlenir?” başlığı yer almalı ve vurgulanmalıdır.

“Konserler Nasıl Seyredilir?” yerine “Konserler Nasıl Dinlenir?” başlığı getirilebilir.

1. Kültür dersi kapsamında müziğin felsefik, sosyolojik ve psikolojik boyutlarına daha çok yer verilebilir.
2. Üniteler hazırlanırken 14 hafta temel alınır, daha anlamlı olabilir.

2. Uzman Görüşü

Müzik Eğitimi veren bölümler dışında müzik derslerini uygulamaktayım. Alan dışı bölümler olmalarına rağmen öğrencilerin müzik konusunda bilinçlenmesi için seçmeli müzik derslerinden faydalanabiliyor olmaları gayet iyi. Derslerimde genellikle dinleme ve müzik tarihi üzerine uygulama yapmaktayım. Ancak bununla ilgili yaptığım ders hazırlıklarından hazır bir program ya da Türkçe kaynak kullanamamaktayım. Ayrıca lisans eğitimim boyunca müzik dinleme üzerine belirli bir ders almadığım için amatör müzik severlere tamamen kendi çabamla bir ders planı hazırlamaktayım. Ayrıca bir öğretmenin belirli müzik türleri dışında daha çok bilgi sahibi olması ihtiyacının duyulduğunu düşünüyorum.

3. Uzman Görüşü

Sıralanan konuların bazılarının birbirleriyle aynı özellikler taşıdığını düşünüyorum. Ancak müzik dinlemeye lisans eğitimi sırasında daha çok zaman ayrılmasının yararlı olacağı kanaatindeyim.

4. Uzman Görüşü

Bu taslağın iki dönemlik zaman dilimine yayılması gerekir. Müzik dinleme alışkanlığı, bireysel çalgı ve piyano dersleri için faydalı olabilir. Normal şartlarda dinleme eğitimi ders içinde yapılmalıdır. Ancak haftada bir saatlik bireysel çalgı dersinde bunun için zaman yeterli olmayabilir. Bu sebeple ihtiyacı karşılayacaktır. Ancak bu dersi yürütecek öğretim elemanın yeterliği belirlenme, bu konuda uzman olmalıdır. Yani dersin kalitesi öğretim elemanının kapasitesine bağlı olacaktır.

5. Uzman Görüşü

Güncel müziğin tanımına dikkat edilmeli, klasik müzik arasında da birçok eserin güncel olduğu unutulmamalıdır. Bu başlık daha açık bir şekilde belirtilebilir. Genel olarak konular müzik dinleme dersi için gereklidir. Ayrıca “Müzik Nerede Dinlenir” başlığı yerine “Müzik Ne Tür Yerlerde Dinlenir?” daha uygun olacaktır.

6. Uzman Görüşü

Müzik türleri başlıkları daha belirgin olabilir. Toplumlara Göre Müzik Dinleme başlığı değiştirilebilir.

7. Uzman Görüşü

Bazı belirsiz konu başlıkları açıklanabilir. Örneğin “Konserler Nasıl Uygulanmaya Başlamıştır?” gibi. Ayrıca müzik dinleme dersinin olması gereklidir. Böylece öğrencilerin eleştirel bakış açıları da gelişecek ve farklı müzik konularına yönelimde yardımcı olacaktır.

8. Uzman Görüşü

“Müziğin Tanımı” yerine “Müziğin Tanımları” şeklinde değiştirilebilir. Temel müzik formlarına rondo eklenebilir. Füg sözcüğüne dikkat edilmeli. Davranışlar sözcüğünün yerine tutumlar daha uygun olacaktır. Bazı kavramlar daha net olduğunda işlevsel olacaktır. Ünite 1’de müzik türleri yer alabilir. Ünite 2’deki konular dışlayıcı ve ön yargılara açık yerine; kapsayıcı ve kültürel çoğulculuğa dayalı bir yaklaşım bence çok daha yerinde olur. Ünite 3’te profesyonel ve amatör dinleme; genel dinleyici ve fon müziği konuları eklenebilir. Ünite 4’te toplumlara/bölgelere göre müzik stilleri daha önemli bir konu. Ünite 5’te “Sanat Müziği Amaçlı” yerine “Sanatsal Amaçlı” konser ifadesi daha uygun olabilir. Buna ek ticari amaçlı, hayır amaçlı, politik amaçlı, profesyonel amaçlı (sanatsal/kariyer amaçlı), karma amaçlı, eğitsel amaçlı (akademik konserler), ücretsiz konserler yerinde olacaktır. Orta gereklilikte bulduğum konulara yer ayrılmalı sadece çok zaman harcanmamalı olarak ifade edilebilir.

4.3 Üçüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmada uygulanan uzman görüşleri anketi yanıtları, ders ihtiyacına göre öğrenci anketi yanıtları, mevcut ilkökul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim ders işleniş süreçleri değerlendirilerek müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek bir ders işleyişi taslağı oluşturulmuştur.

Örnek işleniş sürecinde yer verilecek konu, sunulan müzik dinleme ve kültürü dersi taslağının 2. Ünitesinde yer alan “kaliteli müzik ve dinleme” başlığı üzerinden şekillenmiş, oluşturulmuştur. Tablo 52’de örnek ders işleniş süreci açıklanmıştır.

Tablo 53. Lisans III-Örnek Ders İşleniş Süreci

LİSANS III -Örnek Bir Ders İşleniş Süreci	
Lisans	3
Öğrenme Alanı	Kaliteli Müzik ve Dinleme
Kazanımlar	Kalite kavramını müzik üzerinde ilişkilendirir, kaliteli müziği müzik dinleme aşamaları paralelinde ayırt eder. Müziksel algısını geliştirir, müziksel önyargısını değiştirir.
Süre	50dk +50dk
Araç-Gereçler	Bilgisayar Konuya İlişkin Eser Notaları/Görseller/Ses Kayıtları Yansıtıcı, Boş Kağıtlar, Öğrenci Görüş Formu,
I. Hazırlık	- Öğrencilere verilecek formun içeriğindeki kriterler tahtaya yansıtılır. - Kullanılacak araç-gereçler hazırlanır.
II. Öğrenme-Öğretme Süreci	Kalite kavramının öğrencilere ne ifade ettiği sorulur ve akla ilk gelen sözcükleri iki dakika içinde kâğıtlara yazılması istenir. Günlük hayatta neye kaliteli sıfatı getirilir? Kalitesiz nedir? sorusu sorulur. Yine öğrencilerden boş kâğıtlara iki dakikada akıllarına ilk gelen sözcükleri yazmaları istenir. Kâğıtlar hemen ulaşılabilecek yere öğrenciler tarafından konur. Kalite kavramı öğretim elemanı tarafından ifade edilir. Boş kâğıtlara kaliteli müziğin tanımı hakkında bir tanım yazmaları istenir. Tartışma yoluyla kaliteli müzik kavramına yaklaşılr. Hemen arkasından öğretim elemanı tanımın neye göre değerlendirilebileceğini açıklar. Dinleme düzeylerinin her birini tanımlar. Öğrencilerden yazdıkları yorum ve düşünceleri içlerinden okumaları istenir. Bu yorumların hangi dinleme düzeyinde olduğu sorulur. Öğrencilerin yanıtlarına göre dönütler alınır. Müzik eğitimi alan bireylerin, hangi düzeyde nitelikli müziği tanımladığı ve fark edebildiği tartışılır. Daha sonra dersin başında yazılan sözcük ya da cümleler sesli bir şekilde okunur. Güncel bilgilerin halka sorulduğu bir programın videosu izletilir. Günlük hayatta çok kullanılan sözcükler üzerine kişilerden gelen yanıtlar değerlendirilir. Mesleki anlamda bu yanıtlardan farklı ifadelere başvurulması gerektiği vurgulanır. Bir müzik eğitimcisi adayının bir müzik severden farkı ve kaliteli müziği ayırt edici noktası belirtilir. Bu tartışmalar çerçevesinde aynı tarzda/döneme ait vs. fakat birbirinden farklı nitelikte iki müzik parçası dinletilir. Verilen müzik-kalite formundaki soruların öğrenciler tarafından yanıtlanması istenir (Form-tonal/makamsal özellikleri-ritmik-melodik-armonik-insan sesi ve çalgı-özgünlük boyutlarında) Öğrencilerin yanıtları bir sonraki derse değerlendirilmek üzere alınır. Öğretim elemanı, arasındaki farkları tahtaya yansıtarak açıklar. Gerekliğinde kayıtlar tekrar dinletilir. Açıklama üzerine öğrencilerin görüşleri alınır. Farkındalık düzeyi gelişmiş bir dinleyici olmanın mesleki gereklilikleri tekrar hatırlatılır.
III. Ölçme ve Değerlendirme	Dersin son 15 dakikasında her öğrencinin kalite, kaliteli müzik hakkındaki yazılan kâğıtlar okutulur. Ders başındaki düşünceleri ve yargılarıyla sonu arasında ilişki kurulur. Ayrıca öğrencilerin istekleri doğrultusunda ya da ders içi dönütlerine göre farklı etkinliklere başvurulabilir.
IV. Bir Sonraki Derse Dönük Hazırlık	Öğrencilerin her ders getirdikleri bireysel dosyalarında yer alacağı düşünülen, kaliteli müzik ve topluma yansımaları hakkında bir kompozisyon ödevi hazırlamaları istenir (öğrenci ders gelişim dosyası).

4.4 Dördüncü Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmada uygulanan uzman görüşleri anketi yanıtları, ders ihtiyacına göre öğrenci anketi yanıtları, mevcut ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim ders işleniş süreçleri değerlendirilerek müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek bir ölçme-değerlendirme durumu oluşturulmaya çalışılmıştır.

Örnek işleniş sürecinde yer verilecek konu, sunulan müzik dinleme ve kültürü dersi taslağının, Tablo 53’te örnek bir ölçme-değerlendirme süreci açıklanmıştır.

Tablo 54. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi Öğretim Programı Taslak Önerisinin Ölçme-Değerlendirme Aşamalarının Haftalara Göre Tablosu

HAFTALAR	GENEL
1. HAFTA	Parça seçimi ve Listeleme* ve Kaliteli Müzik Nedir? Dinleyicinin Görevleri Nelerdir? Konulu hazır-bulunmuşluk kompozisyon ödevi.
2. HAFTA	Ders İşleniş Süreci
3. HAFTA	Ders İşleniş Süreci
4. HAFTA	Ders İşleniş Süreci
5. HAFTA	Ders İşleniş Süreci
6. HAFTA	Ders İşleniş Süreci
7. HAFTA	Ders İşleniş Süreci, Öğretim Elemanın Örnek Parça Analizi (nota üzerinden ve dinleyerek)
8. HAFTA	Kaliteli müzik ve topluma yansımaları hakkında kompozisyon ödevi.
VİZE HAFTASI	Dinletilen bir parçanın form analizi, çalgı ve insan sesinin belirlenmesi -müziğin tanımı ve öğelerini açıklama- müzik dinleme düzeyleri nelerdir? Önemini açıklama / yazılı sınav
9. HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
10.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
11.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**

12.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
13.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
14.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
15.HAFTA	Ders İşleniş Süreci 2 Öğrencinin Parça Analizi**
16.HAFTA	Öğretim elemanı tarafından finaller hakkında son bilgilendirme ve öneriler Kaliteli Müzik Nedir? Dinleyicinin Görevleri Nelerdir? Konulu kompozisyon ödevi tekrar
FİNAL HAFTASI	Derste diğer öğrencilerin analiz ettiği ve dinlenen bir parçanın analizi / tekrar içerikli yazılı sınav (tüm öğrencilerin parçaları olacaktır) 100 sınav puanı üzerinden 50 puanı bu aşamadan alınır. -form analizi 30 puan -müzik tarihi 10 puan -dünya tarihi 5puan -kişisel fikirler 5 puan Dönem başında öğrencinin seçtiği eserin analiz ederek öğrenci tarafında çalınması / sözlü ve uygulama (öğrenciler ayrı ayrı dinlenecektir) 100 sınav puanı üzerinden 50 puanı bu aşamadan alınır. -form analizi 30 puan -müzik tarihi 10 puan -dünya tarihi 5 puan -kişisel fikirler 5 puan Bu sınav notunun % 50 si, öğrencinin, daha önce ders içinde aldığı analiz notunun üzerine eklenir. Final notu belirlenir.

* Dersin öğretim elemanın önceden ders için belirlediği ya da öğrencilerin piyano dersindeki çalışmayı planladığı piyano parçalarına göre parçalar belirlenir. Öğrenci tarafından çalışılacak parça listesi çıkarılır.

** Haftalık 2 ders saatine göre her bir ders saati başlangıcında, birer öğrenci parça analizini yapacaktır. Bu analiz 50 puan üzerinden: 30 puan form analizi, 10 puan müzik tarihi, 5 puan dünya tarihi, 5 puan eserin çalınması (parça parça ama hatasız çalınacak) olmak üzere değerlendirilecektir.

Sınavların değerlendirme ölçütü şu şekilde önerilmiştir:

Tablo 55. Müzik Dinleme ve Kültürü Taslak Dersinin Sınav Puanlarının Derecesi

Puan	Derece
81-100	Başarılı
61-80	İyi
41-60	Orta
21-40	Geçer
0-20	Başarısız

Ayrıca, öğrencinin başarı notu, sınıfın genel durumu, aritmetik ortalamalar ve istatistiksel dağılım da dikkate alınarak ilgili üniversite rektörlüğü tarafından hazırlanan yöntemlerin de kullanılması koşuluyla, açılım ve katsayıları belirlenerek, harf notlarından biriyle değerlendirilebilir.

4.5. Beşinci Alt Probleme Ait Bulgular ve Yorum

Araştırmada elde edilen verilere dayanarak taslak program şu şekilde oluşturulmaktadır:

Yükseköğretim Kurumları Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisi Hakkında

Yükseköğretim müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi, mesleki müzik eğitimi içerisinde yer alan lisans öğrencileri için geliştirilmiştir. Temel müzik eğitimini ele alarak öğrencilerin bilişsel hazırbulunuşluk; en az bir çalgıyı ortalama olarak çalarak devinışsel hazırbulunuşluk düzeyine sahip olduğu düşünülerek ve dört dönemlik eğitim-öğretim programında yer alan derslerde başarılı oldukları varsayımıyla; öğrencinin mesleki gelişiminin dışında kişisel gelişimine de önem veren bir içerik ve görüşle düzenlenmiştir. Bu taslak önerisinin gelişiminde 2006 yılı müzik dersi öğretim program, içerik ve yaklaşımları da göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi; giriş, hedef (vizyon), temel yaklaşım ve yapı, öğrenme-öğretme süreçleri, kazanımlar, ölçme ve değerlendirme bölümlerinden oluşmaktadır.

Taslak önerisinde, öğrenme-öğretme sürecine ilişkin olarak; etkinlik ve ölçme-değerlendirme sürecinde dersin öğretim elemanının program taslak yaklaşımına uygun olarak verilen etkinliklere benzer yeni etkinlikler geliştirebilmeleri mümkündür.

Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi hazırlanırken, şu hususlar göz önünde tutulmuştur:

- Atatürk ilke ve inkılâpları,
- Türk milletinin toplumsal ve kültürel beklentileri,
- Müzik alanında uzmanlaşmış, emek vermiş öğretim elemanlarının yöntem, ilke ve önerileri,
- Sanatının öneminin içselleştirilmesi başlığında kazandırılmak istenen davranışlar,
- Bu alanda sunulmuş yerli ve yabancı kaynaklar,
- Öğrencilerin ihtiyaçları, beklentileri ve becerileri.

4.5.1. Program Taslak Önerisinin İlkeleri

- Öğrenci, öğretim elemanı denetiminde-bu denetim sırasında öğrenciye hissettirilmeden-etkin olmalıdır.
- Öğrenilecek her türlü bilgi ve beceri dersin amacına uygun olarak kullanılabilir ve geliştirilebilir hâle getirilmelidir.
- Uygulanma sürecinde; bireylerin yetenek ve yaratıcılıklarının bulunduğu topluluğu da dikkate alarak geliştirilmesine önem verilmeli, bu konuda yeterli olan öğrenciler yönlendirilmelidir.
- Öğrenilen bilgi, kullanılabilir olmasının yanında, diğer bilgilerle de ilişkilendirilebilir olmalıdır.

- Dersin içeriğinde yer alan konuların öğrenilmesin yanı sıra, dersin etiği üzerine, kişide kalıcı davranış değişikliğinin yaşanması, dikkate alınmalıdır.
- Mesleki müzik eğitimi alanında yetişeceği ve eğitimci olacağı düşünülen bireylerin bilgiyi içselleştirmeden sunabilmesinin mümkün olmayacağı düşünülerek, dersin öğretim elemanı tarafından -gerçekçi olarak- sunulmalıdır.
- Bilgiye, ipuçları, sezgi ve yeteneklerin kullanılmasıyla ulaşılabilir olduğu belirtilmelidir.
- Bilgi, bireyin yetişmesinde ve paylaşımında amaç değil, araç olmalıdır.

4.5.2. Program Taslak Önerisinin Hedefi (Vizyonu)

Yükseköğretim müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisinin hedefi, müzik eğitimcisi olma yolunda yetiştirilen öğrencilerin müzikle toplumsal hayatı ve bilgiyi bir arada kullanabilmesi için;

- Hayatı algılamak için gerekli olan dinleme eyleminin önemini kavramış olan,
- Çevresindeki müziksel hayatı ve müziksel gelişmeleri takip edip,
- Güzel sanatların diğer türleri ile müziği ilişkilendirebilen; bu yolla farklı alanlara ilgisi olan bireylerin dikkatini çekerek,
- Dinlediği müziğin ve gereklerinin farkında,
- Kişiliğini müzikle tanımlayabilecek bireyler yetiştirmeye yöneliktir.

4.5.3. Program Taslak Önerisinin Temel Yaklaşımı

Eklektik bir anlayışla, çağın, teknoloji, sanat ve bilimin gereklerine uygun, faydalı olan her türlü davranış ve bilgiye ulaşma ilkesine dayanır.

- Öğrencinin de ilgili öğretim elemanının da etkin olabildiği belirtilir.
- Öğrenme sürecinde daha önceki yaşantılara önem vererek, kişinin gelişimi bu yolla takip edilir.

- Öğrenmede etkinliklere ve ödevlere ağırlık verilir.
- Bilginin edinilebilmesi için gerekli olan her türlü kaynak kullanılır.
- Öğrencilerin birbirlerinden etkilenip etkilenmediğinin önemi vardır.
- Öğrencilerin karşılaştıkları durumlarla, öğrendikleri bilgileri ilişkilendirebilmeleri için izin verilir.

4.5.4. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisinin Temel Yapısı (Lisans III)

Genel Amaçlar:

- Müzik dinleme yoluyla estetik ve algısal yönü geliştirmek,
- Müziği sözcüklere dökebilmek, kısaca sözel olarak ifade edebilmek,
- Müzik eğitimi ve sanatına, müzik izleyicisi –dinleyicisi gözünden bakabilmek,
- Müziğin çeşitliliğinin ve sesliliğinin öğrenciler tarafından ülkemiz ve dünya çeşitliliği-sesliliği ile bağdaştırılması, gerektiğinde ulusaldan evrensele ya da evrenselden ulusala düşüncesini geliştirmek,
- Müzik kültürlerini tanıırken diğer sanat dallarıyla olan bağlantılarını fark edebilmek,
- Öğrencilerin sahip olduğun deneyim ve bilgi birikimini ders içinde, diğer öğrencilerle belirlenen noktalarda paylaşarak, özgüvene ve yaratıcılığa uzanan bireyleri geliştirmek,
- Bireysel ve toplu olarak, kaliteli müziğin ayırt edilmesine yardım edip, bu doğrultuda öğrencilerin etkinliklere katılmalarını sağlamak,
- Dinlerken, öğrencinin gelişimine faydalı olacak her türlü bilgiyi kullanabilmek,
- Dinleyerek bilgiye ulaşabilmek,
- Sadece müzik dinlemenin değil, dinleme eyleminin de önemini vurgulamak.

4.5.5. Temel Beceriler ve Değerler

Bu programla,

Temel Beceriler;

- Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim kurma, araştırma, okuma, gerekli olan teknolojiyi kullanma, etkin olma, müziksel algılama ve bilgilenme, bireysel ve toplumsal değerlere önem verme, sahip olunan estetik duyarlılığı geliştirebilme ve bunu yansıtabilme.

Değerler;

- Sorumluluk, müziği üreten ve dinleyenlere saygı.

4.5.6. Öğrenme Alanları

Müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi, “Müziksel Bilgilenme-Bilgileştirme”, Müziksel Algılama-Özümseme”, Müziksel Düşünme-Yansıtma”, Yeniden Yaratma-Gerçekleştirme” ve “Çevirme-Dönüştürme” adları altında beş öğrenme alanı üzerine oturtulmuştur. Bu öğrenme alanları, belirli noktalarda birbirlerinden ayrılrsa da birbirleriyle iç içe geçmiş olarak algılanmalıdır.

4.5.7. Kazanımlar

Kazanımlar, öğrencilerin hazırbulunuşluk ve gelişim düzeyleri göz önünde bulundurularak lisan 3. sınıf öğrencileri için program taslak önerisinde sunulmuştur.

4.5.8. Etkinlikler

Müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisinde verilen etkinlikler, örnek nitelikte olup; öğretim elemanı bu etkinlikleri aynen kullanabilir veya değişiklikler yapabilir. Öğrencinin, öğrenme-öğretme sürecinde etkin rol oynaması ve öğretmenin de aynı şekilde öğrenciyi şekillendirmesi için

düzenlenmesine; toplumsal ve çevresel ihtiyaçları, öğrenci hazırbulunuşluğu ve beklentileri göz önünde bulundurularak eklektik bir yaklaşımla planlanmalıdır.

4.5.9. Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisi Öğrenme-Öğretme Süreci

Yükseköğretim müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik öğretim programı taslak önerisi sürecinde eklektik bir anlayışla, müzik dinleme ve kültürü dersine yönelik etkin öğrenme yöntemleri ile birlikte, genel öğretim yöntemlerine de yer verilmiştir.

Dinleme eğitiminde amaç sadece etkinliklere katılma değil, bu etkinliklerin oluşum sebepleri, diğer alanlarla olan ilişkilerini algılamak ve eleştirel bakabilme becerilerini öğrenciler üzerinde geliştirebilmektir. Bu süreçte, çeşitli teknoloji, araç-gereç, etkinlik, gerekli ortam ve kaynaklar kullanılmalıdır. Öğrenciler lisans 3 düzeyinde temel müzik kavramlarını bilen, ortalama olarak en az bir çalgıyı çalabilen, birlikte müzik yapma isteği duyma gibi hazırbulunuşluk düzeylerine sahip olduğundan, geriye kalan kişisel ve mesleki yeteneklerinin geliştirilmesi uygun olacaktır.

Kazanımlar, basitten karmaşığa ya da gerektiğinde karmaşıktan basite; öğrenciden öğretmene, öğretmenden öğrenciye (ağırlıklı olarak), öğrenciden öğrenciye etkileşim halinde işlenmelidir. Bu işleniş süreci, çevre, öğretim elemanının ihtiyaçlarına göre şekillenmelidir. Bazı kazanımlar diğer kazanımları destekler nitelikte olmalı; yani gerektiğinde tekrarlanmalıdır. Kazanımlar diğer kazanımlarla gerektiğinde ilişkilendirilmelidir.

Ön-sınama ile değerlendirilecek olan öğrencilerin, seviyelerine uygun bir işleniş sırası izlenmelidir.

Atatürk ile müzik ve müzik dinleme eylemleri arasında ilişki kurularak; müziksel etkinliklere verdiği önem, müziği algılayışı ve eleştirel bakışı; öngörülerini hakkında bilgi verilmelidir.

Taslak önerisinde, etkinlikler sadece amaç olarak görülmesi de, ağırlıklı olarak yer verilmeli; ara-sınamalarla (ödevlerle) elde edilecek bilgiler desteklenmelidir. Yapılacak ölçme-değerlendirmeler, öğrencilerin hazırbuluşluk düzeylerinin belirlenmesi ile başlayıp kişisel gelişimi incelenerek ele alınmalıdır.

- Öğrencinin ders hakkında görüşleri alınmalı, önyargıları hakkında konuşulmalı; bu konuda düşüncelerini anlatan, düşüncelerini gösteren herhangi bir kayıt veri olarak bulundurulmalıdır. Böylelikle öğrenci, dönem sonunda gelişim sürecini daha rahat algılayabilecektir.
- Her öğrenci ara ödevler (kitap okuma-özetleme vs.) hazırlamalıdır.
- Dersin desteklenmesi amacıyla, konserler dışında; kayıtlar, görüntüler, eleştiri metinleri, kitaplar, makaleler, güncel ve tarihi kaynaklar kullanılarak uluslar arası ağlar, müzik programları ve kanalları takip edilmelidir. Gerektiğinde öğrencilerin önerdiği kaynaklar, öğretim elemanı tarafından incelenip düzenlenerek uygulamada yer almalıdır.

4.5.10. Ünite ve Konular

1. ÜNİTE: Müziğin Tanımı ve Öğeleri

- A. Müziğin Tanımları
- B. Müziğin Etnomüzikolojik Tanımları
- C. Müziğin Öğeleri (Ritim, Armoni, Form, Ses Rengi)
- Ç. Temel Müzik Formları (Bölümlü Şarkı Formu, Rondo, Çeşitlemeler, Füg, Sonat Allegrosu, Serbest Formlar)
- D. Temel Müzik Formlarına Göre, Öğrenci Tarafından Çalınabilecek Eserlerin Seçimi
- E. Çalgılar ve İnsan Sesleri
- F. Partisyon Okuma

2. ÜNİTE: Kaliteli Müzik ve Dinleme

- A. Kalite Kavramının Tanımı
- B. Kaliteli Sanat ve Tüketim Müziğinin Ayrımı
- C. Müzik Dinlemede Algı ve Önyargı

- C.1. Müzik Dinlemede Algı
- C.2. Müzik Dinlerken Karşılaşılabilecek Tutumlar
- Ç. Müzik Dinleme Düzeyleri
 - Ç.1. Müziği Duyuşsal Düzeyde Dinleme
 - Ç.2. Müziği Anlamsal Düzeyde Dinleme
 - Ç.3. Müziği Müzikal Düzeyde Dinleme
 - Ç.4. İdeal Müzik Dinleyicisi Düzeyinde Müzik Dinleme
- D. Kötü Müzik ve Toplumsal Yansımaları
- E. Temel Müzik Formlarına Göre Daha Önce Öğrenci Tarafından Seçilen Eserin Çalınması
- F. Müzik Kayıtlarının Mesleki Müzik Eğitimi Gereklerine Göre Dinlenmesi
- G. Müzik Ne Tür Yerlerde Dinlenir?

3. ÜNİTE: Müzik Kültürü

- A. Müzik Kültürü Nedir?
 - A.1. Kültürleme-Kültürlenme-Kültürleşme
 - A.2. “Kültürlü Olma Durumu”
- B. Kültür Sözcüğünün Önemi/Kapsamı ve Toplumsal Algılanışı
- C. Dinleme Kültürü
 - C.1. Dinleme Etiği

4. ÜNİTE: Müzik Türleri

- A. Dönem Müzikleri
 - A.1. Klasik Müzik/Operalar
 - A.2. Türk Sanat Müziği
 - A.3. Türk Halk Müziği
 - A.4. Dünya halk müzikleri
- B. Popüler Müzik-Kitle Müziği
 - B.1. Türkiye’de Arabesk
- C. Güncel Müzik
 - C.1. Film Müzikleri
 - C.2. Müzikaller
 - C.3. Rock, Alternatif, Punk, R&B, Etnik Müzikler, Soul, İndie, Jazz, Tekno vs.

- Ç. Güncel Müzik Dinlemede Kültürel Bakış
- D. Toplumlara Göre Müzik Dinleme Gelenekleri ve Özellikleri
 - D.1. Kıta Avrupa-Doğu Avrupa Müzikleri
 - D.2. Güney Amerika ve İspanya Müzikleri
 - D.3. Amerika Müzikleri
 - D.4. Orta Doğu Müzikleri
 - D.5. Kuzey-Güney Afrika Müzikleri
 - D.6. Anadolu Müzikleri
 - D.7. Asya-Uzak Doğu Müzikleri

5. ÜNİTE: Konser Deneyimi

- A. Konser Nedir?
 - A.1. Konserler Nasıl Düzenlenir?
 - A.2. İlk Tarihinden Beri Konserler Nasıl Uygulanmıştır?
 - A.3. Konserler Nasıl Seyredilir?
- B. Amaçlarına ve Oluşumlarına Göre Konserler
 - B.1. Sanatsal Amaçlı Konserler
 - B.2. Ticari Amaçlı
 - B.3. Politik Amaçlı
 - B.4. Profesyonel Amaçlı (Kariyer Amaçlı)
 - B.5. Karma Amaçlı (Örn: Politik/Ticari)
 - B.6. Eğitsel Amaçlı
 - B.7. Ücretsiz Konserler
- C. Konserlere İzleyici Olarak Katılım Yolları
 - C.1. Bilet Alımı, El Programları, Abonelikler
- Ç. İletişim
 - Ç.1. Seslendirici-Dinleyici Arasındaki İletişim
 - Ç.2. Dinleyici-Dinleyici Arasındaki İletişim
 - Ç.3. Seslendirici-Müzik Eğitimi Almış Bireyler Arasındaki İletişim
- D. Emeğin Değerlendirilmesi ve Saygı
 - D.1. Sanatçıya Saygı
 - D.2. Dinleyiciye Saygı

4.6. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi

Tablo 56. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi

HEDEF	GENEL AŞAMALI SINIFLAMAYA GÖRE											MÜZİKSEL AŞAMASIZ SINIFLAMA
	BİLİŞSEL ALAN			DEVİNİŞSEL ALAN			DUYUŞSAL ALAN					
	belleme- bilgileme	kavrama	çözümleme- ayırıştırma	kurulma	yapma	yaratma	farkında olma	ayırt etme	yakalama- keşfetme	öngörülü olma	değerlendirm e	
MÜZİĞİN TANIMI VE ÖĞELERİNİ BİLİR.	■											Bilgi edinme / Alma
Müziğin tanımlarını ayırt eder.							■	■				Bilgiyi Özümseme
Müziğin etnomüzikolojik tanımlarını kavrar.		■										Anlama/Kavrama
Müziğin öğelerini (ritim, armoni, form, ses rengi) ayırabilir.			■				■	■				Çözümleme Kodaçma/Çözme
Temel müzik formlarını (bölümlü şarkı formları, rondo, çeşitlemeler, füg, sonat allegrosu, serbest formlar) bilir.	■											Bilgi Sahibi Olma-Bilgisi Olma
Temel müzik formlarına göre öğrenci çalabileceği eseri seçer.				■				■				Karar Verme
Müzikal ses ifadesini kavrar.		■										Anlama/Kavrama
Partisyonları (işitsel canlandırma, müzik belleği, yatay dikey yaklaşımlarla) okuyup çalabilir.				■	■							Çalma-Seslendirme
KALİTELİ MÜZİĞİ DİNLEMİYİ BİLİR.	■											Bilgi Sahibi Olma
Kalite kavramı hakkında fikir üretir.			■		■	■				■		Görüş Belirtme
Kaliteli sanat ve tüketim müziğinin ayrımını yapar.			■				■	■				Bilgiyi Özümseme
Müzik dinlemede algı ve önyargı konularını tartışır.					■						■	Konuşma-Görüşme-Tartışma
Müzik dinlemede algıyı bilir.	■											Bilgisi Olma

Tablo 56. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi

HEDEF	GENEL AŞAMALI SINIFLAMAYA GÖRE										MÜZİKSEL AŞAMASIZ SINIFLAMA	
	BİLİŞSEL ALAN			DEVİNİŞSEL ALAN			DUYUŞSAL ALAN					
	belleme- bilgi edinme	kavrama	çözümleme- yaratma	kurulum	yapma	yaratma	farkında olma	ayrıtma	yakalama- kesfetme	öngörü- olma		değerlendirme
Müzik dinlerken karşılaşılabilecek tutumların fark eder							■					Bilinçlenme
Müzik dinleme düzeylerini kavrar.		■										Anlama/Kavrama
Müziği duyuşsal düzeyde dinlemenin ne olduğunu bilir.	■											Bilgi Edinme/Alma
Müziği anlamsal düzeyde dinleme hakkında fikir yürütür.					■				■			Düşünme/Düşünce Oluşturma
Müzikal düzeyde dinlemeyi bilir.	■	■										Bilgi Sahibi Olma
İdeal müzik dinleyicisi düzeyinde dinlemenin önemini içselleştirir.		■										Özümleme-Özümseme
Kötü müzik ve toplumsal yansımalarını sorgular.								■	■		■	İnceleme-İrdeleme-Sorgulama
Temel müzik formlarına göre öğrenci seçtiği eseri çalar.		■			■							Çalma-Çözümleme
Müzik kayıtlarını mesleki müzik eğitimi /ideal dinleyici düzeyinde dinler.					■						■	Dinleme-Yorumlama
Müziğin ne tür yerlerde dinlenebilir olduğunu bilir.	■											Bilgi Sahibi Olma
MÜZİK KÜLTÜRÜNÜ BİLİR.	■											Bilgi Sahibi Olma
Kültürleme-kültürlenme-kültürleşme kavramlarını birbirlerinde ayırır.		■	■					■				İnceleme-İrdeleme-Sorgulama
“Kültürlü olma durumu”nu fark eder.							■					Anlama/Kavrama

Tablo 56. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi

HEDEF	GENEL AŞAMALI SINIFLAMAYA GÖRE											MÜZİKSEL AŞAMASIZ SINIFLAMA	
	BİLİŞSEL ALAN			DEVİNİŞSEL ALAN			DUYUŞSAL ALAN						
	belleme- bilileme	kavrama	çözümleme -avırıştırma	kurulma	yapma	yaratma	farkında olma	ayırt etme	yakalama- kesfetme	öngörülü olma	değerlendir me		
Kültür sözcüğünün önemi/kapsamı- toplumsal algılanışını fark eder.							■						Anlama/Kavrama
Dinleme kültürünü kazanır.	■	■											Kazanma
Dinleme etiğini kavrar.		■											Anlama/Kavrama
MÜZİK TÜRLERİNİ AYIRT EDER.								■					Kodaçma/Çözme
Dönem müziklerini dinler.					■								Dinleme
Klasik müzik ve operalarını dinler.					■								Dinleme
Türk sanat müziği örneklerini dinler.					■								Dinleme
Türk halk müziği örneklerini dinler.					■								Dinleme
Dünya halk müziklerini ayırt eder.								■					Kodaçma/Çözme
Popüler müzik ile kitle müziği konularını tartışır, değerlendirir, sorgular.					■				■		■		Eleştirel Değerlendirme
Türkiye’de Arabesk kavramı ve müziğini dinleyerek değerlendirir					■						■		Anlama/Kavrama
Güncel müzik kavramını kavrar.		■											Anlama/Kavrama
Film müziklerini dinler.					■								Dinleme-İzleme
Müzikalleri bilir.	■												Bilgi Sahibi Olma
Rock, alternatif, punk, r&b, etnik müzikler, soul, indie, jazz, tekno vs. gibi müzik tarzlarını ayırt eder.								■					Kodaçma/Kodçözme

Tablo 56. Lisans Düzeyi Öğrencileri İçin Müzik Dinleme ve Kültürü Eğitim Programı Taslak Önerisi Genel Çerçeve Belirtke Çizelgesi

HEDEF	GENEL AŞAMALI SINIFLAMAYA GÖRE										MÜZİKSEL AŞAMASIZ SINIFLAMA	
	BİLİŞSEL ALAN			DEVİNİŞSEL ALAN			DUYUŞSAL ALAN					
	belleme- bilgileme	kavrama	çözümleme- avırttırma	kurulma	yapma	yaratma	farkında olma	ayırt etme	yakalama- kesfetme	öngörülü olma		değerlendirme
Emeğin değerlendirilmesi ve saygı konularının farkında olur.							■					Dikkat etme
Sanatçıya saygının önemini içselleştirir.		■										Bilgiyi Özümseme
Dinleyiciye saygının önemini içselleştirir		■										Bilgiyi Özümseme

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmektedir.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Seçilen çalışma grubuna-örnekleme ilişkin 37 öğrencinin Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” Öğretim Programı Taslağına İlişkin Öğrenci Görüş Formu’nda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda öğrencilerin % 86,4’ünün Anadolu Güzel Sanatlar liselerinden mezun oldukları, bu doğrultuda öğrencilerin müzik dinleme hazırbulunuşluğuna sahip oldukları söylenebilir. Ancak öğrencilerin ilgili formda yer alan “en çok dinlediğiniz dört müzik türünü yazınız” sorusuna verdikleri yanıtların benzer olduğu ve farklı müzik türleriyle karşılaşmadıkları ya da bilmedikleri çıkarımı yapılabilir. Yine öğrencilerin “günlük müzik dinleme süreleri” nin genellikle 1-2 saat sürdüğü ve sadece belirttikleri müzik türlerini bu süre içerisinde dinledikleri varsayılmaktadır.

Öğrencilerin, çalgı çalmaları ve müzik zevklerinin oluşmasında öncelikle kendileri, aileleri, öğrenim gördükleri kurum, arkadaşları, internet, radyo yayını ve yazılı kaynaklar olarak sıralanmış; küçük bir grup ise merak, siyasi görüşler ve plaklardan etkilendiklerini belirtmiştir. Aile faktörünü ele aldığımızda ise öğrencilerin sosyo-ekonomik farklılıklarını da yansıtabilecek, evinde ya da kaldığı öğrenci yurtları/evlerinde müzik dinlemek için uygun imkân ve araç-gereçlerin aynı olmayacağı varsayılarak, öğrencilerin eşit dinleme imkânlarına sahip olamamaları da söz konusudur. Mesleki müzik eğitimi çerçevesinde, öğrencilerin müzik zevklerinin oluşmasında eğitim aldıkları kurumun etkili olduğu belirten öğrencilerin, öğrenim gördükleri kurumun müzikal anlamda örnek olduğu; ancak kurumun alan derslerinde müzik dinleme etkinliklerine yer verilmediği gözlemlenmiştir.

Yine öğrencilerin sadece % 8’i, alan dersleri içerisinde, eğitim aldıkları kurumda düzenlenen konser vb. etkinliklerin mesleki müzik eğitimi çerçevesinde

değerlendirildiğini belirtmiş; eğitim aldıkları kurumda düzenlenen konser ve etkinliklerin “bazen” açıklamalı olarak yapıldığını % 64'lük katılımı ile yanıtlamışlardır.

Bireysel çalgı dersi, piyano derslerinde müzik dinleme ve analizi konusunda her öğrencinin aynı yanıtı vermediği, bu görüşle bireysel çalgı ve piyano derslerini yürüten öğretim elemanlarının ders esnasında müzik dinleme etkinliklerine eşit şekilde zaman ayıramadıkları sonucu çıkarılabilir. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin tümü aynı analiz ve dinleme etkinliklerini uygulayamayacaktır. Ayrıca bireysel çalgı ve piyano ders saatlerinin az olması da müzik dinleme ve analiz etme davranışlarını uygulayacak bir alanın olmadığı anlamına gelmektedir. Öğretim elemanları, dersteki zaman kaybını azaltacak kayıttan dinleme etkinliklerini de % 8'lik oranda gerçekleştirmektedir. Koro ve orkestra derslerinde dinlemeye yer verilmemektedir. Anlaşılacağı gibi uygulamalı alan derslerinde dinleme etkinliklerine zaman ayıramamaktadır.

Kaliteli müzik etkinlikleri ve programlar elbette bu ihtiyacın giderilmesinde katkı sağlayacak, ancak öğrencinin bu çalışmalarını dinleme esnasında hangi bilinçle yaklaştığı bilgisine ulaşamayacaktır. Öğrencilerin % 70'i ankette, öğretmen adaylarının müzik dinleme konusunda bilinçli olması gerektiğini vurgulamakta, % 57'si, iyi bir müzik dinleyicisi olabilmek için müzik dinlemeye zaman ayrılması gerektiğini düşünmekte ancak eğitim gördükleri kurumda düzenlenen etkinliklere katılımın az olduğu (% 16 katılım) gözlemlenmektedir.

Öğrencilerin ideal müzik dinleyicisi tanımına uymaları için gerekli olan duyuşsal, anlamsal ve müzikal düzeyler konusunda bakış açıları sırasıyla, dinlediği müziğin zevk verip vermediği, dinlediği müziğe analitik olarak baktıkları ve bir şeyler ifade edip etmediği konusundadır. 37 öğrenciden 27'si ise tüm düzeylere dikkat ettiğini ayrıca belirtmiştir.

Yanıtlarda öğrenciler iyi bir müzik eğitimcisinin öğrencilerine dinleteceği müziği seçmesi ve sunma şeklinin % 65'lik katılımı ile gerekli olduğunu belirterek, % 73'ü öğrenim gördüğü kurumda dinleme becerilerinin gelişmesi için bir müzik dinleme dersi olması gerektiğini düşünmektedir.

Son olarak, öğrencilerin yarısı dinlediği müziklerde, farkındalıklarını yükseltmek için alan derslerindeki konuları birbirleriyle ilişkilendirebileceklerini düşünmektedirler.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

“Müzik Eğitimi Lisans Programı İçin Önerilen Müzik Dinleme ve Kültürü Ders Öğretim Programı Taslağına İlişkin Uzman Görüş Formu’nda yer alan ünite ve konuların gerekliliğiyle ilgili verdikleri yanıt, görüş ve önerilere göre müzik dinleme ve kültürü üzerine yapılacak bir dersin en az 14 haftaya göre planlanması gerektiği, seçmeli ders olarak öğrencilere sunulabileceği öngörülmüş, işlenecek dersin dersi veren öğretim elemanının kapasitesine göre uygulanabilir olduğu fikri belirtilmiştir. Ayrıca uzman görüşlerine göre, dersin öğretim elemanının, çok yönlü ve iyi bir müzik arşivinin olması gerekmektedir.

Ünite ve konular boyutunda değerlendirildiğinde uzmanlar, müzik formlarına bazı konuların eklenebileceği, bazı konulara (müziksel algı vb) ayrılan zaman artırılırken, bazı konuların ders işleniş sürecinde sıkıştırılması gerektiği konusunda öneride bulunmuşlardır. Ayrıca dersin kültürel boyutunda, müziğin felsefi, sosyolojik ve psikolojik boyutlarına daha çok yer verilebileceğine değinilmiştir. Bunun dışında belirsiz bazı konu başlıklarının açıklanmasının ve düzenlenmesinin yararlı olacağı önerilmiştir.

Tüm ünitelere göre değerlendirildiğinde müzik dinleme ve kültürü dersi taslağı için *temel müzik formları* konusu % 87, *müziğin öğeleri, dönem müzikleri, Anadolu, konser nedir?, konserler nasıl uygulanmaya başlamıştır?, konserler nasıl seyredilir?, amaçlarına göre konserler?, müzik dinlemede algı ve önyargı, müzik dinlemede algı* konuları % 75, *çalgılar ve insan sesleri* konusu % 71,4, *konser türleri, konserler nasıl düzenlenir?, konsere izleyici olarak katılım yolları, iletişim, sanatçıya ve dinleyiciye saygı, kültürleme-kültürlenme-kültürleşme, güncel müzik dinlemede kültürel bakış konuları* % 62,5 oranında uzmanlar tarafından gerekli bulunmuştur. *Kötü müzik ve toplumsal yansımaları, temel müzik formlarına göre öğrenci tarafından çalınabilecek eser seçimi (piyano ile), müziği anlamsal olarak dinleme, kaliteli müziğin ayrımı, müzik*

dinlerken karşılaşılabilecek önyargı içeren davranışlar, müzik kültürü nedir?, dinleme kültürü, dinleme etiği gibi konuları örnek dersin işlenişinde uygun olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca gündelik hayatla ilişkili olan *film müzikleri, popüler müzik-kitle müziği, Türkiye’de arabesk, müzikaller* gibi konularda dersin uygulanmasında gerekli görülmüştür.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Araştırmada uygulanan uzman görüşleri anketi yanıtları, ders ihtiyacına göre öğrenci anketi yanıtları, mevcut ilkokul, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim ders işleniş süreçleri değerlendirilerek müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek bir ders işleyişi taslağı oluşturulmasının gerekli olduğu öngörülmüştür.

Ünite ve konuların işlenişe uygun olup olmadığının anlaşılabilmesi için örnek bir ders işlenişinin sunulması gerekli görülmüştür. İşleniş süreci örneğinde lisans 3. sınıf öğrencileri için 50 + 50 dakikalık ders süresi içerisinde “kaliteli müzik ve dinleme” konusu uygulamak üzere seçilmiştir. Dersin birinci aşamasında (hazırlık aşamasında) bilgisayar, konuya ilişkin eser notaları, görseller ve ses kayıtlarının yanında, öğrencilere verilecek formun (öğrenci görüş formunun) içeriğindeki kriterlerin tahtaya yansıtılması ve hazırlanması uygun görülmüştür.

Dersin ikinci aşaması olan öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin bilgiyi keşfedebilecekleri ders ortamının oluşturulması amaçlanmakta böylelikle sorulara karşı çabuk verilen yanıtlarla, düşünülerek verilen yanıtlar arasındaki farkı ayırt etmeleri uygun görülmektedir. Sokak röportajları gibi videolar izletilerek verilen yanıtlardan farklı olarak-mesleki müzik eğitimi boyutunda- düşünce yapısına, bakış açısında ve yanıtlara yer verilmesinin önemi belirtilebilir. Bu konu üzerine tartışma ortamı yaratılarak, aynı dönem/tarzda iki parça dinletilmesi ve verilen müzik-kalite formundaki soruların öğrenciler tarafından verilen yanıtlarla dersin öğretim elemanı tarafından değerlendirme yapılmasına olanak sağlayacaktır. Ayrıca dinletilen parçaların tekrarlanması gerekebilir. Formların öğrencilerden alınmasının ardından ilgili öğretim elemanı bu form çerçevesinde değerlendirmesini yapacak ve öğrencilere örnek bir değerlendirme sunmuş olacaktır. Bu sunumdan sonra, dinletilen iki parça tekrar dinletilerek bilginin pekiştirilmesinde yardımcı olacaktır.

Dersin üçüncü aşaması olan ölçme-değerlendirme aşamasında öğrencilerin ders başında sorulan sorulara verdikleri yanıtların kâğıtlardan okutulması ve ders sonunda edindikleri bilgiler çerçevesinde karşılaştırılmasının uygun olduğu düşünülmektedir. Bu sırada öğrencilerin istek ve görüşleri de dikkate alınacaktır.

Dersin dördüncü aşamasında, öğrencilerin her ders getirdikleri bireysel dosyalarında yer alacağı düşünülen, kaliteli müzik ve topluma yansımaları hakkında bir kompozisyon ödevi hazırlamaları istenerek (öğrenci ders gelişim dosyası) bir sonraki derse dönük hazırlık yapılacaktır.

Örnek işleniş sürecinde yer verilecek konu, sunulan müzik dinleme ve kültürü dersi taslağının 2. Ünitesinde yer alan “kaliteli müzik ve dinleme” başlığı üzerinden şekillenmiş, oluşturulmuştur. Tablo 52’de örnek ders işleniş süreci açıklanmıştır.

5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Müzik dinleme ve kültürü dersine ilişkin örnek bir ölçme-değerlendirme durumu yaklaşık 16 haftalık eğitim-öğretim dönemine göre şekillenmiştir.

Öneri taslak dersinde, dönemin birinci haftasında finalde değerlendirilmek üzere öğrenciler tarafından çalınıp analiz edilecek parçaların seçimi ve bu bilgilere göre listeleme yapılacaktır. 2. haftadan 6. haftaya kadar ders işleniş süreci devam edecek, 7. haftada ders işleniş sürecine ek olarak öğretim elemanın nota üzerinden ve dinleterek örnek parça analizi yapılacaktır. 8. haftada kaliteli müzik ve topluma yansımaları hakkında kompozisyon ödevi verilecektir. Vize haftasında yazılı sınav yapılacak, bu sınavda; dinletilen bir parçanın form analizi, çalgı ve insan sesinin belirlenmesi - müziğin tanımı ve öğelerini açıklama- müzik dinleme düzeyleri hakkında sorular sorulacak ve öğrencilerden açıklamaları istenecektir.

Vize sonrasında her hafta ders işleniş sürecine ek olarak 2 öğrencinin parça analizi değerlendirmesi uygulanacak; bu uygulamadan alınan notlar final notunun % 50’sini kapsayacaktır. 16. haftaya kadar devam edecek analizler sonrasında öğretim elemanı tarafından finaller hakkında son bilgilendirme ve öneriler verilecek, *Kaliteli*

müzik nedir? Dinleyicinin görevleri nelerdir? konulu kompozisyon ödevi yeni bilgi ve fikirlerinin de yer alması koşuluyla tekrar öğrencilerden istenecektir.

Final döneminde tekrar içerikli yazılı sınavda, vize sonrasında öğrenciler diğer öğrencilerin analiz ettiği parçaların analizden sorumlu olacaklardır. 100 puanlık bölümün 50 puanı bu aşamada değerlendirilmektedir. Form analizi 30 puan, müzik tarihi 10 puan, dünya tarihi 5puan, kişisel fikirler 5 puan olarak bölümlenmiştir. İkinci 50 puanı içeren bölümde öğrencilerin dönem başında seçtikleri parçaların analizi sonucunda değerlendirme yapılacaktır. Form analizi 30 puan, müzik tarihi 10 puan, 121dünya tarihi 5 puan, kişisel fikirler 5 puan olmak üzere değerlendirilecek; birinci ve ikinci sınavlardan alınan puanların toplamının yarısına, vize sonrasında ders içinde yapılan öğrenci analizinden alınan puanlar eklenerek final notunu oluşturacaktır.

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuç ve Öneriler

Örnek ders taslağı, müzik öğretmeni adaylarının ihtiyaçları, eğitim aldıkları çağın gereklilikleri, belirlenecek müzik öğretmeni yeterlikleri, dünya ve ülke gerçekleri ve ihtiyaçları, güzel sanatlar ve spor liseleri, konservatuarlara ya da müzik öğretmenliği eğitimi dışında eğitim alan diğer öğrenciler için, bölüm programlarında yürütülebilecek şekilde geliştirilebilir ve sunulabilir.

5.6. Müzik Eğitimcilerine ve Araştırmacılara Öneriler

“Günümüz genel müzik eğitiminde, daha çok, müziği bilgili, bilinçli, görgülü ve duyarlı bir anlayış ve yaklaşımla, haz duyup zevk alarak kullanan ya da tüketen kitleler yetiştirmeye dönük bir strateji uygulanır. Bu uygulamalarda, bireyin müziksel bilgi, görgü, ilgi, istek ve yeteneğini çeşitlendirip zenginleştirerek geliştirmek esastır. Bu durum genel müzik eğitiminde olabildiğince “çok yönlü”, “çok boyutlu” olmayı gerektirir” (Uçan-2005: 31)

- Bu çerçevede müzik dinleme eğitimine yer verilmeli, tek tipleşmeden, farklı müzik türlerine değinilerek, önyargılardan bilgi sayesinde arındırılmış genç müzik öğretmenleri adayları yetiştirilmelidir.
- Birleştirici unsur olarak müzik farklı kültürleri barındıran Türk ulusu mantığı ve birlikteliğine göre değerlendirilmeli, farklı müzik türlerine ve bu türleri dinlemeye ihtiyaç duyulduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda müzik öğretmenleri adaylarının da bu ihtiyacı giderilmeli, mesleğine saygınlığı ve müziğin bir araya getirici işlevlerini kullanabilir hale gelmelidir.
- Verilere göre müzik dinleme dinleyiciler açısından seviye / aşamalara ayrılmaktadır. O halde bu aşamaların müzik öğretmenleri adaylarının bilmesi ve bu doğrultuda meslek yaşamlarında, öğrencilerine müzik dinleme becerilerinin kazandırılmasında etkili olacak yeterlikte mezun olmaları beklenmektedir.
- Bu doğrultuya yakın olarak Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Şubesi Eğitim Programları-Gazi Yüksek Öğretmen Okulu 1978 Programı'nda *alan bilgisi derslerinde*, "Müzik Türleri ve Çözümleme" dersine yer verilmiş ancak diğer programlarda buna benzer bir ders örneği görülmediğinden bu derse ihtiyaç duyulabilir.
- Üniteler ve konu başlıklarını değerlendiren uzmanların ek görüşlerinde, taslağın 14 haftalık bir ders programı olması ya da iki dönemlik bir programa yayılmasının uygun olduğunu; konser deneyimleri açısından daha fazla konuya yer verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Dersin kültürel yönü bakımından müziğin sosyolojik, psikolojik ve felsefi yönlerine değinilmesinin ihtiyaç olacağı önerilmiştir.
- Uzmanların geneli, müzik öğretmenleri adaylarının lisans eğitimi sürecinde müzik dinleme davranışlarının geliştirilmesi ve müzik dinleme konusunda bir derse ihtiyacın önemini vurgulamaktadır.

- Yine uzmanlar bireysel çalgı ve piyano dersleri için müzik dinleme alışkanlığının kazandırılmasının gerekli olduğunu belirtmiş, sadece haftada bir saat süren bireysel çalgı ve piyano ders sürelerinin, müzik dinleme uygulamalarının yapılmasında yeterli olmadıklarını ve bu yüzden ayrıntılı olarak bu derste yer verilebileceğine değinmişlerdir.
- Dersin öğretim elemanı boyutunda; müzik kültürü, müzik arşivciliği, müzik araştırmacılığı bakımından yeterli olan bireylerin, dersin uygulaması ve yönlendirilmesi konusunda uygun olabileceği konusunda uzman görüşleri dikkate alınmalıdır.
- Müzik dinleme ve kültürü üzerine bir dersin uygulanmasının, öğrencilerin müziğe karşı eleştirel bakış açılarının gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Dersin kapsayıcı ve kültürel çoğulculuğa dayalı bir yaklaşımla şekillenmesinin uygun olacağı önerilmekte, toplumun müzikal önyargılarını yumuşatmaya adım atmasında etkili olacağı düşünülmektedir.
- Ayrıca, seçmeli müzik dersi olarak müzik dinleme ve kültürü dersi, müzik eğitimi veren kurumlar dışında üniversitelerin diğer bölümlerinde de uygulanabilir bulunmakta, (bazı üniversitelerde benzerleri uygulanmaktadır) amatör/özengen müzik eğitimi boyutuna indirgenerek programa dâhil edilebilir görünmektedir.
- Eğitim Müziği Besteleme gibi derslerde, müzik eğitimi alan bireylerin yaratıcılıklarının gelişmesine, ayrıca çalıştıkları eser ve alıştırılmalarda karmaşık ritim yapıları ve müzik cümlelerine rastlama durumunda rahat çözümleme ve uygulamasına yardımcı olacaktır.
- Cangal (2011), müzik formlarının önemini vurgulamış, eserlerin kuruluşu ve biçimini çözümleyebilmek ve bilerek dinlemekten geçtiğini belirtmiştir. Bu fikre göre ders, kişide müzik dinleme zevkinin gelişmesine katkı

sağlamasının yanında teorik alan derslerini de destekleyecektir. Ayrıca esnek yapısından dolayı öğrencilerin zevk alabileceği ve rahatlayabileceği bir ders olarak nitelendirilmesi mümkündür.

- Öğrencilerin çeşitli ekonomik imkânsızlıkları göz önünde bulundurularak, öğrenim gördükleri kurumun dinleme ve arşiv donanımına sahip olması gerektiği düşünülmekte; böyle bir dersin, kurumun yeterli arşivi edinmesi açısından besleyici yanı bulunmaktadır. Böylece öğrencilerin, dilediğinde okul veya ders içinde kullanılan müzik kayıtları/arşivlerinden yararlanabilmeleri sağlanacaktır.
- Bu dersin yaptırımları sayesinde kurum içinde düzenlenen konser ve etkinliklere katılım artacak, öğrenciler şehir, ilçe yurtiçi, yurtdışında düzenlenen etkinlikler hakkında bilgi ve deneyim sahibi olacaktır.
- Öğrenciler yurdun her yerinde ve her koşula uygun olarak dinlediği materyalleri gerektiği yerde (okul etkinlikleri gibi mezuniyet, tören, balo, kurtuluş günleri vs.) kullanabilecek, öğretmenlik yaptığı topluluğun müzik beğenileriyle ortak noktaları bulmaya çalışarak müzik dinleme zevklerinin gelişmesine katkı sağlayacaktır.
- Ayrıca öğretmenlik mesleğinde sadece kırsal deneyimlerin olmadığı bilgisinden hareketle büyük şehirlerde öğretmenlik yapacak öğretmen adaylarının; müzik arşivinin geniş olması gerektiği unutulmamalıdır. Meslek yıllarında karşılaştıkları öğrencilerin müzik dinleme kapasiteleri küçümsenmemeli, bu ders sayesinde işe yarar bir arşivin sağlanacağı ve bu doğrultuda işlevsel olacağı düşünülmektedir.
- Bu dersle ilgili metot ve kaynaklar geliştirilmeli ve bir ders programı hazırlanmalıdır.

- Seçmeli ders olarak müzik dinleme ve kültürü hakkında geliştirilebilecek ders programı, diğer bölümlere ve güzel sanatlar ve spor liselerine indirgenerek uygulanabilir.

KAYNAKÇA

- Açıksöz, F. (2009, 23-25 Eylül). *Türkiye’de ulus devlet modeli ve müzik eğitime etkileri*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Akyıldız, O. (2013). Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim elemanı Belir Tecimer ile Sözlü görüşme. (19 Nisan 2013). Ankara.
- Alpagut, U. (1999). Igor Stravinsky ve Bahar Ayini-I. *Filarmoni Dergisi*. 3(153), s. 18-21.
- Alpagut, U. (1999). Igor Stravinsky ve Bahar Ayini-II. *Filarmoni Dergisi*. 18(154), s. 27-29.
- Baldwin, L. (1951). *Music for young listeners, the blue book*. New York: Silver Burdett Company.
- Berki, T ve Karakelle, S. (2009, 23-25 Eylül). *2006-2007 Akademik yılında uygulamaya konulan merkezi müzik öğretmenliği lisans programının incelenmesi*. 8. Ulusal müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Bernstein, M. (1951). *An introduction to music*. (2nd ed.). New York: Prentice Hall.
- Bronowski, J. (1987). *İnsanın Yükselişi*. (Çeviren, Göker. A.). Ankara: V Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (6. Basım). Ankara, Pegem Akademi.
- Cangal, N. (2011). *Müzik Formları*. (4.Baskı). Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- Cook, N. (1999). *Müziğin Abc’si*. (Çeviren, Doğan.T.). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Copland, A. (2009). *What to listen for in music*. New York: New American Library.
- Doğanay, M. (2013). Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü öğretim elemanı Merih Doğanay ile Sözlü görüşme. (15 Nisan 2013). Ankara.
- Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Fırat, E.O. (1963). *Umursanmamış-1951-1999 Yazılar*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Günay, E. (2006). *Müzik Sosyolojisi/Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Günay, E. (1996, 9-10 Mayıs). *Müzik eğitimcileri yetiştirmek*. Türkiye’de Müzik Eğitimi Konulu Sempozyumda sunulan bildiri, İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı Mezunlar Derneği 20. Yıl Kuruluş Etkinlikleri, İstanbul.

- Güvenç, B. (1974). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Hodeir, A. (2002). *Müzikte Tür ve Biçimler*. (Çeviren, Usmanbaş. İ.). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Hopkins, A. (1993). *Understanding music*. (third (3rd ed.). the USA: The Guernsey Press.
- Kalender, N. (2001). Müzik dinlemenin eğitsel temelleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.14(1), s. 151-157.
- Kalyoncu, N. (2004, 7-10 Nisan). *Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı*. Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumunda sunulan bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Kalyoncu, N. (2005). Eğitim fakültelerinde uygulanan müzik öğretmenliği lisans programının revizyon gerekçeleriyle tutarlılığı. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25(3), s. 207-220.
- Kaplan, K. (2008). *Kültürel Müzikoloji*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Küçükkaplan, U. (2013). *Arabesk/Toplumsal ve Müzikal Bir Analiz*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lassarre, P. (2011). *Nietzsche'nin Müzik Üzerine Düşünceleri*. (Çeviren, Usmanbaş. İ.). İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Lavignac, A. (1939). *Musiki Terbiyesi*. (Çeviren, Denker. A.). İstanbul: Kanaat Kitabevi.
- Manav, Ö. ve Nemutlu, M. (2011). *Müzikte Alılmama*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Özmenteş, G. (2007). *İnsan, ritim ve müzik: Görüngübilimsel bir bakış*. ICANAS 38. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi'nde sunulan bildiri, Ankara.
- Özmenteş, S. (2005). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6(9), s.89-98.
- Say, A. (2007). *Müzik Yazıları*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Şentürk, N. (2000). Türkiye'de musiki muallimden günümüze müzik öğretmeni yetiştirme süreci. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), s.133-145.
- Tecimer, B. (2013). Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Ana Bilim Dalı öğretim elemanı Belir Tecimer ile Sözlü görüşme. (19 Nisan 2013). Ankara.
- Tunca, O. (2010). *60 Dakikada Klasik Müzik*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Uçan, A. (1982). *Gazi Yüksek Öğretmen Okulu müzik bölümü müzik alanı birinci yıl Programının değerlendirilmesi*. (Yayımlanmış Doktora Tezi): Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.

Uçan, A. (1988). *Türkiye’de müzik eğitimcisi yetiştiren yüksek öğretim kurumlarındaki eğitim sisteminin çözümlenmesi*. Birinci Müzik Kongresinde sunulan bildiri. Kültür Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Ankara.

Uçan, A. (1996). *Müzik Öğretimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, A. (2000). Müzik eğitiminde hedeflerin ve hedef davranışların kazandırılması. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), s.38-39.

Uçan, A. (2000, 22 Kasım). *Türkiye’de öğretmenlik mesleğine genel bakış*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Panelinde sunulan bildiri, MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü, Ankara.

Uçan, A. (2003b, 30-31 Ekim). *Türkiye’de cumhuriyet’in sekseninci yılında müzik kültürü ve müzik eğitimine genel bir bakış*. Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumunda sunulan bildiri, İnönü Üniversitesi, Malatya.

Uçan, A. (2004a, 07-10 Nisan). *Türkiye’de başlangıcından günümüze müzik öğretmeni yetiştirmeye genel bir bakış*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebi’nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumunda sunulan bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi (Eğitim Fakültesi Dekanlığı), Isparta.

Uçan, A. (2005). *İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Evrensel Müzikevi.

Uçan, A. (2005). *Müzik Eğitimi-Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*. Ankara: Evrensel Müzikevi.

Uçan, A. (2005). *Geçmişten Günümüze Günümüzden Geleceğe Türk Müzik Kültürü*. Ankara: Evrensel Müzikevi.

Uçan, A. (2006, 26-28 Nisan). *Müzik öğretmeni yeterlikleri*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildiri, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.

Ünlü, C. (2004). *Gel Zaman Git Zaman/Fonograf-Gramofon-Taş Plak*. İstanbul: Pan yayıncılık.

Waugh, W. (2000). *Klasik Müzik Dinlemede Yeni Bir Yol*. İstanbul: Aksoy Yayıncılık.

Yayla, F. (2004, 7-10 Nisan). *Musiki muallim mektebinden günümüze müzik öğretmeni yetiştiren kurumlar ve müzik öğretmeni yetiştirme yaklaşımları ışığında genel durum*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumunda sunulan bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Yayla, F. (2003). *Cumhuriyet dönemindeki müzik öğretmeni yetiştirme sürecinin incelenmesi*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Zorn, J. (1995). *Listening to Music*. (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

İNTERNET KAYNAKÇASI

<http://www.muzikegitimcileri.net/> (Erişim tarihi: 8 Kasım 2012, 3 Aralık 2012, 14 Ocak 2013, 4 Mart 2013, 15 Nisan 2013).

<http://gozmentes.blogspot.com/2008/06/insan-ritim-ve-mzik-grngbilimsel-bir.html> (Erişim tarihi: 11 Mart 2013).

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72> (Erişim tarihi: 15 Mart 2013).

http://www.yok.gov.tr/documents/10279/49665/muzik_ogretmenligi.pdf/831bd1ff-e3cb-4d2e-bbf8-cf80f6d0e209 (Erişim tarihi: 15 Nisan 2013).

(<https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=68&i=69>) (Erişim tarihi: 15 Nisan 2013).

<http://mgsb.metu.edu.tr/2012-2013-ders-listesi-saat-15.28> (Erişim tarihi: 16 Nisan).

<http://mgsb.metu.edu.tr/muzik-ve-guzel-sanatlar-bolumu-hakkinda> (Erişim tarihi: 17 Nisan 2013).

http://ort.cankaya.edu.tr/en/sdersler_gsanatlar.php saat (Erişim tarihi: 17 Nisan 2013).

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.517164f59a6c09.31472294 (Erişim tarihi: 19 Nisan 2013).

<http://otmg.meb.gov.tr/alanmuzik.html> (Erişim tarihi: 18 Nisan 2013).

<http://www.msgsu.edu.tr/msu/pages/155.aspx> (Erişim: 20 Nisan 2013).

EKLER

EK - 1

MÜZİK EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMI İÇİN ÖNERİLEN “MÜZİK DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERS” ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAĞINA İLİŞKİN ÖĞRENCİ GÖRÜŞÜ

UYGULANACAK ANKET HAKKINDA AÇIKLAMA

Mesleki müzik eğitimi alan bireyler olarak, genel ve özengen müzik eğitimi alan bireylerden farklı bir şekilde; müzik kültürünüzün oluşmasında müziği dinleme, algılama ve değerlendirme şeklimizin gelişmiş olması gerekmektedir. Öğretmenlik yeterliklerinden biri de duyduğumuz herhangi bir müziği profesyonel olarak dinlemektir. Ayrıca görmüş olduğunuz alan derslerinin birbirleriyle ilişkilendirilmesi ve kullanılabilmesinde analitik ve birleştirici bir dersin gerekliliği ve yardımcı olabilirliği öngörülmüştür. Aşağıda sunulan çalışmada, “Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” öğretim programı taslağının ünitelendirilmiş hâli bulunmaktadır. Siz öğrencilerin, bu üniteler hakkında bildireceğiniz görüşlerle, bu taslak programın işlevsel ve aşamalı olarak şekillendirilmesi, değerlendirilmesi, daha sonraki çalışmalarda uygulanması hedeflenmektedir. “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” öğretim programı tasarısına yönelik veri toplamak üzere, öğrencilerin anket sorularına yönelik verdikleri yanıtlar kullanılacaktır.

Anket sorularını içtenlik ve dikkatle yanıtlayacağınıza inanarak, sabrınız için teşekkür ederim.

Arş. Gör. Beril TEKELİ

Not: bu ankete katılan öğrencilerin yanıtları ve kişisel bilgileri, üçüncü bir şahısla paylaşılmayacaktır. Arka sayfaya geçebilirsiniz.

Arka sayfaya geçebilirsiniz.

I. BÖLÜM

Kişisel Bilgiler:

1. Cinsiyetiniz : () Kadın () Erkek
2. Kaç yıldır müzik eğitimi alıyorsunuz?
3. Hangi liseden mezun oldunuz?
4. Ana çalgınız nedir?
5. Gün içinde müzik dinleme süreniz:

() 1 saat/daha az,	() 3 saat,
() 2 saat,	() 4 saat/daha fazla.
6. En çok dinlediğiniz müzik türü (sırasıyla) :

1).....	3).....
2).....	4).....

7. Müzik dinleme zevkimin oluşmasında ve çalgı çalmam konusunda en çok (öncelik sırasına göre 1'den 8'e kadar) :

Ailem,	İnternet,
Arkadaşlarım,	Radyo programları,
Kendim,	Yazılı kaynaklar,
Öğrenim gördüğüm kurum	Diğer.....etkilidir.

8. Mesleki müzik eğitiminde, bilinçli müzik dinlemenin gerekliliğine ne ölçüde katılırsınız?

- () Tamamen katılıyorum.
 () Katılıyorum.
 () Kısmen katılıyorum.
 () Katılmıyorum.
 () Kesinlikle katılmıyorum.

9. Şu an eğitimi aldığınız çalgınızın seçiminde en çok (öncelik sırasına göre 1'den 8'e kadar) :

Ailem,	İnternet,
Arkadaşlarım,	Radyo programları,
Kendim,	Yazılı kaynaklar
Öğrenim gördüğüm kurum,	Diğer.....
() İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite etkili olmuştur.	

10. Müzik dinlerken öncelikle:

- () Dinlediğim müziğin zevk verip vermediğine,
 () Dinlediğim müziğin bir şeyler ifade edip etmediğine,
 () Dinlediğim müziğin analitik yanına,
 () Tümüne dikkat ederim.

II. BÖLÜM

Uygulamanın bu aşamasında, okuduğunuz her soruyu, aşağıdakilerden size uygun olan “sadece bir” yanıtı göre işaretlemeniz gerekmektedir. Yanıtlar, “hiçbir zaman, nadiren, bazen, genellikle ve her zaman” şeklinde sıralanmıştır.

Dikkatiniz ve içtenliğiniz için teşekkürler.

Dersin İhtiyaç Durumuna İlişkin Sorular:

1. İyi bir müzik dinleyicisi olabilmek için, müzik dinlemeye daha çok zaman ayrılması ve müzik dinleme konusunda çalışılması gerektiğini düşünürüm.

- () Hiçbir zaman () Nadiren () Bazen () Genellikle () Her zaman

2. Eğitim aldığım kurumda düzenlenen konser ve etkinliklere katılırım.

- () Hiçbir zaman () Nadiren () Bazen () Genellikle () Her zaman

3. Eğitim aldığım kurumda düzenlenen konser ve etkinlikler hakkında, alan ders saatleri içerisinde, mesleki müzik eğitimi çerçevesinde değerlendirmeler yapılır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
4. Eğitim aldığım kurumda düzenlenen konser ve etkinlikler, açıklamalı olarak yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
5. Eğitim aldığım kurumda düzenlenen konser ve etkinliklerin el programlarında, seslendirilen/çalınan eserlere yönelik gerekli/ayrıntılı açıklama ve bilgilendirmeler yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
6. Bir müzik öğretmeni adayının müzik dinleme becerisinin, diğer dinleyicilerden farklı olması gerektiğini düşünürüm.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
7. İyi bir müzik eğitimcisinin, öğrencilerine ve çevresine, nitelikli müzik dinleme konusunda örnek olması gerektiğini düşünürüm.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
8. İyi bir müzik eğitimcisinin, dinleteceği müziği seçmesi ve onu sunma şekli, öğrencilerinin müzik dinleme zevkini ve kültürünü etkiler.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
9. Eğitim aldığım kurumda, dinleme becerilerimin geliştirilmesine katkı sağlayacak bir müzik dinleme dersi olmasını isterim.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
10. Alan derslerinde (bireysel çalgı/piyano/koro/orkestra/armoni/müzik biçimleri vb.) müzik dinleme boyutuna ne kadar zaman ayrılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
11. Bireysel çalgı dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
12. Bireysel çalgı dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri analiz eder.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
13. Bireysel çalgı dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
14. Piyano dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
15. Piyano dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştırma veya eserleri analiz eder.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman

- 16.** Piyano dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştıırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 17.** Koro dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 18.** Koro dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştıırma veya eserleri analiz eder.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 19.** Koro dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştıırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 20.** Orkestra dersinde, dinlemeye yönelik çalışmalar yapılmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 21.** Orkestra dersinde, ilgili öğretim elemanı, derste çalışılan alıştıırma veya eserleri analiz eder.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 22.** Orkestra dersi öğretim elemanı, derste çalışılan alıştıırma veya eserleri çalar ya da kayıttan dinletir.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 23.** Daha önce almış olduğunuz alan derslerinizin, dinlediğiniz müziği analiz etmenizde katkısı olmaktadır.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman
- 24.** Dinlediğiniz müziklerde, farkındalığınızı yükseltmek için alan derslerinizdeki (bireysel çalgı/piyano/koro/orkestra/armoni/müzik biçimleri/müzik tarihi vb.) konuları birbirleriyle ilişkilendirebilirsiniz.
 Hiçbir zaman Nadiren Bazen Genellikle Her zaman

EK - 2

MÜZİK EĞİTİMİ LİSANS PROGRAMI İÇİN ÖNERİLEN “MÜZİK DİNLEME VE KÜLTÜRÜ DERS” ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAĞINA İLİŞKİN UZMAN GÖRÜŞÜ

Mesleki müzik eğitimi alan bireyler olarak, genel ve özengen müzik eğitimi alan bireylerden farklı bir şekilde; müzik kültürümüzün oluşmasında müziği dinleme, algılama ve değerlendirme şeklimizin gelişmiş olması gerekmektedir. Öğretmenlik yeterliklerinden biri de duyduğumuz herhangi bir müziği profesyonel olarak dinlemektir. Ayrıca görmüş olduğumuz alan derslerinin birbirleriyle ilişkilendirilmesi ve kullanılabilirliği yoluyla analitik ve birleştirici bir dersin gerekliliği ve yardımcı olabilirliği öngörülmüştür. Aşağıda sunulan ankette, “Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” öğretim programı taslağının ünitelendirilmiş hâli bulunmaktadır. Bu üniteler hakkında bildireceğiniz öneri ve görüşlerle, taslak programın işlevsel ve aşamalı olarak şekillendirilmesi, değerlendirilmesi; daha sonraki çalışmalarda uygulanması hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, “Müzik Dinleme ve Kültürü Ders” öğretim programına ilişkin verilerin toplanmasına yönelik, ankette yer alan üniteler ve konular hakkında görüşlerinizi lütfen belirtiniz.

Görüş ve önerileriniz, ilginiz ve sabrınız için teşekkürler.
Saygılarımla.

Arş. Gör. Beril TEKELİ

I. BÖLÜM

Kişisel Bilgiler:

1. Meslek yılınız :
2. Unvanınız :
3. Uzmanlık alanınız :

II. BÖLÜM

“Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” içerik boyutuna yönelik aşağıdaki konuların yer almasına yönelik gerekliliğine ne ölçüde katılırsınız?

Ünite ve Konular	Kesinlikle gerekli	Gerekli	Orta gereklilikte	Gerekli değil	Hiç gerekli değil
Ünite:1. Müziğin Tanımı ve Öğeleri					
A.Müziğin Tanımları					
B.Müziğin Etnomüzikolojik Tanımı					
C.Müziğin Öğeleri (ritim,armoni,form,ses rengi)					

Ünite ve Konular	Kesinlikle gerekli	Gerekli	Orta gereklilikte	Gerekli değil	Hiç gerekli değil
Ç.Temel Müzik Formları (bölümlü şarkı formları, rondo çeşitlemeler, füg, sonat allegrosu formu, serbest formlar)					
D.Temel Müzik Formlarına Göre Öğrenci Tarafından Çalınabilecek Eser Seçimi					
E.Çalgılar ve İnsan Sesleri					
F.Partisyon Okuma (partisyon çalma, işitsel canlandırma, müzik belleği, yatay ile dikey yaklaşımlar)					
Görüş ve Öneriler:					
Ünite:2. Kaliteli Müzik ve Dinleme					
A.Kalite Kavramının Tanımı					
B.Kaliteli Sanat ve Tüketim Müziğinin Ayrımı					
B.1.Kaliteli Müzik Yorumları					
C.Müzik Dinlemede Algı ve Önyargı					
C.1.Müzik Dinlemede Algı					
C.2.Müzik Dinlerken Karşılaşılabilecek Önyargı İçeren Tutumlar					
Ç.Müzik Dinleme Düzeyleri					
Ç.1.Müziği Duyuşsal Olarak Dinleme					
Ç.2.Müziği Anlamsal Dinleme					
Ç.3.Bütüncül Müziksel Aşamaya Göre Dinleme					

Ünite ve Konular	Kesinlikle gerekli	Gerekli	Orta gereklilikte	Gerekli değil	Hiç gerekli değil
D. “Kötü Müzik ve Toplumsal Yansımaları”					
E. Dinleme Sözcüğünün Toplumlara Göre Sözcük Karşılığı ve İfadesi/Terminolojisi					
F.Dinleme Üzerine Atasözleri ve Deyimler					
G. Temel Müzik Formlarını Çalmak Üzere Öğrenci Tarafından Eser Seçimi					
G.1.Müzik Kayıtlarının Mesleki Müzik Eğitimi Gereklere/Bütüncül Müziksel Düzeye Göre Dinlenmesi					
H. Müzik Ne Tür Yerlerde Dinlenir? (açık alanlar, salonlar, tarihi mekanlar, diğerleri)					
Görüş ve Öneriler:					
Ünite:3.Müzik Kültürü					
A. Müzik Kültürü Nedir?					
A.1.Kültürleme-Kültürlenme—Kültürleşme					
A.2. “Kültürlü Olma Durumu”					
B. Kültür Sözcüğünün Toplum Tarafından Genel Algılanışı					
C. Dinleme Kültürü					
C.1.Dinleme Etiği					
Görüş ve Öneriler:					

Ünite ve Konular	Kesinlikle gerekli	Gerekli	Orta gereklilikte	Gerekli değil	Hiç gerekli değil
Ünite:4. Müzik Türleri					
A. Dönem Müzikleri					
A.1..Klasik Müzik/Operalar					
A.2.Türk Sanat Müziği					
A.3.Türk Halk Müziği					
A.4.Dünya Halk Müzikleri					
B.Popüler Müzik-Kitle Müziği					
B.1.Türkiye’de Arabesk					
C.Güncel Müzik					
C.1.Film Müzikleri					
C.2.Müzikaller					
C.3.Rock, Alternatif, Punk, R&B,Etnik, Soul, Indie, Jazz, Tekno vs.					
Ç.Güncel Müzikleri Dinlemede Kültürel Bakış					
D.Toplumlara Göre Müzik Dinleme Gelenekleri ve Özellikleri					
D.1.Kıta Avrupası-Doğu Avrupa					
D.2.Güney Amerika					
D.3.Amerika					
D.4.Orta Doğu					
D.5.Kuzey-Güney Afrika					
D.6.Anadolu					
D.7.Asya-Uzak Doğu					
Görüş ve Öneriler:					

Ünite ve Konular	Kesinlikle gerekli	Gerekli	Orta gereklilikte	Gerekli değil	Hiç gerekli değil
Ünite:5.Konser Deneyimi					
A.Konser Nedir?					
A.1.Konser Türleri Nelerdir?					
A.2.Konserler Nasıl Düzenlenir?					
A.3.Konserler Nasıl Uygulanmaya Başlanmıştır?					
A.4.Konserler Nasıl Seyredilir?					
B.Amaçlarına ve Oluşumlarına Göre Konserler					
B.1. Sanat Müziği Amaçlı					
B.2. Kitle Müziği Amaçlı					
B.3. Sosyal Proje ve Yardım Amaçlı					
B.4.Festival, Bienal,Çalıştay,Yaz Okulları					
C. Konsere İzleyici Olarak Katılım Yolları					
C.1.Bilet alımı, El Programları, Abonelikler vs.)					
Ç.İletişim					
Ç.1.Seslendirici-Dinleyici Arasındaki İletişim					
Ç.2.Dinleyici-Dinleyici Arasındaki İletişim					
Ç.3. Seslendirici – Müzik Eğitimi Almış Bireyler Arasındaki İletişim					
D.Emeğin Değerlendirilmesi ve Saygı					
D.1.Sanatçıya Saygı					
D.2.Dinleyiciye Saygı					

Görüş ve Önerileriniz:					

“Müzik Dinleme ve Kültürü Dersi” içerik boyutunda, üniteler içerisindeki konuların yer almasının gerekliliği hakkında, genel görüş ve önerilerinizi lütfen yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

Teşekkürler.

EK - 3
ANKET İZİN BELGESİ

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
GAZİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜM BAŞKANLIĞI
(Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı)

SAYI : B.30.2.GÜN.0.12.13.00/1101
KONU : Beril TEKELİ

04.06.2013

İLGİLİ MAKAMA

Anabilim Dalımız Yüksek Lisans öğrencisi Beril TEKELİ' nin "Müzik Öğretmeni Adaylarının Görüşlerine Göre Müzik Dinleme ve Kültürü Dersine Yönelik Öğretim Programı Taslak Önerisi" konulu tezine ilişkin uygulayacağı anket çalışması; müzik eğitimi program geliştirme süreci çerçevesinde uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Aytekin ALBUZ
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı